

БЭЙКЕР ТИЛИ ДАЛАЙВАН АУДИТ

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

“ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК” ХК

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр
тасалбар болгосон санхүүгийн тайлан

АГУУЛГА

Санхүүгийн тайлангийн талаарх удирдлагын хариуцлагын мэдэгдэл

Хараат бус Аудиторын тайлан	1-4
Аудитлагдсан санхүүгийн тайлан	
Санхүүгийн байдлын тайлан	5
Орлого үр дүн болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан	6
Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	7
Мөнгөн гүйлгээний тайлан	8-10
Санхүүгийн тайлангийн тэмдэглэлүүд	
Банкны талаарх мэдээлэл	11
Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогууд	11-12
Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй	12-32
Нягтлан бодох бүртгэлийн гол үнэлэмж, тооцоолол болон төсөөллүүд	33-34
Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд	34-67
Эрсдэлийн удирдлага	68-93

BAKER TILLY DALAYAN & UOFT LLC
CERTIFIED ACCOUNTANTS, AUDITING
& APPRAISAL

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

АХЧ	Алдагдалд хүргэх чанаргүйдэл
АТМ	Автомат тооцооны машин
АПУХ	Актив пассивын удирдлагын хороо
МХБ	Монголын хөрөнгийн бирж
СТОУС	Санхүүгийн тайлангийн олон улсын стандарт
НББОУС	Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт
ОУСТБХ	Олон улсын санхүүгийн тайлагнал боловсруулах хороо
НББОУСЗ	Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөл
ХӨ	Хорогдуулсан өртөг
ХАҮҮЦБ	Худалдаж авсан болон үүссэн үнэ цэнийн бууралт
ХБҮЦ	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас
ХОЗҮХХ	Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө
БҮЦӨАА	Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх
БҮЦӨБДО	Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх
БДОТ	Бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ЖДБ	Жижиг, дунд байгууллага
ЗБҮЦ	Зээлээр баталгаажсан үнэт цаас
ЗҮЦХА	Зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдал
ИЗББ	Ипотекийн зээлээр баталгаажсан үнэт цаас
МБ	Монгол Банк
МИК	Монголын Ипотекийн Корпораци Холдинг ХК
МИК ОСКК	Монголын Ипотекийн Корпораци ОССК ХХК
МУЗГ	Монгол улсын Засгийн газар
НӨАТ	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар
СТОУС 7	СТОУС 7 Санхүүгийн хэрэглүүр: Толилуулга
СТОУС 9	СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүр
СТОУС 13	СТОУС 13 Бодит үнэ цэний хэмжүүр
ҮАХ	Үр ашигт хүүний арга
ҮҮТХТ	Үлдэгдлийн үндсэн төлбөр болон хүүний төлбөрийн
ҮЦСК	Үнэт цаасны санхүүжилтийн корпораци
ЧМ	Чанаргүйдлийн магадлал
ЧӨД	Чанаргүйдэлд өртөх дүн
VaR	Эрсдлийн үнэ цэнэ
ҮТХТ	Үндсэн төлбөр ба хүүний төлбөрийн шалгуур
ЭУХ	Эрсдлийн удирдлагын хороо
SOFR	Баталгаажсан овернайт санхүүжилтийн хүү

2026. 05. 25 № 3/5192
Тангх Нийс №

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болсон жилийн
санхүүгийн тайлан бэлтгэх болон батлах талаарх
Удирдлагын Хариуцлагын Мэдэгдэл

Худалдаа Хөгжлийн Банк ХК-ийн удирдлага бид тус банкны 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгон бэлтгэн толилуулсан иж бүрэн санхүүгийн тайлан нь бүх материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэн толилуулсан эсэхэд хараат бус дүгнэлт илэрхийлэх зорилгоор хийгдэж буй аудитын ажилтай холбогдуулан энэхүү мэдэгдлийг гаргаж байна.

Худалдаа Хөгжлийн Банк ХК-ийн удирдлага бид Санхүүгийн тайлангуудаа Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартын дагуу үнэн зөв, бодитой бэлтгэн толилуулах, мөн банкны өмч хөрөнгийг хамгаалах, залилан бусад зөрчил дутагдлаас сэргийлэх, илрүүлэхэд чиглэсэн дотоод хяналтыг зохион байгуулж, хэрэгжүүлэх үүргээ бүрэн биелүүлж ажилласан.

Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу санхүүгийн тайлан бэлтгэхэд удирдлагаас нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг сонгох, хэрэглэхтэй холбоотой шийдэл гаргаж ажиллахыг шаарддаг. Үүний дагуу бид нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг сонгохдоо бодитой, ул үндэслэлтэй хандаж, сонгосон бодлогыг тууштай мөрдөж ажилласан.

Мөн бид санхүүгийн тайланг бэлтгэн толилуулахтай холбоотой дараах үүргүүдээ ухамсарлан бүрэн биелүүлж ажилласан. Үүнд:

- ✓ Банкны үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулах нөөц боломжийг үнэлж, тасралтгүй байдалд эргэлзээ үүсвэл энэ талаар санхүүгийн тайланд тусгах;
- ✓ Холбоотой талуудын харилцаа болон ажил гүйлгээнүүдийг Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу зохих ёсоор бүртгэн толилуулж, тодруулах;
- ✓ Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартаар тохируулга эсвэл тодруулга хийхийг шаардсан санхүүгийн тайлангийн өдрөөс хойших бүх үйл явдлыг тохируулж/тодруулах;
- ✓ Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоолол хийхэд ашигласан таамаглалууд нь ул үндэслэлтэй бөгөөд холбогдох шүүн тунгаалтыг хийхдээ мэдэгдэж байгаа бүхий л мэдээллийг харгалзан үзэх, тооцооллын тодорхой бус байдалтай холбоотой тодруулгыг иж бүрэн хийх;
- ✓ Байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой гарсан бүхий л ажил гүйлгээг холбогдох анхан шатны баримтыг үндэслэн нягтлан бодох бүртгэлд бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгах

Аудитын үйлчилгээ үзүүлэх гэрээ болон гэрээт ажлын захидлаар хүлээн зөвшөөрсөн үүргийнхээ хүрээнд бид аудитын ажилд шаардлагатай гэж үзсэн дараах дэлгэрэнгүй бүртгэл, баримт материал болон холбогдох хүмүүстэй харилцаж мэдээлэл авах боломж нөхцөлөөр та бүхнийг хангаж ажилласан гэдэгтээ итгэлтэй байна. Үүнд:

- ✓ Залилангийн улмаас санхүүгийн тайлангууд материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдэлийн талаар бидний хийсэн үнэлгээний үр дүн;
- ✓ Залилан, залилан байж болзошгүй асуудалтай холбоотой бүхий л мэдээлэл;

- ✓ Санхүүгийн тайланг бэлтгэхэд үр нөлөөг нь тооцох ёстой хууль, тогтоомж, дүрэм, журам зөрчсөн болон зөрчсөн байж болзошгүй, өөрсдийн мэдэж буй бүх тохиолдол;
- ✓ Өөрсдийн мэдэж буй холбоотой талуудын талаарх тодруулахыг шаардсан бүхий л мэдээллүүд.

Бид аудитын явцад илэрсэн залруулагдаагүй буруу илэрхийллийн санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөллийг үнэлж үзсэн бөгөөд залруулагдаагүй буруу илэрхийлэл нь дангаараа болон хамтдаа материаллаг биш гэдэгт итгэлтэй байна.

 Рандольф Компа Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга	 Ононгийн Орхон Гүйцэтгэх захирал	 Дуламжавын Энхтуяа Санхүү хариуцсан захирал
--	--	--

2026 оны 03 дугаар сарын 23-ны өдөр

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн
 гишүүд:

Р.Коппа (ТУЗ-ийн дарга)
Д.Эрдэнэбилэг
Д.Янжмаа
Д.Хүрэлбаатар
Д.Отгонбилэг
А.Энхмэнд
Ж.Болормаа
Г.Батжаргал

Нарийн бичгийн дарга:

Н.Нямсүрэн

Албан хаяг:

Энхтайвны өргөн чөлөө , Сүхбаатар дүүрэг,
1 дүгээр хороо, Улаанбаатар хот 14210,
Монгол улс

Аудиторууд:

Бэйкер Тилли Далайван Аудит ХХК
Мэргэшсэн нягтлан бодогчид

"BAKER TILLY DALAYVAN AUDIT" LLC
CERTIFIED ACCOUNTING, AUDITING
& APPRAISAL

БЭЙКЕР ТИЛЛИ ДАЛАЙВАН АУДИТ

Аудит, баталгаажуулалт, зөвлөх үйлчилгээ

Монгол Улс, Улаанбаатар хот-16066
Баянгол дүүрэг, Амарсанаагийн гудамж-5
Утас: 70005401, 70005402
Э.Шуудан: info@btdalaivanaudit.mn
Вэб хуудас: www.btdalaivanaudit.mn

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

Худалдаа Хөгжлийн Банк ХК-ийн Хувьцаа эзэмшигчдэд

Дүгнэлт

Бид 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусгавар болгосон тайлант жилийн орлого, үр дүнгийн болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан болон ач холбогдол өндөртэй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хураангуйг багтаасан санхүүгийн тайлангийн тайлбар, тодруулгуудаас бүрдсэн Худалдаа Хөгжлийн Банк ХК-ийн санхүүгийн тайлангуудад аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Бидний дүгнэлтээр Худалдаа Хөгжлийн Банк ХК-ийн 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх санхүүгийн байдал хийгээд тухайн өдрөөр дуусгавар болсон санхүүгийн жилийн үйл ажиллагааны орлого үр дүн, өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ нь бүхий л материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (СТОУС)-ын дагуу үнэн зөв, бодитойгоор илэрхийлэгдсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудитаа Аудитын Олон Улсын Стандарт (АОУС)-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн. Энэ стандартын дагуу бидний хүлээх үүрэг хариуцлагыг энэхүү тайлангийн санхүүгийн тайлангийн аудитад аудиторовн хүлээх үүрэг хариуцлага хэсэгт харуулсан. Бид нягтлан бодогчдын Ёс зүйн олон улсын стандартын зөвлөлийн Мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм (Хараат бус байдлын олон улсын стандартыг багтаасан)-н дагуу банкнаас хараат бус байж, эдгээр ёс зүйн шаардлагууд, НБЁЗОУСЗ-ийн дүрэмд нийцсэн ёс зүйн бусад үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно.

Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь аудиторовн санал дүгнэлт гаргахад хангалттай бөгөөд зохистой гэж бид үзэж байна.

Аудитын гол асуудлууд

Аудитын гол асуудал нь тайлант жилийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитад хамгийн чухал нөлөөтэй гэж бидний мэргэжлийн шийдлээр авч үзсэн асуудлууд байдаг. Аудитын эдгээр гол асуудлуудыг санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд аудитын дүгнэлтийг илэрхийлэхдээ бүхэлд нь авч үзсэн бөгөөд эдгээр гол асуудлуудын талаар тусад нь дүгнэлт илэрхийлээгүй болно. Аудитын гол асуудлыг бид хэрхэн авч үзсэн талаарх тайлбарыг дор тусгасан.

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

(үргэлжлэл)

Аудитын гол асуудлууд	Бидний гүйцэтгэсэн аудитын горим
Банк тайлагналын өдрөөр 380,307,473 мянган төгрөгийн зээл ба урьдчилгаа төлбөрийн үнэ цэнийн бууралтыг тайлагнасан. Банк нь зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтыг СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүрийн ЗҮЦХА-н загварын хүрээнд тооцдог.	Аудитаар харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын санг тооцоолох аргачлалыг үнэлэхдээ банкны Зээлийн багцын үнэ цэнийн бууралтыг тооцох, эрсдэлийн сан байгуулах, тайлагнах журам болон үйл ажиллагааны үр дүнтэй байдлыг үнэлэх, тооцоолох ЗҮЦХА-н загварын аргачлалын дагуу банкны ашигласан арга зүй, өгөгдөл, хувилбаруудыг үнэлэх зэрэг аудитын горимуудыг гүйцэтгэсэн.
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын хэмжилтийг тооцохдоо банкны удирдлага нарийн төвөгтэй үнэлэмж болон өндөр түвшний төсөөлөл ашигладаг ба холбогдох тооцооллуудын тодорхойгүй байдлаас үүдэн харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын хэмжилтийг бид аудитын гол асуудал гэж үзсэн.	Арга зүйтэй танилцахдаа банкны ЗҮЦХА-н загвар болон удирдлагын ашигласан арга зүй, таамаглалын үндэслэлийн талаарх ойлголт авч, загварын үндэслэлтэй байдлыг үнэлсэн. Мөн ашигласан таамаглалуудын үндэслэлтэй байдал, шатлалын ангиллын үндэслэл, ЧМ болон АЧХ, ЧӨД-г тодорхойлох оновчтой байдал, загварт тусгагдсан макро эдийн засгийн хэтийн хувилбаруудтай танилцсан.
Үнэ цэнийн бууралтын аргачлал нь ирээдүйг таамагласан Зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдал (ЗҮЦХА)-ын загварт суурилсан ба загварын бүрэлдэхүүн хэсгүүд нь ихээхэн төсөөлөл, болон тооцоолол шаарддаг байна. Эдгээр нь:	Шатлалын ангилал зохистой эсэхийг үнэлэхдээ зээл төлөлтийн хугацаа хэтрэлтийн мэдээлэл, харилцагчдад оноосон зээлжих зэрэглэлийг анхны хүлээн зөвшөөрсөн өдрөөр болон санхүүгийн тайлангийн өдрөөр үнэлсэн.
-Зээлийн шатлалыг тодорхойлох, ангилах.	ЗҮЦХА-н загварт ашигласан гол мэдээллийг банкны боломжит дотоод эх үүсвэрээс олж авсан түүхэн мэдээлэл, гадаад эх үүсвэрээс олж авсан тухайн салбарын болон санхүү эдийн засгийн өгөгдлүүдийг харьцуулсан. Хяналтын горимд дараах ажлууд багтсан. Эдгээр нь:
-ЗҮЦХА-н тооцоолол - гол элементүүд болох чанаргүйдлийн магадлал (ЧМ), алдагдал хүргэх чанаргүйдэл (АХЧ)зэргийг сонгох, чанаргүйдэлд өртөх дүн (ЧӨД) болон ашиглагдаагүй зээлийн үүргийн хөрвүүлэлтийн илтгэлцүүрийг тодорхойлох.	-Түүхэн ЧМ, АХЧ-г тодорхойлоход ашигласан дотоод болон гадаад эх сурвалжийн өгөгдлүүдийн зөв зохистой байдлыг санамсаргүй түүврийн аргаар шалгасан,
-ЗҮЦХА-н загварт оруулах эдийн засгийн өгөгдлүүдийг тодорхойлохын тулд банк макро эдийн засгийн хувилбаруудыг сонгодог ба эдгээрийн магадлалаар нь жинлэдэг байна.	-Макро эдийн засгийн хувилбаруудад ашигласан гадаад эх сурвалжийн мэдээллүүдтэй танилцсан.
-Ирээдүйн мөнгөн урсгалыг тооцоход хэрэглэсэн олон төрлийн төсөөлөл болон хүчин зүйлс дээр суурилан тусгайлан үнэлсэн зээлүүдийн үнэ цэнийн бууралтын санг тооцоолох.	-ЧӨД болон ашиглагдаагүй зээлийн үүргийн хөрвүүлэлтийн сонгосон илтгэлцүүртэй танилцсан.
Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын холбогдох нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого болон гол тооцооллууд, үнэлэмжүүдийг санхүүгийн тайлангийн Тодруулгуудад толилуулсан болно.	-ЗҮЦХА-н загвараар тусгайлан үнэлсэн зээлүүдээс сонгогдсон түүврүүдийн хувьд ирээдүйд хүлээгдэж буй мөнгөн урсгал болон барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн талаарх банкны таамаглалуудтай танилцсан.
	ЗҮЦХА-н загварын аргачлал, таамаглал болон өгөгдлийг үнэн зөв хэрэглэж байгаа эсэхтэй танилцсан.Мөн санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгуудын зохистой байдлыг үнэлсэн.

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

(үргэлжлэл)

Бусад асуудал

Худалдаа Хөгжлийн Банк ХК-ийн 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн санхүүгийн тайлангийн аудитыг Эрнст энд Янг Монголиа Аудит ХХК хийж гүйцэтгэж, өөрчлөлтгүй дүгнэлт илэрхийлсэн.

Бусад мэдээлэл

Банкны удирдлага бусад мэдээллийн хувьд хариуцлага хүлээнэ. Бусад мэдээлэл нь жилийн тайланд орсон мэдээллээс бүрддэг боловч түүнд санхүүгийн тайлан болон аудиторын тайлан багтаагүй байж болох ба бид бусад мэдээлэлд аливаа баталгаа илэрхийлээгүй болно. Санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотойгоор бид бусад мэдээллийг унших үүрэгтэй учраас уг мэдээлэл нь санхүүгийн тайлантай материаллаг байдлын хувьд нийцэж байгаа эсэхийг авч үзнэ. Хэрэв бид хийсэн ажилдаа үндэслэн бусад мэдээлэлд материаллаг буруу тайлагнал байна гэж дүгнэсэн бол энэ байдлыг тайландаа тусгах ёстой. Аудитын явцад бид энэ талаар тайлагнах шаардлага үүсээгүй болно.

Санхүүгийн тайлангийн талаар удирдлага болон засаглах удирдлагын хүлээх хариуцлага

Банкны удирдлага нь СТОУС-ын дагуу санхүүгийн тайланг бэлтгэх, үнэн зөв толилуулах үүрэг хүлээхээс гадна залилан эсвэл алдаанаас үүдэх материаллаг алдаатай тайлагналгүй санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэхэд зайлшгүй чухал гэж тодорхойлсон дотоод хяналтуудыг тодорхойлно.

Санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ удирдлага банкны үйл ажиллагааг төлбөрийн чадваргүй болох эсвэл үйл ажиллагаагаа зогсоох, ингэхээс өөр сонголтгүй байхаас бусад тохиолдолд санхүүгийн тайлангаа тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа зогсолтгүй явуулах банкны чадамжийг үнэлэх хариуцлагыг хүлээх ба тасралтгүй байдалтай холбоотой асуудлууд болон нягтлан бодох бүртгэлд ашигласан тасралтгүй байдлын суурийн талаар нэмэлт тодруулга хийнэ. Банкны засаглах удирдлага нь санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүргийг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад аудиторын хүлээх хариуцлага

Бидний зорилго бол санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ залилан эсвэл алдаанаас үүдэх материаллаг алдаатай тайлагналгүй бэлтгэгдсэн эсэх талаар хамгийн боломжит баталгааг олж авах, өөрийн дүгнэлтийг илэрхийлсэн аудиторын тайланг бэлтгэх явдал юм. Хамгийн боломжит баталгаа гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч АОУС-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн аудит нь оршин байгаа буруу тайлагнал бүрийг үргэлж илрүүлнэ гэсэн баталгааг өгөхгүй юм. Залилан эсвэл алдаанаас шалтгаалан буруу тайлагнал үүсэж болох ба дангаараа эсвэл нийтдээ материаллаг гэж үзсэн бол санхүүгийн тайланд тулгуурлан хэрэглэгчийн гаргах эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх боломжтой юм.

АОУС-ын дагуу бид аудитын туршид мэргэжлийн үл итгэх хандлагыг баримтлан мэргэжлийн шийдэл гаргаж ажилласан. Мөн бид дараах ажлуудыг хийсэн:

- ✓ Санхүүгийн тайланд залилан эсвэл алдаанаас үүдэх материаллаг алдаатай тайлагнал байх эрсдэлийг тодорхойлж үнэлсэн, тэдгээр эрсдэлүүдэд хариу аудитын горимуудыг тодорхойлж хэрэгжүүлсэн, мөн дүгнэлтийн үндэслэл болох аудитын хангалттай нотолгоог олж авсан. Гэхдээ алдаанаас бус банкны үгсэн хуйвалдсан үйл ажиллагаа, хуурамчаар үйлдэх, санаатай орхигдуулах, дотоод хяналтыг үл хэрэгсэх эсвэл гуйвуулах зэрэг залилангаас шалтгаалсан материаллаг буруу тайлагналыг илрүүлэхгүй байх эрсдэлтэй.

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

(үргэлжлэл)

Санхүүгийн тайлангийн аудитад аудиторын хүлээх хариуцлага (үргэлжлэл)

- ✓ Аудитын зохистой горимыг боловсруулахын тулд банкны дотоод хяналтын тогтолцооны талаар ойлголт олж авсан, гэхдээ дотоод хяналтын үр дүнтэй байдалд дүгнэлт өгөх зорилгогүй болно.
- ✓ Банкны ашиглаж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, банкны удирдлагын хийсэн тооцоолол болон тодруулгын зохистой байдлыг үнэлсэн.
- ✓ Хэрэв банкны тасралтгүй байх чадавхад материаллаг тодорхойгүй байдал байна гэж үзвэл бид санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгын хэсэгт анхаарлаа хандуулах болно. Хэрэв энэ талаар холбогдох тодруулгад хангалттай дурдаагүй байвал бид аудитын дүгнэлтээ өөрчлөх болно. Бидний өгөх аудитын дүгнэлт нь аудиторын тайланг огноолох өдөр хүртэлх аудитын нотолгоонд суурилна. Иймд банкны тасралтгүй байх чадварт нөлөөлөх нөхцөл байдал ирээдүйд үүсэж болох юм.
- ✓ Санхүүгийн тайлангийн бүтэц, агуулга, толилуулга болон тодруулгыг бид бүхэлд нь шалгаж санхүүгийн тайлан нь ажил гүйлгээ ба үйл явдлыг үнэн зөв харуулсан эсэхийг үнэлсэн.

Бид банкны удирдлагатай аудитын цар хүрээ, хугацаа, бусад хамааралтай асуудлуудаас гадна аудитаар илэрсэн томоохон чухал асуудлууд болон аудитын явцад ажиглагдсан дотоод хяналтын сул талуудын талаар харилцсан.

Бид засаглах удирдлагад аудиторын хараат бус байдлын талаар холбогдох ёс зүйн шаардлагуудыг мэдэгдсэн бөгөөд бидний хараат бус байдалд нөлөөлж болохуйц аливаа харилцаа холбоо, түүнээс сэргийлэх арга хэмжээнүүд болон бусад асуудлуудын талаар ярилцсан.

Засаглах удирдлагатай харилцсаны үндсэн дээр бид тайлант хугацааны санхүүгийн тайлангийн аудитаар хамгийн чухал гэж авч үзсэн асуудлуудыг тодорхойлж аудитын гол асуудлууд гэж үзсэн. Бид олон нийтэд мэдээлэх нь сөрөг үр дагаврыг авчрах учраас хууль тогтоомжоор хориглосон байдаг асуудлаас бусад аудитын асуудлуудыг аудиторын тайландаа харуулсан.

Бусад

Энэхүү тайланг аудитын тайлангийн өдөр буюу 2026 оны 03 дугаар сарын 23-ны өдрөөр тасалбар болгон бэлтгэсэн ба аудитын тайлангийн хэрэглэгчид нь тайлагналын үеийн дараах үйл явдал, нөхцөл байдлын нөлөөллийг аудитын тайланд тусгаагүйг болно. Мөн энэхүү тайланг банкны хувьцаа эзэмшигчдэд зориулан бэлтгэсэн бөгөөд бид тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа гуравдагч талын өмнө хариуцлага хүлээхгүй болно.

Ц.ЖИГДЭН, ГЭРЭЭТ АЖЛЫН ПАРТНЕР
БЭЙКЕР ТИЛЛИ ДАЛАЙВАН АУДИТ ХХК

2026 ОНЫ 03 ДУГААР
САРЫН 23-НИЙ ӨДӨР

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК
2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон жилийн

САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

(мянган төгрөг)			
Үзүүлэлтүүд	Тодруулга	2025.12.31	2024.12.31
ХӨРӨНГӨ			
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкинд байршуулсан мөнгө	12	4,878,600,362	3,094,565,161
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	13	1,053,828,529	1,396,738,984
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг ашиг алдагдлын тайланд бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө	14	418,278,459	362,849,232
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэдэг өрийн хэрэглүүр	14	2,562,479,807	2,490,497,226
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэдэг өмчийн хэрэглүүр	14	59,527,889	50,632,562
Хорогдуулсан өртгөөрх өрийн хэрэглүүр	14	9,766,199	-
Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	15	1,769,992	164,244
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	16	86,412,028	88,784,131
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	17	7,919,104,322	6,179,569,553
Бусад хөрөнгө	18	540,524,281	555,310,649
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	19	100,192,970	80,749,541
Борлуулах зориулалттай хөрөнгө	20	8,936,905	95,381,015
Үндсэн хөрөнгө	21	557,376,237	548,521,958
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	22	17,323,237	8,985,640
Биет бус хөрөнгө	23	49,905,429	47,618,788
Нийт хөрөнгө		18,264,026,646	15,000,368,684
ӨР ТӨЛБӨР			
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, Репо хэлцэл	24	805,449,833	378,861,006
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	25	-	25,675,412
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	26	11,610,860,714	10,337,810,771
Зээлээр авсан санхүүжилт	16	92,386,360	70,630,118
Банкны гаргасан бонд	27	2,876,247,114	1,664,137,365
Бусад өр төлбөр	28	1,000,898,513	670,569,956
Түрээсийн өр төлбөр	29	76,475,384	137,253,343
Орлогын татварын өглөг	22	17,952,400	9,544,683
Хойшлогдсон татварын өр төлбөр	36	40,796,817	77,219,441
	10.2	18,860,170	12,681,002
Нийт өр төлбөр		16,539,927,305	13,384,383,097
ЭЗДИЙН ӨМЧ			
Энгийн хувьцаа	30	340,852,905	340,852,905
Нэмж төлөгдсөн капитал	30	64,069,779	64,069,779
Бусад нөөц	30	296,835,237	317,629,530
Хуримтлагдсан ашиг		1,022,341,420	893,433,373
Нийт эздийн өмч		1,724,099,341	1,615,985,587
Нийт өр төлбөр ба эздийн өмч		18,264,026,646	15,000,368,684

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон жилийн

ОРЛОГО ҮР ДҮН БОЛОН БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН

(мянган төгрөг)

Үзүүлэлтүүд	Тодруулга	2025.12.31	2024.12.31
Үр ашигт хүүгээр тооцсон хүүний орлого	4	1,374,279,360	1,032,641,544
Бусад хүү болон түүнтэй адилтгах орлого	4	61,446,890	53,355,130
Хүү болон түүнтэй адилтгах зардал	5	(1,010,364,630)	(602,479,107)
Хүүний цэвэр орлого		425,361,620	483,517,567
Шимтгэл, хураамжийн орлого	6	142,805,608	116,984,755
Шимтгэл, хураамжийн зардал	6	(56,799,693)	(40,361,041)
Шимтгэл, хураамжийн цэвэр орлого		86,005,915	76,623,714
Арилжааны болон үйл ажиллагааны бусад орлого	7	94,230,736	87,938,664
Нийт үйл ажиллагааны орлого		605,598,271	648,079,945
Хүлээгдэж буй үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын зардал	8	(58,355,742)	(22,633,058)
Үйл ажиллагааны цэвэр орлого		547,242,529	625,446,887
Үйл ажиллагааны зардал	9	(309,402,381)	(232,209,045)
Хараат компанийн алдагдал/ашгийн хувь	15	1,605,748	(5,031,979)
Татварын өмнөх ашиг		239,445,896	388,205,863
Орлогын албан татварын зардал	10.1	(38,895,925)	(89,570,244)
Тайлант жилийн ашиг		200,549,971	298,635,619
Нэгж хувьцааны ашиг (төгрөг):			
Нэгж хувьцаанд ноогдох суурь болон хорогдуулсан ашиг	11	3,963	5,902
Бусад дэлгэрэнгүй орлого/ (алдагдал)(татварын лапаах)			
<i>Дараагийн тайлан хугацаанд ашиг, алдагдлын тайлан руу дахин ангилагдах бусад дэлгэрэнгүй орлого (татварын дараах):</i>			
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэдэг өрийн хэрэглүүрийн дахин үнэлгээний өөрчлөлт	30	3,099,650	3,233,739
<i>Дараагийн тайлант хугацаанд ашиг, алдагдлын тайлан руу дахин ангилагдахгүй бусад дэлгэрэнгүй орлого (татварын дараах)</i>			
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэдэг өмчийн хэрэглүүрийн дахин үнэлгээний өөрчлөлт	30	5,665,987	6,217,390
Бусад дэлгэрэнгүй ашиг/(алдагдал)(татварын дараах)		8,765,637	9,451,129
Тайлант жилийн татварын дараах нийт дэлгэрэнгүй орлого, татварын дараах		209,315,608	308,086,748

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон жилийн

ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

(мянган төгрөг)

	Энгийн хувьцаа	Нэмж төлөгдсөн капитал	Бусад нөөц	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт эздийн өмч
2024 оны 1 сарын 1-ний байдлаарх үлдэгдэл	340,852,905	64,069,779	313,673,176	689,783,035	1,408,378,895
Тайлант жилийн ашиг	-	-	-	298,635,619	298,635,619
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	-	-	9,451,129	-	9,451,129
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	9,451,129	298,635,619	308,086,748
Хэрэгжсэн дахин үнэлгээний нөөц	-	-	(4,176,217)	4,176,217	-
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөд шилжүүлсэн дахин үнэлгээний нөөц	-	-	4,061,458	-	4,061,458
Ногдол ашиг	-	-	-	(104,541,514)	(104,541,514)
Тусгай зориулалттай нөөцөд шилжүүлсэн	-	-	(5,380,016)	5,380,016	-
2024 оны 12 сарын 31-ний болон 2025 оны 01 сарын 01-ний байдлаарх үлдэгдэл	340,852,905	64,069,779	317,629,530	893,433,373	1,615,985,587
Тайлант жилийн ашиг	-	-	-	200,549,971	200,549,971
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	-	-	8,765,637	-	8,765,637
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	8,765,637	200,549,971	209,315,608
Хэрэгжсэн дахин үнэлгээний нөөц	-	-	(271,406)	271,406	-
Ногдол ашиг	-	-	-	(101,201,854)	(101,201,854)
Тусгай зориулалттай нөөцөд шилжүүлсэн	-	-	(29,288,524)	29,288,524	-
2025 оны 12 сарын 31-ний байдлаарх үлдэгдэл	340,852,905	64,069,779	296,835,237	1,022,341,420	1,724,099,341

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон жилийн

МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

(мянган төгрөг)

Үзүүлэлтүүд	Тодруул га	2025.12.31	2024.12.31
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Татварын өмнөх ашиг		239,445,896	388,205,863
<i>Тохируулгууд:</i>			
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	7	(11,705,960)	(13,881,202)
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны олз/гарз	7	1,782,454	5,306,473
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө борлуулсны цэвэр олз/гарз	7	13,940,064	(158,782)
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн (ХОЗҮХХ) үнэ цэнийн өөрчлөлтийн олз	7	(19,443,429)	(3,053,461)
Өмчлөх бусад хөрөнгө борлуулсны цэвэр (олз)/гарз	7	(3,730,597)	(1,061,392)
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх (БҮЦӨБДО) өрийн хэрэглүүр борлуулсны (олз), гарз	7	(8,776,807)	(620,874)
Бусад зээл болон урьдчилгааны бүтцийн өөрчлөлтийн гарз	7	1,237,598	(7,630,492)
Хойшлогдсон нөхцөлт хандивын хорогдуулга	7	(168,363)	(748,866)
Хараат компанийн ашгийн Банканд ногдох хувь	15	(1,605,748)	5,031,979
Эрсдэлийн сангийн зардал	8	58,355,742	22,633,058
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	9	20,121,881	17,364,478
Биет бус хөрөнгийн хорогдуулга	9	1,422,104	1,092,379
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл	9	8,117,830	7,386,391
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз	9	121,472	1,403,605
Биет бус хөрөнгө данснаас хассаны гарз	9	-	967
Татварын өрийг бууруулсан	5	(14,499,319)	-
Зээлээр авсан санхүүжилтийн хүүний зардал	5	62,464,431	61,057,810
Гаргасан өрийн бичгийн хүүний зардал	5	96,798,907	4,200,696
Түрээсийн өглөгийн хүүний зардал	5	1,777,062	1,802,903
Хэрэгжээгүй ханшийн зөрүү		105,682,639	(81,232,686)
Ажлын капиталын өөрчлөлтийн өмнөх үйл ажиллагааны ашиг		551,337,857	407,098,847
<i>Үйл ажиллагааны хөрөнгө ба өр төлбөрийн өөрчлөлтүүд:</i>			
Монголбанк дахь заавал байлгах нөөц		(409,970,309)	(129,587,811)
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө		2,727,423	(100,728,870)
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа		(1,812,266,488)	(1,262,677,013)
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө		(94,257,765)	(95,580,872)
Бусад хөрөнгө		206,621,316	(52,433,613)
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж		426,588,827	60,448,995
Репо хэлцэл		(25,675,412)	(25,609,640)
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж		1,329,090,635	1,336,250,669
Бусад өр төлбөр		(115,125,458)	(100,407,322)
Үндсэн үйл ажиллагаанаас хүлээн авсан мөнгөн гүйлгээ		59,070,626	36,773,370
Түрээсийн өглөгийн хүүний хэсэгт хамаарах төлөлт		(1,777,062)	(1,802,903)
Зээлээр авсан санхүүжилтийн хүүний төлөлт		(58,316,546)	(91,648,527)
Гаргасан өрийн бичгийн хүүний төлөлт		(94,724,234)	
Төлсөн орлогын албан татвар		(70,540,011)	(85,257,310)
Үндсэн үйл ажиллагаанаас хүлээн авсан цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(166,287,227)	(141,935,370)

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон жилийн

Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ

Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын худалдан авалт		(2,294,908,930)	(838,105,697)
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт борлуулсны орлого		2,173,329,570	361,715,278
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр борлуулсны орлого		23,156,623	5,908,554
Үндсэн хөрөнгө борлуулснаас хүлээс авсан мөнгө		(1,119,860)	5,916,741
Хүлээн авсан ногдол ашиг	7	269,401	221,276
Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалт	21	(29,760,226)	(28,574,973)
Биет бус хөрөнгийн худалдан авалт	23	(3,708,746)	(23,404,029)
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаанаас хүлээн авсан цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(132,742,168)	(516,322,850)

Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ

Зээлээр авсан санхүүжилтийн татан авалт		8,903,527,177	3,758,252,939
Зээлээр авсан санхүүжилтийн эргэн төлөлт		(7,792,201,493)	(2,849,988,893)
Бонд гаргалтаас хүлээн авсан төлбөр		415,782,774	843,472,451
Буцаан худалдан авсан бонд		(110,020,258)	(168,706,103)
Хойшлогдсон төлбөрийн эргэн төлөлт		13,444,909	(13,368,143)
Ногдол ашиг	30	(101,201,854)	(104,129,269)
Хүлээн авсан хойшлогдсон нөхцөлт хандив		-	307,720
Түрээсийн өглөгийн үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлт		(8,018,720)	(7,084,674)
Санхүүгийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан /ажиллагаанаас хүлээн авсан цэвэр мөнгөн гүйлгээ		1,321,312,535	1,458,756,028

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр өсөлт		1,022,283,140	800,497,808
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	12	5,013,194,386	4,212,696,578
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	12	6,035,477,526	5,013,194,386

Хүүтэй холбоотой үйл ажиллагааны мөнгөн үрсгал

Төлсөн хүү		(1,396,107,099)	(585,204,954)
Хүлээн авсан хүү		1,370,285,979	1,069,500,834

Мөнгөн бус үйл ажиллагаанууд

Ашиглах эрхтэй хөрөнгө ба түрээсийн өглөгийн нэмэгдэл	22	497,671	282,280
Түрээсийн гэрээний өөрчлөлт	22	16,106,782	2,581,034
Зээлийн үүргийн гүйцэтгэлийг барьцаа хөрөнгөөр хангуулсан		142,330,836	106,732,257

Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрийн**өөрчлөлт:****Түрээсийн өр төлбөр**

2025 оны 01-р сарын 01-ний өдрөөр		9,544,683	13,870,478
Мөнгөн бус нэмэгдэл		497,671	282,280
Түрээсийн өөрчлөлт		16,107,204	2,581,034
Түрээсийн гэрээ цуцлагдсан түрээсүүд		(178,438)	(104,435)
Тайлант үеийн хүүний зардал		1,777,062	1,802,903
Түрээсийн өглөгийн хүүний төлөлт		(1,777,062)	(1,802,903)
Түрээсийн өглөгийн үндсэн төлбөрийн төлөлт		(8,018,720)	(7,084,674)
2025 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр		17,952,400	9,544,683

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК*2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон жилийн***Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрийн өөрчлөлт***(мянган төгрөг)*

	Зээлээр авсан санхүүжилт	Гаргасан бонд
<u>2024 оны 01-р сарын 01-ний өдрөөр</u>	<u>872,667,777</u>	<u>-</u>
Шинээр татсан эх үүсвэр	3,758,252,939	843,472,451
Эргэн төлөлт	(2,849,988,893)	-
Буцаан худалдан авсан бонд	-	(168,706,103)
Хүүгийн төлөлт	(91,648,527)	-
Хойшлогдсон төлбөр	(5,482,656)	(7,885,487)
Цэвэр эргэн төлөлт	<u>811,132,863</u>	<u>666,880,861</u>
Гадаад валютын ханшийн зөрүү	(80,721,085)	(511,601)
Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн мөнгөн бус гүйлгээ	<u>(80,721,085)</u>	<u>(511,601)</u>
Хуримтлагдсан хүү болон хойшлогдсон төлбөрийн хорогдуулалт	61,057,810	4,200,696
<u>2024 оны 12 сарын 31 болон 2025 оны 01 сарын 01-ний өдрийн байдлаар</u>	<u>1,664,137,365</u>	<u>670,569,956</u>
Шинээр татсан эх үүсвэр	8,903,527,177	415,782,774
Эргэн төлөлт	(7,792,201,493)	-
Буцаан худалдан авсан бонд	-	(110,020,258)
Хүүгийн төлөлт	(58,316,546)	(94,724,234)
Хойшлогдсон төлбөр	(56,567)	13,501,476
Цэвэр эргэн төлөлт	<u>1,052,952,571</u>	<u>224,539,758</u>
Гадаад валютын ханшийн зөрүү	96,692,747	8,989,892
Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн мөнгөн бус гүйлгээ	<u>96,692,747</u>	<u>8,989,892</u>
Хуримтлагдсан хүү болон хойшлогдсон төлбөрийн хорогдуулалт	62,464,431	96,798,907
<u>2025 оны 12 сарын 31-ний байдлаарх</u>	<u>2,876,247,114</u>	<u>1,000,898,513</u>

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү тайлангийн саллигүй хэсэг болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

1. Банкны талаарх мэдээлэл

Худалдаа Хөгжлийн Банк ХК (цаашид “Банк” гэх) нь 1990 оны 10 дугаар сарын 19-ний өдөр Монгол улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан ба 1993 онд хийгдсэн анхны банкны салбарын хяналт, шалгалтын актын дор Монголбанкнаас олгосон 8 тоот зөвшөөрлийн дагуу банк, санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэх бизнесийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг.

Банк нь Монгол улсад бүртгэлтэй, тус улсын нутаг дэвсгэр дээр үйл ажиллагаа явуулдаг, Монголын хөрөнгийн биржид (МХБ) бүртгэлтэй нээлттэй хувьцаат компани юм. Банкны төв байрны албан ёсны хаяг нь Монгол улс, Улаанбаатар хот 14210, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Энхтайвны өргөн чөлөө 19, Худалдаа Хөгжлийн Банкны байр.

Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн эзэмшлийн хувийг Тодруулга 30-д тодруулсан болно.

2026 оны 03 дугаар сарын 23-ны өдрийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн тогтоолоор 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болгосон жилийн санхүүгийн тайлангуудыг гаргахыг зөвшөөрөв.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогууд

2.1 Тайлан бэлтгэх үндэслэл ба нийцлийн мэдэгдэл

Банкны санхүүгийн тайлангууд нь Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөл (“НББОУСЗ”)-өөс баталсан СТОУС, Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартын дагуу бэлтгэгдсэн болно.

Санхүүгийн тайлангууд нь бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд (“БҮЦӨБДО”) бүртгэгдэх өрийн болон өмчийн хэрэглүүр, бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд (“БҮЦӨАА”) бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө, бодит үнэ цэнийн аргаар бүртгэгдэх үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр, анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойш дараа тайлант үед бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх барилга болон газар, хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө, үнэт металл, өртөг ба борлуулалтын зардлыг хассан бодит үнэ цэнийн аль багаар хэмжигдэх борлуулах зориулалттай хөрөнгийг эс тооцвол түүхэн өртгийн зарчмаар бэлтгэгдсэн болно. Санхүүгийн тайлан дахь дүнгүүдийг тодруулгад өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд мянгачилан, Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт болох Монгол төгрөгөөр тайлагнасан.

2.2 Санхүүгийн тайлангийн толилуулга

Банк нь санхүүгийн байдлын тайлангийн зүйлсийг нөхөх/төлбөр хийх банкны хүсэл эрмэлзлэл болон төсөөлж буй чадварт үндэслэн хөрвөх чадварынх нь дарааллаар толилуулсан. Санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн дараах 12 сарын дотор (богино хугацаанд) ба 12 сараас хойших хугацаанд (урт хугацаанд) хүлээн авах эсвэл төлөх төлбөрийн талаарх шинжилгээг Тодруулга 36-д толилуулсан.

Ирээдүйн үйл явдлаас хамааралгүйгээр хүлээн зөвшөөрсөн дүнгүүдийг цэвэршүүлэх хуулиар олгогдсон эрхтэй ба хөрөнгө, өр төлбөрийг зэрэг хүлээн зөвшөөрөх эсвэл цэвэр дүнгээр нь барагдуулах хандлагатай байгаа үед санхүүгийн хөрөнгө, санхүүгийн өр төлбөрүүдийг хооронд нь цэвэршүүлж, цэвэр дүнг санхүүгийн байдлын тайланд толилуулна. Нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт эсвэл тайлбарт шаардаагүй эвсэл зөвшөөрөөгүй мөн банкны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод тусгайлан толилуулаагүй тохиолдолд орлого ба зардлын дүнгүүдийг ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд цэвэршүүлэхгүй.

2.3 Батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй байгаа стандартууд

Банкны санхүүгийн тайлангуудыг батлан гаргах өдрийн байдлаар батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй байгаа стандартуудын жагсаалтыг дор үзүүлэв. Банк энэхүү стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүдийг хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхлэх үеэс дагаж мөрдөнө.

• СТОУС 9, НББОУС 7-ын нэмэлт өөрчлөлт	• Санхүүгийн хэрэгслүүдийн ангилал болон үнэлгээний нэмэлт өөрчлөлт ¹
• СТОУС 18	• Байгалийн эрчим хүч худалдан авах гэрээ ¹
• СТОУС 19	Санхүүгийн тайлангийн толилуулга болон тодруулга ²
	Олон нийтэд хамааралгүй охин компаниуд: Тодруулга ²

¹2026 оны 1 сараас эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлнэ

²2027 оны 1 сараас эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлнэ

СТОУС 18-аас бусад нэмэлт өөрчлөлтүүд нь Банкны санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй. Банк нь СТОУС 18 стандартыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор санхүүгийн тайлангууд болон бусад холбогдох тодруулгуудад үзүүлэх нөлөөллийг тодорхойлохоор ажиллаж байна.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2.4 Шинэ болон нэмэлт өөрчлөлт оруулсан стандарт, тайлбар

Банк нь гаргасан санхүүгийн тайланд хараахан хүчин төгөлдөр болоогүй шинэ стандарт, тайлбар, нэмэлт өөрчлөлтийг хугацаанаас нь өмнө дагаж мөрдөөгүй.

2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр болсон “НББОУС 21-ийн нэмэлт өөрчлөлт – Валютын хөрвөх чадварын дутмаг байдал”-аас бусад Банкны хэрэгжүүлж буй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд нь өмнөх санхүүгийн жилийнхтэй адил байна.

Банк эдгээр нэмэлт өөрчлөлтүүд нь тайлант хугацаанд Банкны санхүүгийн тайланд ямар нэгэн нөлөө үзүүлэхгүй гэж дүгнэсэн.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй

Гадаад валютын ханшийн тэгшитгэл

Банкны үйл ажиллагааны болон тайлагналын мөнгөн тэмдэгт нь Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт болох “Монгол төгрөг” юм. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн хөрөнгө ба өр төлбөрийг тайлагналын өдрийн своп ханшаар дахин хөрвүүлдэг. Мөнгөн зүйлсийн ханшийн тэгшитгэл эсвэл төлбөр тооцооноос үүссэн аливаа зөрүүг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэдэг.

Түүхэн өртгөөр бүртгэдэг мөнгөн бус зүйлсийг анх гүйлгээ гарсан өдрийн албан ханшаар хөрвүүлнэ. Харин өмчийн хөрөнгө оруулалт зэрэг бодит үнэ цэн нь гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн бус зүйлсийг бодит өртгийг тодорхойлсон өдрийн ханшаар хөрвүүлж бүртгэнэ. Бодит үнэ цэнийн аргаар бүртгэдэг мөнгөн бус зүйлсийн ханшийн тэгшитгэлээс үүссэн олз эсвэл гарзыг бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүссэн олз ба гарз хэсэгт толилуулна.

Хүүгийн орлого хүлээн зөвшөөрөлт

Үр ашигт хүүгийн аргачлал

Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн санхүүгийн хэрэглүүр болон бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх санхүүгийн хэрэглүүрийн хүүгийн орлогыг үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан тодорхойлно. Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх хүүтэй санхүүгийн хөрөнгүүдийн хүүгийн орлогыг мөн үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан тодорхойлно. Мөн хорогдуулсан өртгөөр (“ХӨ”) бүртгэгдсэн санхүүгийн өр төлбөрүүдийн хүүгийн зардалыг үр ашигт хүүгийн арга ашиглан тодорхойлно. Үр ашигт хүү гэдэг нь санхүүгийн хэрэглүүрийн ирээдүйд орж ирэх мөнгөн урсгалуудыг хугацааных нь туршид эсвэл тохиромжтой гэж үзсэн богино хугацаанд дансны үнэ эсвэл санхүүгийн хөрөнгийн хорогдуулсан өртөг хүртэл нь хямдруулах хүү юм.

Үр ашигт хүүг (цаашлаад, санхүүгийн хөрөнгийн хорогдуулсан өртгийг) үр ашигт хүүгийн салшгүй хэсэг болох худалдан авалтын хөнгөлөлт, урамшуулал, шимтгэл болон зардлыг оролцуулан тооцдог. Банк нь зээлийн нийт хугацааны турш тогтмол өгөөж хүртэнэ гэсэн хамгийн сайн тооцооллыг илэрхийлэх өгөөжийн хувиар хүүгийн орлогыг бүртгэдэг. Тиймээс өөр шатлалуудад тооцогдсон хүүгийн түвшнүүдийн нөлөөлөл болон бүтээгдэхүүний нийт хугацааны бусад шинж чанаруудыг (урьдчилж төлсөн төлбөр, нэмэгдүүлсэн хүү болон шимтгэлүүд) оролцуулан тооцдог.

Хэрэв тогтмол хүүтэй санхүүгийн хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн хүлээгдэж буй мөнгөн урсгал нь зээлийн эрсдэлээс бусад шалтгаанаар өөрчлөгдсөн бол ирээдүйд орж ирэх мөнгөн урсгалуудын өөрчлөлтийг анхны үр ашигт хүүгээр дискаунтчилан цаашлаад дансны үнийг тохируулна. Уг өөрчлөлт нь эерэг эсвэл сөрөг залруулгаар санхүүгийн байдлын тайланд тухайн санхүүгийн хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн дансны үнэд нөлөөлж үр ашигт хүүгийн аргаар тооцоолсон хүүгийн орлого/зардлыг нэмэгдүүлж эсвэл бууруулж болно.

Хөрвөгч хүүтэй санхүүгийн хэрэгслүүдийн хувьд зах зээлийн хүүгийн өөрчлөлтийг тусгахын тулд мөнгөн гүйлгээг үе үе дахин тооцоолох нь үр ашигтай хүүгийн хэмжээг өөрчилдөг боловч хэрэглүүрийг анх үндсэн төлбөртэй тэнцэх хэмжээгээр хүлээн зөвшөөрсөн тохиолдолд ирээдүйн хүүгийн төлбөрүүдийг дахин тооцоолох нь хөрөнгө болон өр төлбөрийн дансны үнэд төдийлөн нөлөөлөхгүй.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого/зардал

Цэвэр хүүгийн орлого болон зардлыг үр ашигт хүүгийн арга болон бусад аргыг ашиглан тооцдог. Эдгээрийг хүүгийн орлого болон зардлын аль алины хувьд харьцуулагдахуйц мэдээллийг харуулахын тулд орлогын тайланд тусад нь толилуулсан болно. Банк нь зөвхөн дээр дурдсан санхүүгийн хэрэглүүрийн хувьд үр ашигт хүүгийн аргаар хүүгийн орлого болон зардлыг тооцоолдог. Бусад хүүгийн орлого болон зардалд үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн хейдж хэлцлийн хүү болон бодит үнэ цэний өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэхээр хэмжигддэг бүх санхүүгийн хөрөнгө/өр төлбөрүүдийн хүү (гэрээний хүүгийн хувь хэмжээгээр тооцдог худалдах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгөөс бусад) орно.

Бусад хүүгийн орлого болон зардалд үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн хейдж хэлцлийн хүү болон бодит үнэ цэний өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэхээр хэмжигддэг бүх санхүүгийн хөрөнгө/өр төлбөрүүдийн хүү (гэрээний хүүгийн хувь хэмжээгээр тооцдог худалдах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгөөс бусад) орно.

Арилжааны зориулалттай санхүүгийн хөрөнгө/өр төлбөрийн хүүгийн орлого/зардал нь “Арилжааны цэвэр орлого”-д бодит үнэ цэний өөрчлөлтөөр хүлээн зөвшөөрөгдсөн болно.

Банк нь үнэ цэн буурсан гэж үзсэнээс бусад санхүүгийн хөрөнгийн хүүгийн орлогыг үр ашигт хүүгийн аргаар уг санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнээс тооцдог. Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэн буурч, "3-р шатлал"-д орсон тохиолдолд Банк үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан санхүүгийн хөрөнгийн хорогдуулсан цэвэр өртгөөс хүүгийн орлогыг тооцно. Санхүүгийн хөрөнгө нь үнэ цэний бууралтад орохоо больсон тохиолдолд хүүгийн орлогыг дансны үнээс тооцно.

Худалдаж авсан болон үүссэн үнэ цэний бууралт (ХАҮҮЦБ) санхүүгийн хөрөнгүүдийн хувьд, Банк нь хүүгийн орлогыг зээлээр залруулагдсан үр ашигт хүүгээр хөрөнгийн хорогдуулсан өртгөөс тооцно. Зээлээр залруулагдсан үр ашигт хүү нь анх хүлээн зөвшөөрөх үед ирээдүйн мөнгөн гүйлгээг ХАҮҮЦБ хөрөнгийг хорогдуулсан өртөг руу хорогдуулах хүү юм.

Хураамж ба шимтгэлийн орлого

Банк нь өөрийн харилцагч нарт үзүүлдэг төрөл бүрийн үйлчилгээнээс хураамж, шимтгэлийн орлого олдог. Хураамж, шимтгэлийн орлогыг тухайн үйлчилгээг үзүүлсний хариуд Банкны олох төлбөрийн хэмжээг тусгасан хэмжээгээр хүлээн зөвшөөрнө. Гүйцэтгэлийн үүрэг, түүнчлэн тэдгээрийг хангах хугацааг гэрээ байгуулах үед тодорхойлдог. Банкны орлогын гэрээнд доор тайлбарласны дагуу олон гүйцэтгэлийн үүрэг ихэвчлэн байдаггүй.

Банк нь харилцагчдадаа үйлчилгээ үзүүлэх үед төлбөрийг нэхэмжлэх бөгөөд ихэнхдээ үйлчилгээ үзүүлсэн даруй эсвэл тодорхой хугацаанд үзүүлсэн үйлчилгээний төлбөрийг гэрээний хугацаа дууссаны дараа авдаг (доорхоос өөрөөр заагаагүй бол). Банк нь үйлчилгээгээ харилцагчид шилжүүлэхээс өмнө ихэвчлэн хяналт тавьдаг тул орлогын зохицуулалтын үндсэн үүрэг гэж дүгнэсэн.

Үйлчилгээ үзүүлсэн хугацааны туршид хүлээн зөвшөөрсөн хураамж, шимтгэлийн орлого

Тодорхой хугацааны туршид үйлчилгээг үзүүлж олох орлогыг тэр хугацааны туршид нь хуримтлуулна. Үүнд шимтгэлийн орлого кастодиан хураамжууд болон харилцагч нь банкны үйл ажиллагааны үр өгөөжийг нэгэн зэрэг хүлээн авч, хэрэглэж байгаа тохиолдолд бусад үйлчилгээ багтана.

Гүйлгээний үйл ажиллагаанаас олсон шимтгэлийн орлого

Гуравдагч талтай гүйлгээний талаар хэлэлцээр хийх эсвэл гүйлгээнд оролцохтой холбоотойгоор үүссэн хураамжуудыг холбогдох гүйлгээ дууссан үед хүлээн зөвшөөрнө. Тодорхой нэг гүйцэтгэлтэй уягдсан хураамж эсвэл хураамжийн бүрэлдэхүүн хэсгийг холбогдох шалгуурууд хангагдсаны дараа хүлээн зөвшөөрнө.

Банк нь хураамж эсвэл шимтгэлийн орлогын хариуд олон төрлийн санхүүгийн үйлчилгээг үзүүлдэг. Үйлчилгээ үзүүлэх хэлбэрийг харвал санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлснээс олсон шимтгэлийн бүх орлого болох төлбөрийн картын гүйлгээний шимтгэл, гар утасны үйлчилгээний шимтгэл гэх мэт үр ашигтай өгөөжийн салшгүй хэсэг биш үйл ажиллагааны үүрэг биелэгдсэн үед буюу шууд хүлээн зөвшөөрнө. Банк нь зээлийн багцын аль нэг хэсгийг өөртөө үлдээгээгүй эсвэл бусад оролцогчдын адил үр ашигтай хүүтэй хэсгийг хэвээр үлдээсэн.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Холбогдох санхүүгийн хэрэглүүрийн салшгүй хэсэг болох хураамжийн орлого

Банкны холбогдох санхүүгийн хэрэглүүрийн салшгүй хэсэг болох хураамжийн орлого нь: зээл олголтын шимтгэл, татан авагдах магадлалтай зээлүүд дээр зээлийн үйлчилгээний шимтгэл болон зээлтэй холбоотой бусад шимтгэлүүд орно. Эдгээр шимтгэл нь (өсөн нэмэгдэх аливаа зардлын хамт) зээлийн үр ашигт хүүгийн залруулга гэж хүүгийн орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөнө. Харин татан авахгүй нь бараг тодорхой болсон зээлүүдийн зээлийн үйлчилгээний шимтгэл нь хугацааны эцэст орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

Хураамж болон шимтгэлийн зардал

Хураамжийн зардал нь арилжааны банканд тогтмол төлдөг үйлчилгээний шимтгэл хураамжийг илэрхийлдэг. Хураамжийн зардлыг бодитоор үйлчилгээ авсан тухай бүрд хүлээн зөвшөөрч бүртгэнэ.

Тодорхой гүйцэтгэлийн хэмжээтэй холбогдох төлбөрийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг гүйцэтгэл биелэгдсэн үед нь хүлээн зөвшөөрдөг.

Арилжааны цэвэр орлого

Арилжааны цэвэр орлогод "Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй" санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн хүүгийн орлого, зардал, бодит үнэ цэний өөрчлөлтөөс үүссэн бүх олз, гарз болон ногдол ашиг хамаарна.

Бодит үнэ цэний өөрчлөлтийг ашиг алдагдлын тайланд бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн цэвэр ашиг, алдагдал

Бодит үнэ цэний өөрчлөлтийг ашиг алдагдлын тайланд бүртгэх санхүүгийн хэрэглүүрийн цэвэр олз гарзад БҮЦӨАА-д бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөр болон арилжааны бус БҮЦӨАА-д бүртгэх хөрөнгүүдийг хамааруулна. Энэ ангилалд бодит үнэ цэний өөрчлөлт, хүү, ногдол ашиг болон гадаад валютын ханшийн зөрүү багтсан болно.

Хорогдуулсан өртгөөр эсвэл бодит үнэ цэний өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгүүдийн үл хүлээн зөвшөөрөлтөөс үүсэх цэвэр ашиг, алдагдал

Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх эсвэл БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгүүдийг үл хүлээн зөвшөөрөхөд үүсэх цэвэр ашиг, алдагдал нь хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх эсвэл бодит үнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэх санхүүгийн хөрөнгүүдийг борлуулах эсвэл үл хүлээн зөвшөөрөх үеийн хүлээн авсан орлого болон дансны үнэ (үнэ цэн бууралт тооцсон) хоорондын зөрүүгээр тооцсон алдагдал (эсвэл ашиг)-аар хэмжигдэнэ.

Санхүүгийн хэрэглүүр – анхны хүлээн зөвшөөрөлт

Хүлээн зөвшөөрөх өдөр

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа, харилцагчдын харилцах болон хадгаламжаас бусад бүх санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийг анхлан хүлээн зөвшөөрөхдөө арилжаа хийсэн өдрөөр (Банк нь тухайн хэрэглүүрийн гэрээний нэг тал болсон өдөр) хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд хэвийн нөхцөлтэй арилжаа буюу санхүүгийн хөрөнгө худалдан авах, худалдахад холбогдох хөрөнгийг зах зээлийн журам, хэлцлээр тогтоосон хугацаанд зайлшгүй шилжүүлэхийг шаарддаг арилжаа орно. Харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгаа нь хөрөнгийг харилцагчдын дансанд шилжүүлсэн үед хүлээн зөвшөөрнө. Банк нь харилцагчдын харилцах, хадгаламжийг Банкинд шилжсэн үед хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн хэрэглүүрийн анхны хэмжилт

Санхүүгийн хэрэглүүрийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үеийн ангилал нь гэрээний нөхцөл болон бизнес загвар дээр үндэслэнэ. Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрөөс бусад бүх санхүүгийн хэрэглүүрийн анхны хэмжилт нь тэдгээрийн бодит үнэ цэн дээр гүйлгээний зардлыг нэмсэн дүн байна. Худалдааны авлагын анхны хэмжилт нь гүйлгээний дүнгээр байна. Санхүүгийн хэрэглүүрийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үеийн бодит үнэ цэн нь гүйлгээний үнээс өөр байх тохиолдолд Банк нь “эхний өдөр”-ийн ашиг алдагдлыг доор тайлбарласны дагуу бүртгэнэ.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

“Эхний өдөр”-ийн ашиг ба алдагдал

Ажил гүйлгээний үнэ нь бодит үнэ цэнээсээ ялгаатай бөгөөд бодит үнэ цэн нь зах зээлийн ажил гүйлгээнээс ажиглагдахуйц өгөгдөлд суурилсан үнэлгээний аргачлал ашигласан байвал Банк нь бодит үнэ цэн болон ажил гүйлгээний үнийн зөрүүг цэвэр арилжааны орлогоор хүлээн зөвшөөрнө. Зарим өгөгдөл нь ажиглагдахуйц мэдээлэлд суурилаггүй үнэлгээний загвараар тооцсон тохиолдолд ажил гүйлгээний үнэ болон бодит үнэ цэний зөрүүг зөвхөн орлого орж ирэх нь тодорхой болсон эсвэл санхүүгийн хэрэглүүрийг үл хүлээн зөвшөөрөх тохиолдолд л ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг хэмжих ангилал

Банк өөрийн бүх хөрөнгийг бизнесийн загвар болон гэрээний нөхцөл дээр үндэслэн дараах аль нэгээр нь ангилна:

- Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх;
- БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх;
- БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх

Банк нь үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр болон арилжааны үнэт цаасны багцыг БҮЦӨАА-ын тайланд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгөөр ангилж хэмжинэ. Хэмжилт болон хүлээн зөвшөөрөлтийн зөрчлийг арилгаж эсвэл бууруулж байгаа нөхцөлд Банк нь санхүүгийн хэрэглүүрийг БҮЦӨАА-ын тайланд бүртгэгдэх гэж тодорхойлж болно.

Зээлийн үүрэг болон санхүүгийн баталгаанаас бусад санхүүгийн өр төлбөрийг хорогдуулсан өртгөөр эсвэл, арилжааны зорилгоор эзэмшиж буй эсвэл үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр тохиолдолд бодит үнэ цэний өөрчлөлтийг ашиг алдагдлын тайланд бүртгэж хэмжинэ.

Бодит үнэ цэнийн тодорхойлолт

Бодит үнэ цэн гэдэг нь хэмжилт хийсэн өдрийн зах зээлд оролцогчдын хооронд хийсэн дэс дараалалтай гүйлгээний үр дүнд борлуулснаас орж ирэх мөнгөн дүн болон өр төлбөрт шилжүүлсэн мөнгөн дүн юм. Бодит үнэ цэнийн хэмжилт нь дараах зах зээл дээр хөрөнгийг борлуулсан эсвэл өр төлбөрийг шилжүүлсэн гүйлгээний дүнгээр тодорхойлно. Үүнд:

- Хөрөнгө ба өр төлбөрийн үндсэн зах зээлд, эсвэл
- Үндсэн зах зээл байхгүй тохиолдолд, хөрөнгө ба өр төлбөрийн хувьд хамгийн ашигтай зах зээлд

Үндсэн болон хамгийн ашигтай зах зээл нь Банкны хувьд оролцож болохуйц зах зээлүүд байх ёстой.

Хөрөнгө ба өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг хэмжихэд ашигласан үнэ нь зах зээлд оролцогчид нь хөрөнгө ба өр төлбөрийн эдийн засгийн хамгийн өндөр үр өгөөжийг хүртэнэ гэсэн төсөөлөл дээр үндэслэдэг.

Санхүүгийн бус хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн хэмжилтийг, тухайн зах зээлд оролцогч тал нь хөрөнгийг ашигласнаар хамгийн өндөр эдийн засгийн үр өгөөжийг хүртэж чадаж байх эсвэл уг хөрөнгийг борлуулснаар худалдан авсан талд уг хөрөнгийг ашигласнаар хамгийн өндөр эдийн засгийн үр өгөөжийг өгч байх, нөхцөлд тооцно.

Банк нь бодит үнэ цэн тооцоход шаардлагатай мэдээллүүд нь хангалттай олдцотой үед үнэлгээний техникүүдийг хэрэглэх нь тохиромжтой байдаг ба ажиглагдахуйц өгөгдлийн хэрэглээг нэмэгдүүлж, үл ажиглагдахуйц өгөгдлийн хэрэглээг хамгийн бага түвшинд байлгадаг.

Бодит үнэ цэнээрээ хэмжигдэж, санхүүгийн тайланд тайлагнаж байгаа бүх хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлох, толилуулахдаа дараах түвшнийг хэрэглэдэг. Үүнд:

- Түвшин 1 – санхүүгийн хэрэглүүр – Үнэлгээнд ашиглагдсан өгөгдлүүд нь хэмжилтийн өдрөөрх бирж дээр бүртгэлтэй ижил төсөөтэй хөрөнгө болон өр төлбөрийн (залруулаагүй) идэвхтэй зах зээл дээрх үнэ юм. Банк нь хэмжээ болон хөрвөх чадварын хувьд адил төсөөтэй хөрөнгө болон өр төлбөрийг санхүүгийн тайлангийн өдрөөр боломжтой, заавал болон хэрэгжих үнийн хангалттай арилжааны үйл ажиллагаатай байхыг идэвхтэй зах зээл гэж үзнэ.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнийн тодорхойлолт (үргэлжлэл)

- Түвшин 2 – санхүүгийн хэрэглүүр – Үнэлгээнд ашигласан өгөгдлүүдийг санхүүгийн хэрэглүүрийн дуусах хугацааны туршид боломжтой байх зах зээлийн бүх өгөгдлүүдээс шууд болон шууд бусаар үнэлгээнд ашигласан өгөгдлүүд юм. Эдгээр өгөгдлүүдийн дотор идэвхтэй зах зээл дээрх ижил төстэй хөрөнгө болон өр төлбөрийн үнэ, идэвхгүй зах зээл дээрх ижил төстэй хэрэглүүрийн үнэ болон үүнээс өөр хүүгийн түвшин, өгөөжийн муруй, харгалзах хэлбэлзэл, зээлийн эрсдэлийн үнэ гэх зэрэг ажиглагдахуйц өгөгдлүүд орно. Мөн түүнчлэн, тухайн хөрөнгийн шинж байдал болон байршил, харьцуулах зүйлсийн аль нь үнэлгээ тогтоосон хэрэглүүртэй холбогдох зэргээс хамааран залруулга хийж болно. Гэвч ажиглагдахуйц бус өгөгдөл дээр үндэслэн нийт хэмжилтэд чухал ач холбогдолтой дээрх залруулгыг хийсэн бол Банк нь хэрэглүүрийг Түвшин 3-р ангилна.
- Түвшин 3 – санхүүгийн хэрэглүүр – Эдгээрт, хэмжилтийн хувьд бүхэлдээ чухал ач холбогдол бүхий нэг болон түүнээс дээш ажиглагдахуйц бус өгөгдлүүд багтана.

Банк нь үнэлгээний техник болон хэрэгжүүлж буй аргачлалууд болон загварын тохируулгуудыг тогтмол шалгаж үздэг. Гэвч суурь загвар нь Банкны санхүүгийн хэрэглүүрийг үнэлэхтэй холбоотой бүх хүчин зүйлүүд болох зээлийн эрсдэл, өөрийн зээлийн болон/эсвэл санхүүжилтийн зардал зэргийг бүрэн дүүрэн хамруулж чадахгүй байх магадлалтай юм. Иймд Банк нь бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх санхүүгийн хэрэглүүртэй холбоотой зээлийн эрсдэлийг тооцоолоход төрөл бүрийн техник хэрэглэдэг ба үүнд хөрөнгө тус бүрийн хувьд ашиглалтын хугацааны туршид холбогдох талд хүлээгдэж буй зээлийн эрсдэлийг багцад суурилан тооцох аргачлал багтдаг бөгөөд энэ нь холбогдох талд хүлээгдэж буй барьцаагүй санхүүгийн хэрэглүүрийн зээлийн эрсдэлийг тусгахын тулд хийгддэг. Банк өөрийн зээлийн үнэ цэнийг зах зээлийн бодит өгөгдлүүдээс, тухайлбал, арилжаалагдсан өрийн хоёрдогч үнэ зэргээс тооцдог.

Тайлант хугацааны эцэс бүрт Банк нь санхүүгийн тайландаа тайлагнасан хөрөнгө, өр төлбөрийн хувьд түвшин хооронд хөдөлгөөн гарсан эсэхийг дахин нягталж үздэг.

Санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэний шинжилгээ болон бусад шаардлагатай мэдээллийг Тодруулга 34 – д тусгасан.

Санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөр

Бусад Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах хадгаламж, харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа болон хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх санхүүгийн хэрэглүүр

Банк нь доорх нөхцөлүүд хангагдсан тохиолдолд бусад Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах хадгаламж, харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа болон бусад санхүүгийн хэрэглүүрийг хорогдуулсан өртгөөр бүртгэхэд ангилна:

Бусад Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах хадгаламж, харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа болон хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх санхүүгийн хэрэглүүр (үргэлжлэл)

- Бизнесийн загварын зорилго нь гэрээнд заасан мөнгөн төлбөрийг цуглуулах зорилгоор санхүүгийн хөрөнгийг эзэмшдэг
- Санхүүгийн хөрөнгүүдийн гэрээний нөхцөл нь тодорхой үеүдэд үлдэгдлийн үндсэн төлбөр болон хүүгийн төлбөрийн мөнгөн гүйлгээг ихэсгэдэг.

Эдгээр нөхцөлүүдийн дэлгэрэнгүй тайлбарыг дор үзүүлэв.

Бизнесийн загварын үнэлгээ.

Банкны бизнес загвар нь хэрэглүүрийн түвшинд биш нийлмэл багцын түвшинд хянагддаг ба дараах ажиглагдахуйц хүчин зүйлсээс хамаарна:

- Бизнес загварын (тухайн бизнес загварт хамаарагдах санхүүгийн хөрөнгө) үр дүнд нөлөөлж буй эрсдэл ба эдгээр эрсдэлийг хэрхэн хянах аргачлал
- Эдгээр хөрөнгүүдээс мөнгөн гүйлгээг өмнө нь хэрхэн хүлээн авч байсан туршлага
- Багцын гүйцэтгэлийг хэмжих болон тайлагнахад ашигласан хэмжигдэхүүнүүд
- Байгууллагын удирдлагуудад хэрхэн урамшуулал олгодог (санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэн эсвэл гэрээний цуглуулсан мөнгөн урсгал дээр үндэслэдэг)

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөр (үргэлжлэл)

Борлуулалтын хүлээгдэж буй давтамж, үнэ цэн ба хугацаа нь үнэлгээ хийхэд чухал хүчин зүйл болно.

Бизнес загварын тест нь хамгийн боломжит хувилбар дээр үндэслэдэг ба ‘хамгийн муу’ эсвэл ‘стресс’ нөхцөлүүдийг харгалзан үздэггүй. Хэрэв анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараах мөнгөн урсгал нь анхны таамагласан хүлээлтээс өөр байвал Банк тухайн бизнес загварт хамааралтай санхүүгийн хөрөнгийн ангиллыг солихгүй бөгөөд харин уг мэдээллийг санхүүгийн хөрөнгө шинээр худалдаж авах үед үнэлгээндээ оруулдаг.

Үндсэн төлбөр ба хүүгийн төлбөрийн шалгуур (ҮТХТ шалгуур).

Санхүүгийн хэрэглүүрийн ангиллын хоёр дахь шат бол Банк үндсэн болон хүүгийн төлбөрийн шалгуурын шаардлагыг хангаж буй эсэхийг тодорхойлохын тулд санхүүгийн хэрэглүүрийн гэрээний нөхцөлийг дүгнэдэг.

‘Энэхүү шалгуурын хүрээнд ‘Үндсэн’ гэдэг нь анхны хүлээн зөвшөөрөх үеийн санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэн бөгөөд санхүүгийн хөрөнгийн ашиглах хугацааны туршид өөрчлөгдөж болно (жишээ нь үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлт эсвэл урамшуулал/хөнгөлөлтийн хорогдуулалд).

Зээлийн гэрээн дэх хүүгийн хамгийн гол элемент нь мөнгөний өнөөгийн үнэ цэн болон зээлийн эрсдэл байдаг. Үндсэн төлбөр ба хүүгийн төлбөрийн шалгуурын үнэлгээг хийхийн тулд Банк нь хүүгийн түвшнийг тогтоосон хугацаа гэх мэт холбогдох хүчин зүйлс, үнэлэмжийг авч үздэг.

Нөгөө талаас, эрсдэл үүрэх магадлал багатай гэрээний заалт эсхүл үндсэн зээлийн зохицуулалттай холбоогүй гэрээний мөнгөн урсгалын тогтворгүй байдал зэрэг нь зөвхөн үндсэн болон хүүгийн төлбөрийн үлдэгдэл дүнгийн гэрээний мөнгөн урсгалд нөлөөлөхгүй. Ийм тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгийг бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэнэ.

Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэх үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр

Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр нь санхүүгийн хэрэглүүр эсвэл бусад гэрээ байхын тулд доорх гурван шинж чанарыг бүхэлд нь агуулах шаардлагатай:

- Үнэ цэн нь тодорхой хүүгийн түвшин, санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэ, өргөн хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүний үнэ, валютын ханшийн өөрчлөлт, зээлжих зэрэглэл болон гэрээний холбогдох талын үүрэг хариуцлагад хамаарахгүй бусад хувьсагчийн өөрчлөлтөөс хамаардаг бол
- Анхны цэвэр хөрөнгө оруулалт шаарддаггүй эсвэл зах зээлийн хүчин зүйлсийн өөрчлөлтөд ижил байдлаар хандахаар хүлээгдэж буй адил төсөөтэй гэрээнд шаардлагатайгаас бага анхны цэвэр хөрөнгө оруулалт шаарддаг бол
- Ирээдүйд төлөгдөхөөр бол

Банк нь төрөл бүрийн харилцагчидтай үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн хэлцлүүд хийдэг бөгөөд эдгээрт кросс своп, гадаад валютын болон хүүгийн форвард гэрээ хэлцлүүд зэрэг орно. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийг бодит үнэ цэнээр нь бүртгэдэг ба бодит үнэ цэн нь эерэг байгаа үед хөрөнгө, харин сөрөг байгаа үед өр төлбөр гэж бүртгэнэ.

Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг хейджийн нягтлан бодох бүртгэл хэрэглэж байгаагаас бусад үед “Бусад орлого”-д бүртгэдэг.

Арилжаалах зориулалттай санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөр

Банк нь санхүүгийн хөрөнгийг арилжааны үйл ажиллагаагаар дамжуулан богино хугацаанд ашиг олох зорилгоор худалдаж авсан эсвэл багцаар нь удирдаж буй санхүүгийн хэрэглүүрийн багцын нэг хэсэг болгон арилжаалах зориулалттай гэж ангилдаг. Арилжаалах зориулалттай хөрөнгийг санхүүгийн байдлын тайланд бодит үнэ цэнээр нь хэмжин бүртгэдэг. Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг цэвэр арилжааны орлогод хүлээн зөвшөөрнө. Хүү, ногдол ашгийн орлого болон зардлыг гэрээний нөхцөлийн дагуу, эсвэл төлбөр хийх эрх нь тогтоогдсон үед арилжааны цэвэр орлогод бүртгэнэ.

БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр

Банк нь өрийн хэрэглүүрийг доорх нөхцөлүүдийг хангасан тохиолдолд БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүрт ангилна:

- Бизнесийн загварын дагуу гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулах болон санхүүгийн хэрэглүүрийг борлуулах зорилгоор эзэмших
- Санхүүгийн хөрөнгийн гэрээний нөхцөл нь зөвхөн үндсэн төлбөр ба хүүгийн шалгуурыг хангах

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)**Санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөр (үргэлжлэл)**

БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр нь бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх бөгөөд бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн олз, гарз нь бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэнэ. Хүүгийн орлого болон гадаад валютын ханшийн олз, гарзыг хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгүүдийн адил ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө.

БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүрийн зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдлын тооцооллыг доорх тодруулга 14-д тайлбарласан. Банк нь нэг төрлийн үнэт цааснаас нэгээс олныг эзэмшдэг бол эхэлж авснаа эхэлж зарлагадахаар бүртгэнэ. Үл хүлээн зөвшөөрөх үед бусад орлогод хуримтлагдсан олз, гарз нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлангаас ашиг, алдагдлын тайлан руу дахин ангилагдана.

БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өмчийн хэрэглүүр

Анх хүлээн зөвшөөрсний дараа, Банк НББОУС-32 санхүүгийн хэрэглүүр толилуулга болон арилжаалах зорилгоор эзэмшдэггүй өмчийн тодорхойлолтод нийцсэн зарим өмчийн хэрэглүүрийг БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өмчийн хэрэглүүр рүү буцаах боломжгүйгээр ангилна. Энэ ангилал нь хэрэглүүрийн түвшинд суурилан тодорхойлогддог.

Энэ өмчийн хэрэглүүрийн олз гарзыг хэзээ ч ашиг алдагдлын тайланд бүртгэхгүй. Банк хүлээн авах орлогын санхүүгийн хэрэглүүртэй холбоотой зардлыг нөхөн төлбөрт ашигласан тохиолдолд ашиг нь бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэх бол бусад үед төлбөрийн эрх нь баталгаажсан тохиолдолд ногдол ашгийг бусад үйл ажиллагааны орлого гэж ашиг алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө. БҮЦӨБДО-д бүртгэх өмчийн хэрэглүүр нь үнэ цэнийн бууралтын үнэлгээнд хамаарахгүй болно.

Гаргасан өрийн хэрэглүүр ба зээлээр авсан санхүүжилт

Гаргасан өрийн хэрэглүүр ба зээлээр авсан санхүүжилт нь дотоод болон гадаадын санхүүгийн байгууллагуудын өмнө хүлээсэн гэрээний үүрэг юм.

Анх хүлээн зөвшөөрсний дараа, зээллэгүүдийг дараагийн тайлант хугацаанд үр ашигт хүүгийн арга ашиглан хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ. Хорогдуулсан өртгийг тооцохдоо зээл авах үеийн хөнгөлөлт, урамшуулал ба үр ашигт хүүгийн нэг салшгүй хэсэг болж буй зардлуудыг авч үзнэ. Өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн аль алиных нь элементүүдийг агуулсан нийлмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг, хүлээн зөвшөөрөгдөх өдөр салгана.

Өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн аль алиных нь элементүүдийг агуулсан нийлмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг, хүлээн зөвшөөрөгдөх тусад нь бүртгэнэ. Банк нь эдгээр үүсмэл бус санхүүгийн хэрэглүүрийг бүртгэлд тусгахдаа, эхлээд тухайн хэрэглүүр нь нийлмэл эсэх талаар болон тухайн хэрэглүүр болон бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг НББОУС 32-н дагуу санхүүгийн өр төлбөр болон хөрөнгө эсвэл өөрийн хөрөнгө гэж ангилна. Банк нь санхүүгийн хэрэглүүрийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг дараах байдлаар хүлээн зөвшөөрнө: (а) Банканд санхүүгийн өр төлбөр болж байвал, (б) Тухайн хэрэглүүрийг эзэмшигчид, Банкны өөрийн хөрөнгөнд хөрвөх боломж олгож байвал. Хөрвөх хэрэгслийн өр төлбөр болон өөрийн хөрөнгийн бүрэлдэхүүнүүдийн ангилал нь, тухайн хөрвөх нөхцөл нь зарим нэг эзэмшигчдийн хувьд эдийн засгийн давуу талтай байсан ч хөрвөх нөхцөл нь хэрэгжих эсэх болон түүний өөрчлөгдөх магадлалаас шалтгаалан өөрчлөгддөггүй. Хөрвөх санхүүгийн хэрэглүүрийн өөрийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн бүртгэлийн дүнг хуваарилахдаа, өөрийн хөрөнгийн бүрэлдэхүүний дүн нь тухайн хэрэглүүрийн нийт бодит үнэ цэнээс өр төлбөрийн бүрэлдэхүүн гэж тусад нь тодорхойлсон дүнг хассанаас үлдсэн дүн байна. Нийлмэл санхүүгийн хэрэглүүрт агуулагдсан өөрийн хөрөнгийн бүрэлдэхүүнээс (өөрийн хөрөнгийн хөрвөх нөхцөл гэх мэт) бусад аливаа үүсмэл хэрэглүүрийн үнэ цэн нь (худалдан авах опцион гэх мэт) өр төлбөрийн бүрэлдэхүүнд багтана. Банк нь тухайн хэрэглүүрийн өөрийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн бүрэлдэхүүнүүдийг тусад нь бүртгэх гэж буй бол тухайн өр төлбөрт салгах шаардлагатай агуулагдсан үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр байгаа эсэхийг үнэлнэ.

БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөр

Энэ ангилал дахь санхүүгийн хөрөнгө нь арилжаалах зорилгоор эзэмшээгүй бөгөөд анх хүлээн зөвшөөрөхдөө удирдлагаас тодорхойлогдсон эсвэл СТОУС-9-н дагуу бодит үнэ цэнээр хэмжих зайлшгүй шаардлагатай гэж тодорхойлсон байна.

БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө нь санхүүгийн байдлын тайланд бодит үнэ цэнээр бүртгэгдэнэ. Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэнэ. БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгөд тодорхойлсон хэрэглүүрээс олсон хүүгийн орлого эсвэл зардал нь үр ашигт хүүг ашиглан мөн хөнгөлөлт/урамшууллыг нь харгалзах дүнгээр тооцдог.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөр (үргэлжлэл)

БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгөөс олсон хүүгийн хэмжээг гэрээний хүүг ашиглан бүртгэнэ. БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх өмчийн хэрэглүүрийн ногдол ашгийн орлогыг төлбөр хийх эрх тогтоогдсон үед үйл ажиллагааны бусад орлогод бүртгэнэ.

Санхүүгийн баталгаа, аккредитив болон ашиглагдаагүй зээлийн үүрэг

Банк нь санхүүгийн баталгаа, аккредитив болон зээлийн амлалт гаргадаг.

Санхүүгийн баталгаа гаргаж өгсний улмаас хүлээн авсан урамшууллыг санхүүгийн тайлангуудад анхлан бүртгэхдээ бодит үнэ цэнээр нь бүртгэнэ. Ийнхүү анхлан хүлээн зөвшөөрсний дараагийн тайлант үед баталгаа бүрд Банкны хүлээх хариуцлагыг хэмжихдээ анхлан хүлээн зөвшөөрсөн дүнгээс ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэсэн хуримтлагдсан хорогдлыг хассан дүн хоёрын аль өндрөөр нь хэмжинэ. Банкны хүлээгдэж буй эрсдэлийн сангийн нөөц тодруулга 32-д тусгагдсан.

Хүлээн авсан урамшууллыг баталгааны хугацааны туршид ашиг, алдагдлын тайланд “Хураамж ба шимтгэлийн орлого”-оор хүлээн зөвшөөрнө.

Ашиглагдаагүй зээлийн үүрэг болон аккредитив нь амлалт бөгөөд энэхүү амлалтын хугацаанд Банк нь урьдчилан тодорхойлсон нөхцөлтэй зээлийг харилцагчид олгох шаардлагатай. Санхүүгийн баталгааны гэрээнүүдийн адилаар тэдгээр гэрээнүүдэд “Зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдал”-ын шаардлагуудын дагуу сан байгуулна.

Санхүүгийн баталгаа, аккредитив болон ашиглагдаагүй зээлийн гэрээний үнэ цэн нь зах зээлд олгогдох зээлийн гэрээний нөхцөлтэй ижил байхаас гадна санхүүгийн байдлын тайланд тусгагдахгүй. Энэхүү санхүүгийн хэрэглүүрийн нэрлэсэн үнэ болон үнэ цэнийн бууралтын хүлээгдэж буй алдагдал нь Тодруулга 32-д тусгагдсан.

Харилцагчдын харилцах, хадгаламж

Үүнд харилцагчдаас татсан харилцах, хугацаагүй, хугацаатай хадгаламж болон банкны баталгааны эх үүсвэр хамаарна. Анхны хэмжилтийн дараа үед харилцагчдад өгөх өр төлбөрүүдийг ҮАХ-ний аргаар хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ.

Бусад санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж

Бусад банк, санхүүгийн байгууллагуудаас татсан төгрөгийн болон валютын хадгаламжууд болон дотоод гадаадын арилжааны банкнууд, Монголбанкны хугацаатай хадгаламжууд мөн хамаарна. Банк нь, харилцагчдын харилцах хадгаламжийг мөнгөн хөрөнгө нь банканд шилжсэн үед хүлээн зөвшөөрдөг. Анхны хэмжилтийн дараа бусад Банкнуудад өгөх өр төлбөрийг ҮАХ-ний аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ.

Санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрүүдийн дахин ангилал

Банк санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойш бизнесийн шугам худалдан авах, дуусгах болон цуцлах онцгой нөхцөл байдлаас бусад нөхцөлд дахин ангилахгүй. Санхүүгийн өр төлбөр дахин ангилагддаггүй.

Санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн өөрчлөлт

Санхүүгийн хөрөнгийн өөрчлөлт

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын болог зээлийн эрсдэлийн бус шалтгаанаар арилжааны бүтцийн өөрчлөлтийн үйл ажиллагааны үр дүнд гэрээний мөнгөн гүйлгээг дахин тохиролцсон эсвэл өөр хэлбэрээр бүтцийн өөрчлөлт оруулсан тохиолдолд, Банк уг өөрчлөлт нь тухайн санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасахад хүргэсэн эсэхийг тодорхойлох үнэлгээг хийдэг. Санхүүгийн хөрөнгийн хувьд энэхүү үнэлгээ нь чанарын хүчин зүйл дээр суурилдаг.

Банк харилцагчид олгосон зээлийг үл хүлээн зөвшөөрөх эсэхийг үнэлэхдээ доорх нөхцөлүүдийг авч үздэг:

- зээлийн валют өөрчлөгдсөн
- өмчийн шинж чанар тодорхойлогдсон
- бизнесийн түнш өөрчлөгдсөн
- өөрчлөлтийн улмаас ҮТХТ-ийн шалгуур хангахгүй байх

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн өөрчлөлт (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгийн өөрчлөлт (үргэлжлэл)

Хэрвээ өөрчлөлт нь мөнгөн урсгалд мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлээгүй бол энэ өөрчлөлтийг үл хүлээн зөвшөөрөх гэж авч үзэхгүй. Мөнгөн урсгалын өөрчлөлтийг анхны үр ашигт хүүгээр хорогдуулсан дүнд үндэслэн Банк үнэ цэнийн бууралтын алдагдал бүртгээгүй бол өөрчлөлтийг нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэнэ.

Санхүүгийн өр төлбөрийн өөрчлөлт

Одоо байгаа санхүүгийн өр төлбөрийн нөхцөлийн өөрчлөлт нь ихээхэн ач холбогдолтой гэж дүгнэгдээгүй, улмаар данснаас хасахад хүргэхгүй бол санхүүгийн өр төлбөрийн хорогдуулсан өртгийг гэрээнд заасан ирээдүйн тооцоолсон мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнийг тооцоолохдоо санхүүгийн өр төлбөрийн анхны үр ашигт хүүгийн хямдруулалтын аргаар дахин тооцоолно. Үүний үр дүнд гарсан аливаа зөрүүг шууд ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө.

Банк санхүүгийн өр төлбөрийн хувьд, чанарын хүчин зүйлээс хамаарч, засварласан хямдруулсан өнөөгийн үнэ цэн болон санхүүгийн өр төлбөрийн анхны дансны үнийн хооронд арав буюу түүнээс дээш хувьтай зөрүү гарахад хүргэсэн өөрчлөлтийг мэдэгдэхүйц гэж үзнэ.

Санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт

Хугацаа болон нөхцөлд их хэмжээгээр өөрчлөлт орсонтой холбоотой үл хүлээн зөвшөөрөх

Харилцагчдад олгосон зээл гэх мэт санхүүгийн хөрөнгийг гэрээний нөхцөл нь шинэ зээл шиг болж өөрчлөгдөхөд үл хүлээн зөвшөөрнө. Үнэ цэнийн бууралт хүлээн зөвшөөрөөгүй тохиолдолд эдгээр хөрөнгийн хувьд зөрүүг нь үл хүлээн зөвшөөрөлтийн олз, гарзаар бүртгэнэ. Шинээр хүлээн зөвшөөрсөн зээл нь үнэ цэн буурсан зээлийг худалдаж авсан нөхцөлд биш бол уг зээл нь зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдал тооцоолох үүднээс 1-р шатлалд ангилагдана.

Их хэмжээний өөрчлөлтөөс бусад үед үл хүлээн зөвшөөрөх

Санхүүгийн хөрөнгө. Банк санхүүгийн хөрөнгийг (санхүүгийн хөрөнгийн хэсэг эсвэл хоорондоо төстэй нэг бүлэг санхүүгийн хөрөнгүүдийн хэсэг) тухайн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрх нь дууссан үед үл хүлээн зөвшөөрнө. Мөн Банк нь хөрөнгийг шилжүүлсэн бөгөөд шилжүүлэлт нь үл хүлээн зөвшөөрөх шаардлагыг хангаж байгаа нөхцөлд хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрнө:

Дараах тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгийг (санхүүгийн хөрөнгийн хэсэг эсвэл хоорондоо төсөөтэй нэг бүлэг санхүүгийн хөрөнгийн хэсэг) үл хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Банк тухайн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрхээ шилжүүлсэн, эсвэл
- “Дамжуулан өнгөрөөх” хэлцлийн дагуу хүлээн авсан мөнгөө нийт дүнгээр нь удаан хугацаагаар саатуулалгүйгээр гуравдагч талд төлөх үүрэг хүлээсэн

Дамжуулан өнгөрөөх хэлцэл нь Банк тухайн санхүүгийн хөрөнгөөс хүлээх гэрээний эрхээ хадгалж үлдэх бөгөөд (анхны хөрөнгө) доорх гурван нөхцөл биелж байх нөхцөлд гэрээний үүргийн дагуу тэдгээр хүлээн авсан мөнгөн урсгалыг нэг болон түүнээс дээш байгууллагад (эцсийн хүлээн авагчид) шилжүүлнэ:

- Хэрэв тухайн нэг байгууллагын зээлдүүлсэн дүн дээр зах зээлийн хүүгээр хуримтлагдсан хүүтэй хамт бүрэн авах эрхтэй богино хугацаат урьдчилгааг оруулалгүйгээр Банк нь эцсийн хүлээн авагчид анхны хөрөнгө нь дүйцэх хэмжээний мөнгөн урсгалыг цуглуулаагүй цагт ямар нэгэн төлбөр төлөх үүрэггүй болно,
- Банк нь эцсийн хүлээн авагчдаас үнэт цааснаас бусад нөхцөлөөр анхны хөрөнгийг зарах эсвэл барьцаалж болохгүй,
- Банк нь эцсийн хүлээн авагчдын өмнөөс цуглуулсан мөнгөн урсгалыг удаан хугацаагаар саатуулалгүйгээр шилжүүлэх үүрэгтэй

Шилжүүлэлтийг зөвхөн доорх нөхцөлүүдийг хангасан тохиолдолд үл хүлээн зөвшөөрнө:

- Банк хөрөнгийн бараг бүх эрсдэл ба өгөөжийг шилжүүлсэн, эсвэл
- Банк тухайн хөрөнгөтэй холбоотой эрсдэл ба өгөөжийг шилжүүлээгүй болон хадгалж үлдээгүй боловч хөрөнгийн хяналтыг шилжүүлсэн.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт (үргэлжлэл)

Их хэмжээний өөрчлөлтөөс бусад үед үл хүлээн зөвшөөрөх (үргэлжлэл)

Хэрвээ шилжүүлэгч холбогдолгүй гуравдагч этгээдэд хөрөнгийг бүхэлд нь зарах болон шилжүүлэхэд нэмэлт хязгаарлалтгүйгээр тухайн чадварыг эзэмшдэг гэж үзсэн үед Банк хяналтыг шилжүүлсэн гэж үзнэ.

Банк хөрөнгөөс мөнгө хүлээн авах эрхээ шилжүүлсэн эсвэл “дамжуулан өнгөрөөх” хэлцэл хийсэн боловч хөрөнгөтэй холбоотой ихэнх эрсдэл, өгөөж болон хяналтыг шилжүүлээгүй тохиолдолд хөрөнгийг Банкны уг хөрөнгөд үргэлжлүүлэн оролцсоор байх хэмжээгээр нь хүлээн зөвшөөрнө. Энэ тохиолдолд Банк холбогдох өр төлбөрийг мөн хүлээн зөвшөөрнө. Шилжүүлсэн хөрөнгө ба холбогдох өр төлбөр Банкны хадгалж үлдсэн эрх, үүргийг тусган харуулсан сууриар хэмжинэ.

Энэхүү үргэлжилсэн оролцоо нь шилжүүлсэн хөрөнгийн баталгаа хэлбэртэй байвал оролцоог тус хөрөнгийн анхны бүртгэлийн дүн ба Банкны төлөх шаардлагатай болох хамгийн их дүнгийн аль багаар хэмжинэ. Хэрэв шилжүүлсэн хөрөнгөд үргэлжилсэн оролцоо бичгээр эсвэл худалдан авах опцион (эсвэл аль аль нь) хэлбэрээр байвал, Банкны үргэлжилсэн оролцоо нь эргүүлэн худалдан авахад төлөх шаардлагатай дүнгээр хэмжигдэнэ. Хөрөнгөд бичгээр худалдан авах опцион заасан байгууллагын үргэлжилсэн оролцоо нь шилжүүлсэн хөрөнгийн бодит үнэ цэн болон нөхцөлийн хэрэгжих үнийн аль багаар хязгаарлагдана.

Санхүүгийн өр төлбөр. Санхүүгийн өр төлбөрийг төлөхөөс чөлөөлөгдсөн, өр төлбөр цуцлагдсан эсвэл хугацаа нь дууссан бол үл хүлээн зөвшөөрдөг. Хэрэв одоо байгаа санхүүгийн өр төлбөрийн зээлдүүлэгч нь хэвээрээ боловч ялгаатай нөхцөлтэй зээлийн гэрээгээр сольсон эсвэл одоо байгаа зээлийн нөхцөл эрс өөрчлөгдсөн бол эдгээр өөрчлөлт шинэчлэлтийг анхны санхүүгийн өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт ба шинэ өр төлбөрийн хүлээн зөвшөөрөлт гэж үзнэ. Анхны санхүүгийн өр төлбөрийн бүртгэлийн дүн ба төлсөн дүн хоёрын зөрүүг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Гэрээний нөхцөлд өөрчлөлт орсон зээлүүд

Банк заримдаа барьцаа хөрөнгийг хураах гэхээсээ илүү зээлдэгчийн санхүүгийн хүндрэлийн улмаас зээлийн анхны нөхцөлд хөнгөлөлт, өөрчлөлт оруулдаг. Зээлдэгчийн одоогийн эсвэл хүлээгдэж буй санхүүгийн хүндрэлээс үүдэн хөнгөлөлт, өөрчлөлтийг хийсэн ба зээлдэгч санхүүгийн хувьд хэвийн байсан бол Банк энэхүү хөнгөлөлт, өөрчлөлтийг зөвшөөрөхгүй байх байсан тохиолдолд уг зээлийг Банк өөрчлөлттэй зээл гэж үзнэ. Санхүүгийн хүндрэлийг харуулсан үзүүлэлтүүд нь гэрээний шалгуур үзүүлэлтүүдийг хангахгүй байх эсвэл Зээлийн Эрсдэлийн хэлтсээс гаргасан үзүүлэлтүүдээр тодорхойлогдоно.

Энэхүү өөрчлөлтүүдэд төлбөрийн хугацааг сунгах, зээлийн шинэ нөхцөл тохирох зэрэг орно. Банк нь нөхцөл өөрчилсөн зээлийг тогтмол хянах бодлого баримталж ирээдүйн зээлийн төлөлт тасалдахгүй төлөгдөх боломжийг хянадаг.

Хэрэв ихээхэн өөрчлөлттэй бол дээр тайлбарласны дагуу зээлийг үл хүлээн зөвшөөрнө. Зээлийг үл хүлээн зөвшөөрөхгүйгээр, зээлийн нөхцөлийг дахин авч хэлэлцсэний дараа нөхцөл өөрчлөхөөс өмнө тооцсон анхны үр ашигт хүүгээр үнэ цэнийн бууралтыг тооцдог.

Зээлийн нөхцөл дахин тохирч, өөрчилсөн хэдий ч үл хүлээн зөвшөөрөөгүй тохиолдолд зээлийн эрсдэл ихээхэн хэмжээгээр нэмэгдсэн гэж үздэг тул зээлийг 2-р шатанд ангилдаг. Нөхцөл өөрчилсөн актив гэж ангилагдсан харилцагч уг ангиллаас гарахын тулд дараах бүх шалгуурыг хангасан байх шаардлагатай:

- Бүх зээлүүд нь хэвийн байх ёстой
- Хамгийн багадаа туршилтын хугацааны талд нь шинэчилсэн эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу тогтмол төлбөрийг хийсэн байх
- Үйлчлүүлэгч 30 хоногоос дээш хугацаа хэтрэлтэй гэрээгүй байх

Шинэчлэгдсэн буюу Өөрчлөлт орсон хөрөнгийн талаарх мэдээллийг 32-р Тодруулгад тусгасан болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

“Зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдал (ЗҮЦХА)” аргын ерөнхий ойлголт

Банк “санхүүгийн хэрэглүүр” ангилалд хамаарах зээлийн үүрэг болон санхүүгийн баталгаа, бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдээгүй бусад өрийн хэрэглүүр болон бүх зээлд зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдлын сан байгуулсан. СТОУС-9-н дагуу өмчийн хэрэглүүр нь үнэ цэнийн бууралтад орохгүй.

Зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдал нь хөрөнгийн ашиглалтын нийт хугацаанд үүсэх зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдлаас хамаарна. Хэрвээ анх бүртгэснээс алдагдал нь мэдэгдэхүйц хэмжээгээр өссөн бол алдагдал нь 12 сарын хүлээгдэж буй алдагдлаас хамаарна. Зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өөрчлөгдсөнийг хэмжих Банкны бодлого журмыг тодруулга 33-д тусгасан.

Ирээдүйн 12 сарын ЗҮЦХА нь нийт хугацааны ЗҮЦХА аргын нэг хэсэг байх бөгөөд тайлагналын өдрийн дараах 12 сард санхүүгийн хэрэглүүрийн чанаргүйдлийн магадлалын үр дүнгээр ЗҮЦХА-г илэрхийлнэ.

Санхүүгийн хэрэглүүрийн үндсэн багцаас шалтгаалан нийт хугацааны ЗҮЦХА болон ирээдүйн 12 сарын ЗҮЦХА-г тусгай болон бүлгийн үнэлгээгээр тооцоолно. Банк нь бүлэг санхүүгийн хөрөнгийг бүлгийн үнэлгээний аргаар хэмжинэ.

Банк нь үнэлгээ хийх журмыг тодорхойлсон бөгөөд тайлант үеийн эцэс бүрд санхүүгийн хэрэглүүрийн үлдэх хугацаанд үүсэж болох эрсдэлийн өөрчлөлтийг харгалзан санхүүгийн хэрэглүүрийг анх бүртгэснээс хойш ЗҮЦХА-д мэдэгдэхүйц өссөн эсэхийг харгалзан авч үзнэ.

Дээр дурдсан процесс дээр тулгуурлан, доор дурдсанаар Банк зээлийг шатлал 1, шатлал 2, шатлал 3 гэж ангилсан:

Шатлал 1: Зээлийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед Банк нь 12 сарын ЗҮЦХА-г бүртгэнэ. Мөн шатлал 1-рүү үүсэж болох эрсдэл нь буурсан шатлал 2-ын зээлүүд дахин ангилагдана.

Шатлал 2: Анх хүлээн зөвшөөрсөн үеэс зээлийн үүсэж болох эрсдэл ихэссэн үед Банк нь нийт хугацааны ЗҮЦХА-г бүртгэнэ. Мөн шатлал 2-руу үүсэж болох эрсдэл нь буурсан шатлал 3-ын зээлүүд дахин ангилагдана.

Шатлал 3: Үнэ цэнийн бууралтад орсон зээлүүд багтана. Банк нь нийт хугацааны турш ЗҮЦХА-г бүртгэнэ.

ХАҮҮЦБ: ХАҮҮЦБ хөрөнгө нь анх хүлээн зөвшөөрөх үед үнэ цэн буурсан байсан санхүүгийн хөрөнгө юм. ХАҮҮЦБ хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө бодит үнэ цэнээр бүртгэх бөгөөд дараа үеийн хүүгийн орлогыг үнэ цэнийн бууралтаар тохируулсан ҮАХ-р тооцно. Тус хөрөнгийн хүлээгдэж буй зээлийн алдагдалд өөрчлөлт орсон тохиолдолд зөвхөн холбогдох ЗҮЦХА-г тэр хэмжээгээр нэмэгдүүлж эсвэл багасгана.

Банк нь санхүүгийн хөрөнгийг төлөгдөх нийт дүн эсвэл зарим хэсгийг төлөгдөх боломжгүй гэж үзвэл санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнийг бууруулна. Үүнийг санхүүгийн хөрөнгийн (хэсэгчилсэн) үл хүлээн зөвшөөрөлт гэнэ.

ЗҮЦХА тооцоолол

Банк нь ЗҮЦХА-г үр ашигт хүүгээр хямдруулсан хүлээгдэж буй мөнгөний дутагдлыг гурван өөр магадлалаар-жигнэсэн хувилбараар тооцоолдог. Мөнгөний дутагдал нь гэрээний дагуух мөнгөн гүйлгээ болон эргэн төлөгдөхөөр хүлээгдэж буй мөнгөн гүйлгээний зөрүү юм.

ЗҮЦХА тооцооллын механизм болон гол элементийн хамт доор үзүүлэв:

ЧМ: Чанаргүйдлийн магадлал (ЧМ) нь өгөгдсөн цаг хугацаанд төлбөрийн чадваргүй болох магадлалаар тооцоолно. Хэрвээ хэрэглүүр нь өмнө нь үл хүлээн зөвшөөрч байгаагүй мөн харгалзах багцад үргэлжлүүлэн байгаа бол үнэлсэн хугацааны тодорхой хугацаанд нэг удаа алдагдал үүсэх боломжтой.

ЧӨД: Чанаргүйдэлд өртөх дүн (ЧӨД) нь тайлагналын дараах зээлийн хүлээгдэж буй өөрчлөлт, гэрээний дагуух үндсэн төлбөр болон хүүгийн эргэн төлөлт, зээлийн үүргийн хүрээнд нэмж олгосон дүн болон төлбөр хоцорсноор үүссэн хуримтлагдсан хүүг харгалзсан, ирээдүйн ЧӨД-ийн тооцоолдог.

АХЧ: Алдагдал хүргэх чанаргүйдэл (АХЧ) гэдэг нь өгөгдсөн цаг хугацааны туршид чанаргүйдлийн үеийн алдагдлын тооцоолол юм. Энэ нь гэрээний дагуу мөнгөн урсгал болон зээлдэгч хүлээн авахаар тооцоолсон дүн, барьцаа хөрөнгө борлуулсан дүнгийн нийлбэрийн зөрүүнээс тооцно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

ЗҮЦХА тооцоолол (үргэлжлэл)

ЗҮЦХА-г тооцохдоо Банк гурван хувилбарыг авч үздэг (суурь, эерэг болон сөрөг) ба хувилбар тус бүрийн ЧМ нь ялгаатай байна.

ЗҮЦХА-г ЧМ, ЧӨД, АХЧ-г ирээдүйн сар бүр болон тусгайлсан эсвэл бүлгийн сегмент бүрээр төсөвлөн тодорхойлдог. Эдгээр гурван үндсэн бүрэлдэхүүнийг хооронд нь үржүүлэн, цаашид эдгээр нь хэвээр үйлчлэх магадлалаар мөн тохируулна (тухайлбал, чанаргүйдэлд өртөх дүн нь ойрын саруудад урьдчилан төлөгдөхгүй эсвэл чанаргүйдэхгүй). Үүгээр ирээдүйн сар бүрээрх ЗҮЦХА-г тооцох ба тайлагналын өдрөөр үүнийг буцаан дискаунтчлан нийлбэрийг нь авдаг. ЗҮЦХА-ийн тооцоололд ашиглагдах дискаунтын хувь нь зээлийн анхны үр ашигт хүүгийн хувь байх эсвэл түүний ойролцоо хувь байна.

Үнэ цэнийн бууралтын зардал болон буцаалт нь санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнийн өөрчлөлтийн ашиг, алдагдлын тохируулгаас тусдаа бүртгэгдэх болон толилуулагдана.

ЗҮЦХА-ын тооцооллын аргыг доор хураангуйлав:

Шатлал 1: Ирээдүйн 12 сарын ЗҮЦХА нь нийт хугацааны ЗҮЦХА загварын нэг хэсэг байх бөгөөд тайлагналын өдрийн дараах 12 сард санхүүгийн хэрэглүүрийн чанаргүйдлийн үр дүнгээр ЗҮЦХА-ыг илэрхийлнэ. Банк нь ирээдүйн 12 сарын ЗҮЦХА тайлагналын өдрөөс хойш 12 сарын дотор ЧМ-д үндэслэн тооцдог. ЧӨД-ийн урьдчилсан төсөөлөлд 12 сарын дотор хүлээгдэж буй ЧМ-ыг хэрэглэх бөгөөд хүлээгдэж буй АХЧ-аар үржүүлэгдэж анхны үр ашигт хүүтэй ойролцоо дүнгээр хорогдуулна.

Шатлал 2: Зээлийг анх олгосноос хойш тухайн зээлд зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлттэй байгаа нь тогтоогдсон зээлүүдэд Банк нь нийт хугацааны ЗҮЦХА-ын сан байгуулан бүртгэнэ. Санг байгуулахдаа хэд хэдэн хувилбарууд дээр үндэслэн тооцоолох боловч ЧМ болон АХЧ-ыг нь нийт хугацаанд тооцоолж гаргана. Хүлээгдэж буй мөнгөний дутагдлыг үр ашигт хүүтэй ойролцоо хувиар хорогдуулна.

Шатлал 3: Үнэ цэн буурсан гэж үзсэн зээлийн хувьд, Банк нь нийт хугацааны ЗҮЦХА-ыг бүртгэнэ. Энэ аргачлал нь Шатлал 2-т ашигласантай ижил аргачлалаар тооцогдох бөгөөд ЧМ-ыг 100% гэж үзнэ.

ХАҮҮЦБ: ХАҮҮЦБ хөрөнгө анх хүлээн зөвшөөрөх үед үнэ цэнэ буурсан санхүүгийн хөрөнгө юм. Банк нь зөвхөн анх хүлээн зөвшөөрсөн үеэс хойших магадлалаар жигнэсэн гурван хувилбарыг зээлээр тохируулсан үр ашигт хүүгээр хорогдуулсан хуримтлагдсан нийт хугацааны ЗҮЦХА-г хүлээн зөвшөөрнө.

Зээлийн үүрэг болон аккредитив: Зээлийн үүрэгт нийт хугацааны ЗҮЦХА тооцохдоо, Банк нь ирээдүйн олгогдох зээлийн үүргийн дүнг тооцоолно. Зээл олгогдох тохиолдолд ЗҮЦХА нь магадлалаар жигнэсэн гурван хувилбараар хүлээгдэж буй мөнгөний дутагдлын өнөөгийн үнэ цэнээр тооцогдоно. Хүлээгдэж буй мөнгөний дутагдал нь хүлээгдэж буй үр ашигт хүүгээр хорогдуулсан байна.

Зээлийн карт болон зээлийн үүргийг агуулсан бүтээгдэхүүний хувьд, ЗҮЦХА-г зээлтэй нь хамт тооцон, толилуулна. Зээлийн үүрэг болон аккредитивын хувьд, ЗҮЦХА нь бусад өглөгт хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

Санхүүгийн баталгааны гэрээнүүд: Банкны санхүүгийн баталгаа тус бүрийн үүрэг нь анх хүлээн зөвшөөрсөн дүнгээс ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрөгдсөн хуримтлагдсан хорогдол хассан дүн болон ЗҮЦХА сангийн аль ихээр нь хэмжигдэнэ. Банк нь ЗҮЦХА-г эзэмшигчид нөхөн олгох дүнгийн өнөөгийн үнэ цэн дээр үндэслэн тооцно. Эрсдэлээр тохируулсан хүүгээр дутагдлыг хорогдуулна. Тооцоолол нь магадлалын-жигнэсэн гурван хувилбар дээр хийгдэнэ. Санхүүгийн баталгааны ЗҮЦХА нь бусад өглөгт хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

БҮЦӨБДО-д бүртгэх өрийн хэрэглүүр

Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүрийн ЗҮЦХА нь санхүүгийн байдлын тайланд санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнийг бууруулахгүй бөгөөд бодит үнэ цэн нь хэвээр үлдэнэ. Үүний оронд, хэрвээ хөрөнгө нь хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн байсан бол үүсэх үнэ цэнийн бууралтыг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралт гэж бүртгэх ба үр дүнг ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэнэ. Бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдсэн хуримтлагдсан алдагдлыг хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөх үед ашиг, алдагдлын тайланд шилжүүлэн бүртгэнэ.

Кредит карт ба бусад зээлийн шугамууд

Банк харилцагчдадаа төрөл бүрийн байгууллагын болон иргэдийн овердрафт, зээлийн картан бүтээгдэхүүн санал болгодог ба Банк нэг өдрийн өмнө мэдэгдэл өгч уг хэрэгслийг цуцлах, эсвэл зээлийн эрхийн хэмжээг бууруулах эрхтэй. Банк зээлийн алдагдлын эрсдэлийг гэрээний мэдэгдлийн хугацаагаар хязгаарладаггүй бөгөөд харин үйлчлүүлэгчдийн зан төлөв, чанаргүй болох магадлал болон цаашдын эрсдэлийг бууруулах арга аргачлалууд болох зээлийг цуцлах, зээлийн хэмжээг бууруулах гэх мэт зүйлүүдийг тусгасан байдаг.

Эдгээр бүтээгдэхүүнүүдийн зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц ихэссэн эсэх талаарх үнэлгээ нь зээлийн бусад бүтээгдэхүүнүүдийн үнэлгээтэй адил юм. Үнэлгээ нь харилцагчдын дотоод зээлжих зэрэглэлийн өөрчлөлтөд суурилсан боловч тухайн хэрэгслийн хэрэглээний өөрчлөлт гэх мэт чанарын хүчин зүйлсэд мөн гол ач холбогдлыг өгдөг.

Зээлийн карт болон овердрафтын ЗҮЦХА-г дискаунтчлахад ашиглах хүүгийн хувь нь тухайн бүтээгдэхүүнүүдийн нийт ашиглагдах хугацаанд тооцогдох жилийн дундаж үр ашигт хүү байна. Энэхүү тооцоо нь олон зээл сар бүр бүрэн төлөгдөж, дараа сараасаа хүү тооцохгүй байхаар хийгдсэн.

Ирээдүйн мэдээлэл

ЗҮЦХА-ын загвартаа Банк нь доорх эдийн засгийн өгөгдлүүдийг ирээдүйн мэдээлэл болгон ашигладаг. Үүнд:

- Инфляцийн түвшин
- Дотоодын нийт бүтээгдэхүүний (“ДНБ”) өсөлт
- Ам.доллар ханш
- Бодлогын хүү
- Зээлийн өсөлт
- Мөнгөний нийлүүлэлт
- Ажилгүйдлийн түвшин
- Арилжааны банкнуудын зээлийн үлдэгдэл

ЗҮЦХА-ын тооцоололд ашиглаж буй энэхүү мэдээлэл нь санхүүгийн тайлангийн өдрөөрх зах зээлийн бүх шинж чанаруудыг агуулаагүй байх магадлалтай. Үүний нөлөөг тооцоололд тусгахын тулд зарим тохиолдолд, чанарын тохируулгууд болон давхцалуудыг зөрүү материаллаг үед түр тохируулга хийдэг.

Зээлийн сайжруулалт: Барьцаа хөрөнгийн үнэлгээ болон санхүүгийн баталгаа

Санхүүгийн хөрөнгийн эрсдэлийг бууруулах үүднээс, Банк барьцаа хөрөнгө авдаг. Барьцаа хөрөнгө нь төрөл бүрийн хэлбэрээр байдаг, жишээ нь: мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаас, аккредитив болон баталгаа, үл хөдлөх хөрөнгө, авлага, бараа материал, бусад санхүүгийн бус хөрөнгө болон үр дүнгийн тооцооны гэрээ байна. Барьцаа хөрөнгийг эзэмшээгүй тохиолдолд Банкны санхүүгийн байдлын тайланд бүртгэхгүй.

Зээлийн сайжруулалтаас хүлээгдэж буй мөнгөн гүйлгээг, СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартын дагуу тусад нь хүлээн зөвшөөрөх шаардлагагүй бөгөөд өр төлбөрийн хэрэгслийн гэрээний нөхцөлүүдийн салшгүй хэсэг гэж тооцогддог ба зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдлын хэмжилтэд оруулдаг. Үүний үндсэн дээр барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэн нь үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдлын тооцоонд нөлөөлдөг. Барьцаа хөрөнгийг ерөнхийд нь хамгийн багадаа анх хүлээн зөвшөөрөхдөө болон хагас жилийн хугацаанд дахин үнэлдэг.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Зээлийн сайжруулалт: Барьцаа хөрөнгийн үнэлгээ болон санхүүгийн баталгаа (үргэлжлэл)

Боломжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор, Банк нь барьцаа хөрөнгийн зорилгоор эзэмшиж буй санхүүгийн хөрөнгийг үнэлэхдээ идэвхтэй зах зээлийн мэдээллийг ашигладаг. Идэвхтэй зах зээл дээр арилжаалагддаггүй бусад санхүүгийн хөрөнгийг үнэлгээний арга ашиглан үнэлдэг. Санхүүгийн бус барьцаа хөрөнгийг (жишээ нь: үл хөдлөх хөрөнгө) ипотекийн зуучлагч буюу гуравдагч этгээдээс ирсэн мэдээлэлд эсвэл орон сууцны үнийн индексүүдэд үндэслэн үнэлнэ.

Барьцаалагдсан зээл нь зээлийн гэрээний нөхцөлд тусгагдсан эсвэл зээлийн салшгүй хэсэг болох ба зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдлын тооцоонд хамрагдсан болно.

Зээлийн гэрээний нөхцөлтэй холбоогүй баталгааг балансын гадуурх зүйл ангид салангид үзүүлэх бөгөөд үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдлын тооцооллыг хийдэг.

Хандив

Хандивыг хүлээн авах, түүнд хавсаргасан бүх нөхцөлийг дагаж мөрдөх үндэслэлтэй баталгаа байгаа тохиолдолд хандивыг хүлээн зөвшөөрдөг. Хандив нь зардлын зүйлтэй холбоотой бол нөхөн олговор олгохоор төлөвлөж буй холбогдох зардал гарсан хугацаанд системчилсэн байдлаар орлого гэж хүлээн зөвшөөрнө. Хандив нь хөрөнгөтэй холбоотой бол холбогдох хөрөнгийн хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацаанд тэнцүү хэмжээгээр орлого гэж хүлээн зөвшөөрнө.

Банк мөнгөн бус хөрөнгийн буцалтгүй тусламж авах үед уг хөрөнгө болон буцалтгүй тусламжийг нэрлэсэн үнээр бүртгэж, тэнцүү дүнгээр үндсэн хөрөнгийн ашиг тусыг ашиглах хэв маягийг үндэслэн тухайн хөрөнгийн хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацаанд ашиг, алдагдалд шилжүүлнэ.

Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө

Банк нь дотоод бодлогынхоо дагуу өмчлөх бусад хөрөнгийг дотоод үйл ажиллагаанд ашиглах эсвэл борлуулах зорилгоор эзэмшихээ тодорхойлдог. Дотоод үйл ажиллагаанд ашиглахаар тодорхойлогдсон хөрөнгүүдийг харгалзах хөрөнгийн ангилалд шилжүүлэхдээ хураан авсан хөрөнгийн үнэ цэн болон анхны барьцаат хөрөнгийн дансны үнийн аль багаар шилжүүлнэ. Хөрөнгийг борлуулах нь илүү ашигтай байхаар тодорхойлсон хөрөнгийг бодит үнэ цэнээр (хэрэв санхүүгийн хөрөнгө бол) эсвэл санхүүгийн бус хөрөнгө бол хураан авсан өдрөөрх борлуулах зардлыг бодит үнэ цэнээс хассан дүнгээр "Борлуулах зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө" рүү шилжүүлдэг. 12 сараас дээш хугацаанд борлуулагдах хөрөнгийг "Бусад хөрөнгө"-д бодит үнэ цэнээс борлуулах зардлыг хассан дүн болон хөрөнгийн өртгийн аль багаар хэмжиж тайлагнана.

Үнэт метал

Үнэт металд бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдэх алт болон мөнгө багтдаг.

Данснаас хасах

Банк нь хөрөнгийн эргэн төлөлтийг зогсоосон үед санхүүгийн хөрөнгийг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн данснаас хасна. Хэрвээ данснаас хасах үнэ хуримтлагдсан алдагдлаас их тохиолдолд, зөрүүгээр нь алдагдлыг нэмэгдүүлж дараа нь дансны нийт үнийн дүнг бууруулна. Дараах үеийн эргэн төлөлтүүд нь зээлийн алдагдлын зардлыг бууруулна.

Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт

Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтыг нягтлан бодох бүртгэлийн өмчийн аргыг ашиглан бүртгэнэ. Хараат компани гэж Банкны мэдэгдэхүйц нөлөөлөлтэй компанийг хэлнэ. Мэдэгдэхүйц нөлөө гэдэг нь хараат компанийн санхүү болон үйл ажиллагааны бодлогын шийдвэрт шууд оролцох эрхийг хэлнэ.

Өмчийн аргыг ашиглах үед хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт нь санхүүгийн байдлын тайлан дахь өртөг дээр худалдан авалтын дараах хараат компанийн цэвэр хөрөнгийн Банкны хувь оролцооны өөрчлөлтийг нэмсэнтэй тэнцүү байна. Хараат компанитай холбоотой бүртгэгдсэн гүүдвилл нь хөрөнгө оруулалтын дүнд багтах бөгөөд дангаар нь үнэ цэнийн бууралт хэмжихгүй мөн хорогдуулахгүй.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)**Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт (үргэлжлэл)**

Ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хараат компанийн үйл ажиллагааны үр дүнгийн Банкны эзэмшлийн хувь хэмжээгээрх хэсгийг тусгана. Хараат компанийн өмчид шууд өөрчлөлт орсон үед Банк энэхүү өөрчлөлтийг өөрийн хувь эзэмших хэмжээгээр хүлээн зөвшөөрөн, шаардлагатай тодруулгыг өмчийн өөрчлөлтийн тайландаа тусгана. Банк болон хараат компани хооронд хийгдсэн ажил гүйлгээнээс үүссэн аливаа бодит бус ашиг, алдагдлыг хараат компанийн эзэмшлийн хувь хэмжээ хүртэлх хэсгээр устгах бичилт хийнэ.

Хараат компанийн ашгийн хувийг ашиг, алдагдал ба дэлгэрэнгүй орлогын тайланд толилуулна. Энэ ашиг нь хараат компанийн хувьцаа эзэмшигчдэд хамааралтай бөгөөд татварын дараах ашиг болно. Мөн хараат компани охин компанитай бөгөөд түүнд цөөнхийн сонирхлын хэсэг бүртгэгддэг бол түүнийг ч мөн авч үзсэн ашиг байна.

Хараат компанийн санхүүгийн тайланг Банкны тайлангийн хугацаатай нэг хугацаанд бэлтгэнэ. Шаардлагатай бол, хараат компанийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг өөрчилж Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлоготой нийцүүлнэ.

Өмчийн аргыг хэрэглэсний дараа, хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтад нэмэлт үнэ цэнийн бууралтын сан байгуулах шаардлагатай эсэхийг Банк тодорхойлно. Банкны хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтад үнэ цэнийн бууралт үүссэн гэх бодит нотолгоо байгаа эсэхийг санхүүгийн тайлан бэлтгэх бүрдээ тодорхойлно. Хэрэв тийм нотолгоо байгаа бол уг хөрөнгө оруулалтын эргэн төлөгдөх дүн, бүртгэлийн дүн хоёрын зөрүүгээр алдагдлын дүнг тооцож, уг дүнг ашиг, алдагдлын тайланд ‘хараат компанийн ашгийн хувь’ хэсэгт хүлээн зөвшөөрнө.

Хараат компани дахь мэдэгдэхүйц нөлөөллөө алдсаны дараа Банк үлдсэн хөрөнгө оруулалтаа бодит үнээр тооцож хүлээн зөвшөөрнө. Уг нөлөөллөө алдсаны дараах дансны үнэ, үлдсэн хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэн хоёрын зөрүү болон хөрөнгө борлуулсны ашиг, алдагдлуудыг ашиг алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Бэлэн мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Санхүүгийн байдлын тайланд тусгасан бэлэн мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгүүд нь 3 сар ба түүнээс бага хугацаатай бусад банк санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж болон касс дахь бэлэн мөнгө зэрэг үнэ цэнийн бууралтын эрсдэл маш бага хөрөнгүүд хамаарна.

Мөнгөн гүйлгээний тайлан дахь бэлэн мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө нь Монголбанкин дахь хязгаарлалтгүй харилцах данс, 3 сар ба түүнээс богино хугацаатай засгийн газрын үнэт цаас, бусад банкин дахь харилцах, хадгаламжуудаас бүрдэнэ.

Буцаан худалдан авах ба урвуу буцаан худалдан авах хэлцлүүд

Ирээдүйд тодорхой заасан хугацаанд буцаан худалдан авах нөхцөлтэй хэлцэл (“репо”)-ийн дор худалдсан үнэт цаасыг санхүүгийн байдлын тайлангаас үл хүлээн зөвшөөрөхгүй. Учир нь Банк эзэмшилтэй холбоотой ихэнх эрсдэлийг хүлээж, өгөөжийг хүртэж байна. Санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн авсан бэлэн мөнгийг хөрөнгөөр, репо хэлцлийн хуримтлагдсан хүүг өр төлбөрөөр тусгах ба энэ нь банканд олгосон зээл гэсэн эдийн засгийн утга агуулгыг илэрхийлнэ. Борлуулсан ба ирээдүйд буцаан худалдан авах үнийн зөрүүг хүүгийн зардал гэж үзэж үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан гэрээний хугацааны турш хуримтлуулна. Нөгөө тал нь үнэт цаасыг худалдах эсвэл дахин барьцаалах эрхтэй бол, Банк нь тухайн үнэт цааснуудыг санхүүгийн байдлын тайландаа борлуулахад бэлэн барьцаанд тавьсан санхүүгийн хөрөнгө эсвэл борлуулахад бэлэн барьцаанд тавьсан санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын аль тохиромжтой ангилалд үлдэнэ. Нөгөө тал нь үнэт цаасаа худалдах, дахин барьцаалах эрхтэй болсон тохиолдолд банк санхүүгийн байдлын тайландаа тэдгээр үнэт цаасыг барьцаанд тавьсан гэж дахин ангилдаг.

Эсрэгээрээ, буцаан худалдах хэлцэл (“урвуу репо”)-ийн дагуу худалдан авсан үнэт цааснуудыг санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөггүй. Банкны төлсөн мөнгө ба хуримтлагдсан хүүгийн дүнг санхүүгийн тайланд “Зээлсэн үнэт цаас ба урвуу буцаан худалдан авах хэлцлүүдийн бэлэн мөнгөөрх барьцаа” гэж тусгах ба энэ нь Банкнаас авсан зээл гэсэн эдийн засгийн утга агуулгыг илэрхийлнэ. Худалдан авсан ба буцаан худалдах үнийн зөрүүг “Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого” гэж бүртгэх ба ҮАХ-ийн аргыг ашиглан гэрээний хугацааны турш хуримтлуулна.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)**Түрээс**

Банк нь гэрээ байгуулагдах үед түрээсийн шинж чанар агуулсан эсэхийг үнэлдэг. Өөрөөр хэлбэл гэрээнд тодорхойлогдож байгаа хөрөнгийг хэсэг хугацааны турш ашиглан хянах эрхийг шилжүүлсэн болно.

Банк - түрээслэгч

Банк нь богино хугацаатай түрээс эсвэл бага өртөгтэй хөрөнгийг түрээслэхээс бусад тохиолдолд бүх түрээсийг хүлээн зөвшөөрөх, хэмжих нэг аргыг ашигладаг. Банк нь түрээсийг төлөх түрээсийн өр төлбөрийг болон хөрөнгийг ашиглах эрхийг хүлээн зөвшөөрдөг.

Ашиглах эрхтэй хөрөнгө

Банк нь ашиглах эрхтэй хөрөнгийг түрээсийн өдрөөс эхлэн хүлээн зөвшөөрдөг (жишээлбэл, үндсэн хөрөнгийг ашиглах боломжтой болсон өдөр). Ашиглах эрхтэй хөрөнгийг хуримтлагдсан элэгдэл, үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хасаж өртгөөр нь хэмжиж, түрээсийн өр төлбөрийг дахин үнэлэхэд тохируулна. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн өртөгт түрээсийн өр төлбөр, хүлээн авсан түрээсийн эхний өртөг, түрээсийн урамшууллыг авалгүйгээр эхлэхээс өмнө хийсэн түрээсийн төлбөрүүд орно. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийг түрээсийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар элэгдүүлнэ. Ашиглах эрхтэй хөрөнгөд үнэ цэнийн бууралт тооцно.

Түрээсийн өглөг

Түрээсийн эхлэх өдөр Банк нь түрээсийн нийт хугацааны туршид хийгдэх түрээсийн төлбөрүүдийн өнөөгийн үнэ цэнээр хэмжсэн түрээсийн өглөгийн хүлээн зөвшөөрнө. Түрээсийн төлбөрт тогтмол төлбөр (түрээсийн урамшууллыг аваагүй), индекс эсвэл хувь хэмжээнээс хамааран хувьсах түрээсийн төлбөрүүд, үлдэгдэл үнийн баталгааны дагуу төлөх хүлээгдэж буй төлбөрүүд орно. Индекс эсвэл хувь хэмжээнээс хамааралгүй хувьсах түрээсийн төлбөрийн тайлант үеийн зардал гэж хүлээн зөвшөөрнө.

Түрээсийн хүүгийн хэмжээг тодорхойлох боломжгүй тохиолдолд Банк нь түрээс эхлэх үеийн зээлийн өсөн нэмэгдэх хүүг ашиглан түрээсийн өр төлбөрийн өнөөгийн үнэ цэнийг тооцоолно. Түрээс эхэлсэн өдрөөс хойш түрээсийн өр төлбөрийг хуримтлагдсан хүүгээр нэмэгдүүлж, төлсөн түрээсийн төлбөрөөр бууруулдаг. Мөн түүнчлэн түрээсийн хугацаанд өөрчлөлт оруулаг, тогтмол төлбөрийн шинж чанарт өөрчлөлт оруулах эсвэл уг хөрөнгийг худалдаж авах үнэлгээнд өөрчлөлт оруулах зэрэг өөрчлөлтүүд гарсан тохиолдолд түрээсийн өр төлбөрийн дүнг дахин тооцоолно.

Богино хугацаат түрээснүүд

Банк нь зарим богино хугацааны оффисын түрээсийн (12 сар болон түүнээс бага хугацаатай түрээс эсвэл эсвэл АТМ-ийн талбайн түрээслэх мэт) хувьд хүлээн зөвшөөрөлтийн чөлөөлтийг ашигласан. Богино хугацаат түрээсийн төлбөрийг түрээсийн хугацааны туршид шулуун шугамын аргаар зардалд хүлээн зөвшөөрнө.

Түрээсийн гэрээг шинэчлэх, цуцлах сонголт бүхий түрээсийн гэрээний хугацааг тодорхойлох

Банк нь түрээсийн үл цуцлагдах хугацааг тодорхойлохдоо тухайн түрээсийг үргэлжлүүлэн түрээслэх нь тодорхой үндэслэлтэй гэж үзсэн тохиолдолд сунгагдах хугацаа эсвэл тухайн үргэлжлүүлэн түрээслэх нь үндэслэлгүй гэж үзсэн тохиолдолд цуцлах хугацааг оруулан тооцно.

Банк нь тухайн түрээсийн гэрээг дахин сунгагдах үндэслэлийг тодорхойлоход тодорхой үнэлэмжийг ашигласан. Өөрөөр хэлбэл тухайн түрээсийг сунгах эсвэл цуцлах сонголтыг хэрэгжүүлэхэд нөлөөлөх эдийн засгийн хөшүүргийг бий болгох бүхий л хүчин зүйлийг авч үзсэн. Түрээс эхэлсэн өдрөөс хойш Банкны өөрийн хянаж чадах үйл явдал, нөхцөл байдалд болон сунгах (эсвэл цуцлах) сонголтыг хэрэгжүүлэх чадварт өөрчлөлт орсон тохиолдолд түрээсийн хугацааг дахин үнэлнэ. Банк нь салбарын үйл ажиллагаанд нь өндөр ач холбогдолтой түрээсийн талбайн сунгах хугацааг түрээслэх хугацааны нэг хэсэг болгон шинэчилсэн хугацааг оруулсан.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Үндсэн хөрөнгө

Барилга байгууламж ба газраас бусад үндсэн хөрөнгийг анхлан өртгөөр бүртгэнэ. Анхны өртөгт тухайн үндсэн хөрөнгийн зайлшгүй хэсгийг шинээр солих зэрэг шууд хамааралтай зардлууд орох ба хүлээн зөвшөөрөлтийн шаардлагыг хангаж байгаа тохиолдолд өртөгт шингээнэ. Хэрэв тухайн үндсэн хөрөнгө зарим зайлшгүй хэсгийг тогтмол хугацаагаар сольж байршуулах шаардлага үүсдэг бол Банк нь тухайн хэсгийг үндсэн хөрөнгөөс тусад нь болон харгалзах ашиглалтын хугацаа ба элэгдүүлэх аргыг тодорхойлж хүлээн зөвшөөрнө. Үндсэн хөрөнгийн анх бүртгэхэд шууд холбогдон гарсан хяналт шалгалтын зардал нь үндсэн хөрөнгөөр бүртгэх шаардлагыг хангаж байгаа тохиолдолд өртөгт шингээж бүртгэнэ. Бүх төрлийн засвар үйлчилгээний зардлыг ашиг алдагдлаар бүртгэнэ.

Анхны хэмжилтээс хойших тайлант үед барилга болон газраас бусад үндсэн хөрөнгийн ангиллууд нь хуримтлагдсан элэгдэл ба хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан өртгөөр илэрхийлдэг.

Барилга байгууламж ба газар нь бодит үнэ цэнээр хэмжигдэнэ. Үнэлгээг 3-5 жилийн давтамжтайгаар хийнэ. Дахин үнэлэгдэх өдрүүдийн хооронд, барилгуудад үнийн бууралтыг илэрхийлэхүйц хэмжээнд элэгдэл тооцно. Дахин үнэлгээний нэмэгдлийг (өмнө нь ашиг, алдагдлын тайланд тусгасан дахин үнэлгээний алдагдлыг буцааж буй тохиолдолд, уг хэсгийг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө) бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлангаар дамжуулан "Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц" нэртэйгээр өөрийн хөрөнгийн хэсэгт хуримтлуулна.

Хөрөнгийн дахин үнэлгээний дүн болон хөрөнгийн анхны өртөг дээр суурилсан элэгдлүүдээс үүссэн зөрүүг жил бүр хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөцөөс хуримтлагдсан ашиг руу шилжүүлнэ. Мөн дахин үнэлгээний өдрийн байдлаарх хуримтлагдсан элэгдлийг хөрөнгийн бүртгэлийн нийт дүнтэй цэвэршүүлж, бүртгэлийн дүнг дахин үнэлгээний дүнгээр дахин илэрхийлнэ. Борлуулах эсвэл данснаас хасах тохиолдолд тухайн хөрөнгөтэй холбоотой дахин үнэлгээний нөөцийг хуримтлагдсан ашиг руу шилжүүлнэ.

Дуусаагүй барилгыг барилгын тоног төхөөрөмжийн өртөг болон бусад зардлаас үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр илэрхийлнэ. Дуусаагүй барилгыг тухайн хөрөнгө баригдаж дууссан эсвэл үйл ажиллагаанд ашиглаж эхэлтэл элэгдүүлдэггүй.

Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг тухайн хөрөнгийн ашиглалтын хугацааны туршид шулуун шугамын аргаар тооцож үлдэх өртөг хүртэл дараах хугацаагаар элэгдүүлнэ:

<u>Хөрөнгийн төрөл</u>	<u>Ашиглалтын хугацаа (жилээр)</u>
Барилга байгууламж ба газар	25 – 60
Оффисын тавилга ба тоног төхөөрөмж	3 – 15
Компьютер ба бусад	2 – 13

Үндсэн хөрөнгө ба түүний томоохон хэсгүүдийг худалдан борлуулах үед эсвэл түүний ашиглалт, борлуулалтаас ирээдүйд эдийн засгийн үр ашиг хүлээгдэхгүй болсон үед данснаас хасна. Үүнтэй холбоотойгоор үүссэн аливаа нэг олз, гарзыг (хөрөнгө борлуулалтын цэвэр орлого ба бүртгэлийн дүн хоёрын зөрүүгээр тооцно) тухайн тайлант жилийн ашиг, алдагдлын тайланд тусгана.

Үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн арга нь өмнө хийгдсэн тооцоолол ба үндсэн хөрөнгөд агуулагдаж буй ирээдүйн эдийн засгийн үр ашгийн хүлээгдэж буй хэрэглээний хэв загварт нийцэж байгаа гэдгийг баталгаажуулах үүднээс үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн аргыг тайлант жилийн эцэс бүрд хянаж үздэг.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Биет бус хөрөнгө

Банкны биет бус хөрөнгөд компьютерын программ хангамж, лиценз болон газар ашиглах эрх орно.

Зөвхөн биет бус хөрөнгийн өртгийг зохистойгоор хэмжиж болох ба хүлээгдэж буй эдийн засгийн ирээдүйн өгөөж нь банканд орж ирэх нь магадлалтай болсон үед л биет бус хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө.

Тусад нь авсан биет бус хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө өртгөөр нь бүртгэдэг. Анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойших тайлант үед, биет бус хөрөнгийг хуримтлагдсан хорогдуулалт болон үнэ цэн бууралтын алдагдлыг хассан бүртгэнэ.

Биет бус хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа нь тодорхой эсвэл тодорхой бус эсэхийг үнэлнэ. Ашиглалтын тодорхой хугацаатай биет бус хөрөнгийг эдийн засгийн үр ашигтай хугацааны туршид нь хорогдуулна. Ашиглалтын тодорхой хугацаатай биет бус хөрөнгийн хорогдуулах хугацаа болон аргыг хамгийн багадаа тайлант жил бүрийн эцэст хянаж үздэг. Хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацаа эсвэл хүлээгдэж буй ирээдүйн үр өгөөжийн хэв загварт орсон өөрчлөлтийг хорогдуулалтын хугацаа эсвэл аргын аль тохиромжтойг нь өөрчлөх замаар бүртгэлд тусгах ба уг өөрчлөлтийг нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын өөрчлөлт гэж үзнэ.

Хязгаарлагдмал хугацаатай биет бус хөрөнгийн хорогдуулалтын зардлыг ашиг, алдагдлын тайланд биет бус хөрөнгийн үүрэгтэй нь нийцсэн зардлын бүлэгт хүлээн зөвшөөрнө. Биет бус хөрөнгийн өртгийг 3-10 жилийн ашиглалтын хугацааны туршид, шулуун шугамын аргыг ашиглан, үлдэх өртөг хүртэл нь хорогдуулна.

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг анх шууд холбогдон гарсан аливаа зардлыг шингээсэн өртгөөр хүлээн зөвшөөрнө. Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа бодит үнэ цэнийн аргаар тайлант өдрөөрх зах зээлийн үнэлгээгээр толилуулна. Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүссэн аливаа олз ба гарзыг холбогдох татварын нөлөөг тооцсон дүнгээр тайланд үед ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө. Бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо Олон улсын үнэлгээний стандартын хорооноос зөвлөсөн үнэлгээний загварыг мөрдсөн хараат бус мэргэшсэн үнэлгээчний жилийн үнэлгээний тайланг үндэслэнэ.

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөхийг борлуулсан үед (жишээ нь худалдан авагч тал тухайн хөрөнгийг бүрэн ашиглах эрхийг авсан өдрөөр) эсвэл ашиглалтаас бүрэн гарсан болон тухайн хөрөнгийг борлуулснаар хүртэх эдийн засгийн өгөөж байхгүй болсон үед данснаас хасна. Тухайн хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг данснаас хасахдаа бусад хувьсах хүчин зүйлүүд болох гол санхүүгийн бүрэлдэхүүн оршиж байгаа эсэх, мөнгөн бус шинжтэй давуу талууд болон худалдан авагч талд өгөх өглөг (зарим тохиолдолд) зэргийн нөлөөг авч үзнэ.

Хөрөнгийн зориулалтад өөрчлөлт орсон тохиолдолд зөвхөн хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөөс/-д шилжүүлдэг. Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг банкны ашиглалтад буй үндсэн хөрөнгө рүү шилжүүлэх тохиолдолд ашиглалтад өөрчлөлт орсон өдрөөрх бодит үнэ цэнээр хөрөнгийн өртгийг тооцож дараагийн хэмжилтүүдийг хийнэ. Үндсэн хөрөнгөөс хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөд шилжвэл, Банк нь тухайн өдрөөр дагаж мөрдөж буй Үндсэн хөрөнгийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу хүлээн зөвшөөрнө.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)**Борлуулах зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө**

Банк нь эргэлийн бус хөрөнгийн дансны үнэ нь тухайн хөрөнгийг ашигласнаар бус борлуулснаар орж ирэх мөнгөн урсгалаас нөхөгдөхөөр байгаа тохиолдолд борлуулах зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө руу шилжүүлдэг. Борлуулах зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг түүний дансны үнэ ба бодит үнэ цэнээс борлуулалтын зардлыг хассан дүнгийн аль багаар хэмжинэ. Борлуулалтын зардал нь тухайн хөрөнгийг борлуулахтай шууд холбогдон гарсан зардлаас холбогдох санхүүгийн болон орлогын албан татварын зардлыг хассан дүнтэй тэнцүү байна.

Хөрөнгийг зөвхөн тухайн нөхцөлд богино хугацаанд борлуулах боломжтой буюу өндөр магадлалтай байгаа тохиолдолд борлуулах зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөөр ангилна. Шаардагдах борлуулалтын үйл ажиллагаа нь борлуулалтад мэдэгдэхүйц өөрчлөлт бий болгох эсвэл борлуулалтыг зогсоох нөлөөгүй байх шаардлагатай. Удирдлагаас тухайн хөрөнгийг борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө рүү ангилах шийдвэр гаргаснаас хойш нэг жилийн хугацаанд борлуулалтыг бүрэн хийж дуусгахаар төлөвлөнө.

Санхүүгийн бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Хөрөнгө нь үнэ цэнийн бууралтад орсон байж болох шинж тэмдэг байгаа эсэхийг Банк тайлант хугацаа тутамд шалгаж үздэг. Хэрэв тийм шинж тэмдэг илэрсэн эсвэл жилд нэг удаа хийдэг хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын тестийг хийх шаардлагатай үед Банк нь хөрөнгөөс цуглуулан авах боломжтой дүнг тооцоолно. Цуглуулан авах дүн нь хөрөнгийн эсвэл бэлэн мөнгө бий болгогч нэгжийн бодит үнэ цэн (борлуулалтын зардлыг хасаж тооцсон) ба ашиглалтын үнэ цэн хоёрын аль өндөр нь байна. Хөрөнгийн эсвэл бэлэн мөнгө бий болгогч нэгжийн дансны дүн нь цуглуулан авах дүнгээс илүү байгаа үед хөрөнгийг үнэ цэнийн бууралтад орсон гэж үзэн цуглуулан авах дүн хүртэл нь бууруулж бүртгэнэ. Ашиглалтын үнийг үнэлэхдээ, тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалыг мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэн ба хөрөнгөд харгалзах эрсдэлүүдийн талаарх өнөөгийн зах зээлийн үнэлгээнүүдийг тусгасан татварын өмнөх хөнгөлөлтийн хувь хэмжээгээр бууруулан өнөөгийн үнэ цэнийг олно. Борлуулалтын зардлыг хассаны дараах бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо тохиромжтой үнэлгээний загварыг ашиглан тооцоолно. Үнэлгээний үржүүлэгч, нийтэд хувьцаагаа зардаг охин компанийн хөрөнгийн бирж дээрх хувьцааны үнэ эсвэл бодит үнэ цэнийн бусад үзүүлэлтүүдээр эдгээр тооцооллыг хэмжиж болно.

Гүүдвиллээс бусад хөрөнгүүд дээр, тайлагналын өдөр бүр өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал арилсан эсвэл буурсан эсэх талаар ямар нэгэн шинж тэмдэг байгаа эсэх талаар үнэлгээг хийдэг. Хэрэв тийм шинж тэмдэг илэрвэл Банк нь тухайн хөрөнгийн эсвэл бэлэн мөнгө бий болгогч нэгжийн нөхөн төлөгдөх дүнг ойролцоогоор тооцож үзнэ. Хамгийн сүүлд үнэ цэнийн бууралтыг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш хөрөнгийн цуглуулан авах дүнг тодорхойлоход ашигласан тооцооллуудад өөрчлөлт гарсан тохиолдолд л өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтыг буцаана. Буцаалт нь хязгаартай байх ба ингэснээр хөрөнгийн бүртгэлийн дүн нь цуглуулан авах дүн ба өмнөх жилүүдэд хөрөнгийн үнэ цэнийн алдагдлыг хүлээн зөвшөөрөөгүй байсан бол байх ёстой байсан бүртгэлийн цэвэр дүнгээс (элэгдлийг хассан цэвэр дүнгээс) хэтрэхгүй байна. Ийм буцаалтуудыг ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Ажилтнуудын тэтгэмж*Богино хугацаат тэтгэмж*

Цалин ба түүнтэй холбогдох бусад зардлуудыг Банкны ажилтнуудаас холбогдох үйлчилгээг үзүүлсэн тухайн жилд нь зардалд тусгана.

Ажилтнуудад ээлжийн амралт зэрэг богино хугацааны чөлөөтэй үед нөхөн олговрыг ажилласан жилийг нь харгалзан олгодог бөгөөд өвчтэй байх хугацааны нөхөн олговрыг цаг тухайд нь олгодог.

Заавал төлөгдөх даатгалын шимтгэлүүд

Монгол улсын холбогдох хууль, тогтоомжид заасны дагуу Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниуд нь Монгол улсын эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын санд шимтгэл төлнө. Эдгээр шимтгэлийг гарсан хугацаанд нь ашиг, алдагдлын тайланд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

Нөөц

Банканд өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд үүссэн өнөөгийн үүрэг (хуулийн эсвэл ёс зүйн) байгаа энэхүү үүргээ биелүүлэхэд эдийн засгийн өгөөж агуулсан баялгийг зарцуулах нь тодорхой болсон ба үүргийн дүнг бодитойгоор ойролцоолон тооцоолох боломжтой үед нөөцийг хүлээн зөвшөөрнө. Аливаа нэг нөөцтэй холбоотой зардлыг ашиг, алдагдлаар аливаа нөхөн төлбөрийг хассан цэвэр дүнгээр нь толилуулна.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Сегментийн тайлагнал

Банкийг бүрэлдүүлэгч аль нэг үйл ажиллагааны сегмент нь бизнесийн үйл ажиллагааны хүрээнд бусад бүрэлдэхүүн хэсгүүдээс орлого олох, зардал хүлээх зэрэг орлого зарлагын гүйлгээг тогтмол хийдэг. Банкны үйл ажиллагаа хариуцсан шийдвэр гаргагч албан тушаалтан нь бүх үйл ажиллагааны сегментийн үр дүнг тогтмол хянаж, сегментүүдэд шаардлагатай нөөцүүдийг хуваарилах, боломжит санхүүгийн үзүүлэлтүүдийг ашиглан гүйцэтгэлийг нь үнэлэх үүрэгтэй ажилладаг.

Татвар

Тайлант хугацааны орлогын албан татвар

Одоогийн болон өмнөх тайлант хугацааны өнөөгийн албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг татварын байгууллагаас буцаан авахаар хүлээж байгаа эсвэл татварын байгууллагад төлөх дүнгээр хэмжинэ. Энэ дүнг тооцоолоход хэрэглэсэн татварын хувь хэмжээ, татварын хуулиуд нь санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан.

Хойшлуулсан татвар

Хойшлуулсан орлогын албан татварыг тайлагналын өдрийн байдлаарх хөрөнгө, өр төлбөрийн татварын суурь, тэдгээрийн санхүүгийн бүртгэлийн дүн хоёрын хооронд түр зөрүүний дүнгээс тайлан тэнцлийн аргыг хэрэглэн тооцдог. Дараахаас бусад бүх түр зөрүүнүүд дээр хойшлуулсан орлогын албан татварын өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Хэрэв хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгө нь бизнесийн нэгдлийн үеийн бус гүйлгээнээс үүссэн ба гүйлгээ хийгдэх үед нягтлан бодох бүртгэлийн ашиг ба татвар ногдох ашгийн аль алинд нөлөө үзүүлэхгүй хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс үүссэн бол;
- Охин компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт, хамтарсан компани дахь ашиг сонирхолтой холбоотой татвар ногдох түр зөрүүнүүдийн хувьд, үүссэн түр зөрүү нь ойрын ирээдүйд арилах ба түр зөрүүг ашиглаж болох татвар ногдох ашиг олох магадлал байгаа бол.

Хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр хянаж үздэг ба энэхүү хөрөнгийг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн ашиглахад хангалттай хэмжээний татвар ногдох орлого орж ирэх магадлал буурах үед уг бүртгэлийн дүнг бууруулна. Үл хүлээн зөвшөөрсөн хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр дахин үнэлж үздэг ба хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгийг ашиглахыг зөвшөөрсөн татвар ногдох орлого ирээдүйд орж ирэх магадлалтай болсон үед хүлээн зөвшөөрнө.

Хөрөнгийг олж авах эсвэл өр төлбөрийг барагдуулах тэр тайлант хугацаанд хэрэглэгдэнэ гэж хүлээж байгаа (тайлант жилийн эцсийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан татварын хувь хэмжээ, татварын хуулиуд дээр үндэслэн) татварын хувь хэмжээгээр хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгө, өр төлбөрийг хэмжинэ.

Өөрийн хөрөнгөнд шууд хүлээн зөвшөөрсөн зүйлүүдтэй холбоотой тайлант жилийн болон хойшлуулсан татваруудыг мөн өөрийн хөрөнгөнд хүлээн зөвшөөрөх ба ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрөхгүй.

Нэг татвар төлөгч, нэг татварын байгууллагад хамаарах хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг хооронд нь цэвэршүүлэн тайлагнах хуулиар олгогдсон эрхтэй бол хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг хооронд нь цэвэршүүлэн тайлагнаж болно.

Эздийн өмч

Энгийн хувьцаа

Энгийн хувьцааг өөрийн хөрөнгөөр ангилсан. Шинэ хувьцаа гаргахтай шууд холбоотой нэмэгдэл зардлыг хувьцаа гаргасан орлогоос татварыг хассаны дараах байдлаар өөрийн хөрөнгийг хорогдуулах байдлаар толилуулна.

Нэмж төлөгдсөн капитал

Нэмж төлөгдсөн капитал нь хувьцааны нэрлэсэн үнээс илүү гарсан дүнгээрх нийлүүлсэн хувь юм. Нэмж төлөгдсөн капитал нь мөн хувьцаа эзэмшигчдийн нэмэлтээр оруулсан хөрөнгөнөөс үүсэж болно.

Хуримтлагдсан ашиг

Хуримтлагдсан ашиг нь зарласан ногдол ашгаар буурдаг хуримтлагдсан ашиг, алдагдлыг илэрхийлнэ. Үүнд мөн нягтлан бодох бүртгэлийн өөрчлөлтийн нөлөө, өмнөх тайлант үеийн залруулга багтана.

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

Эздийн өмч (үргэлжлэл)

Дахин үнэлгээний нөөц

Банкны барилга болон газар дахин үнэлснээс үүссэн нэмэгдлийг хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц дансанд бүртгэдэг.

Тусгай зориулалттай нөөц

Тусгай зориулалттай нөөц нь зээлийн болон хураан авсан хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын санг Монголбанкны журам болон СТОУС-н дагуу тооцоолоход үүссэн зөрүүг илэрхийлдэг. Энэхүү нөөц нь өмчийн бусад хэсэгт бүртгэгдсэн бөгөөд Монголбанкны зөвшөөрлөөр Банкны хувьцаа эзэмшигчид хуваарилагдана.

Бодит үнэ цэнийн нөөц

Бодит үнэ цэнийн нөөц нь БҮЦӨБДО-д ангилагдсан өрийн хэрэглүүрийн бодит үнийн хуримтлагдсан цэвэр өөрчлөлт, хүлээгдэж буй алдагдлыг хассан дүнгээр, өмчийн хэрэглүүрийн бодит үнийн хуримтлагдсан цэвэр өөрчлөлтөөс бүрдэнэ.

Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг

Нэгж хувьцаанд ногдох суурь ашгийг энгийн хувьцаа эзэмшигчдэд олгохоор тооцсон жилийн цэвэр ашгийг тайлант хугацааны туршид гаргасан энгийн хувьцааны жигнэсэн дундаж тоонд харьцуулж тооцоолно.

Хорогдуулсан нэгж хувьцаанд ногдох ашгийг энгийн хувьцаа эзэмшигчдэд олгохоор тооцсон жилийн цэвэр ашиг дээр аливаа татварын нөлөөллийг оруулсан хөрвөгч давуу эрхтэй хувьцаа болон хөрвөгч бонд (хорогдуулагч үнэт цаас)-ын хүүг нэмж, уг дүнгээ хэрвээ хорогдуулагч үнэт цааснуудыг бүгдийг нь хөрвүүлсэн тохиолдолд нэмж гаргах байсан энгийн хувьцааны тоог оруулсан энгийн хувьцааны жигнэсэн дундаж тоонд харьцуулж тооцоолно.

Холбоотой талын ажил гүйлгээ

Холбоотой талууд гэдэгт Банктай дараах байдлаар холбогдсон аж ахуй нэгж болон хувь хүн орно. Үүнд:

Банктай дараах байдлаар холбогдсон хувь хүн эсвэл тухайн хувь хүний ойрын төрөл садан:

- Банканд дангаараа эсвэл хамтран хяналт тогтоосон;
- Банканд томоохон нөлөөлөлтэй эсвэл
- Банкны эсвэл Банкны толгой компанийн гол удирдах албан тушаалтнуудын нэг.

Дараах нөхцөлүүдийн аль нэг нь биелсэн тохиолдолд аж ахуй нэгж нь Банканд хамааралтай болно. Үүнд:

- Аж ахуйн нэгж болон Банк нь нэг ижил группийн гишүүд байх (толгой компани, охин компани болон нөгөө охин компани тус бүр нь бусадтайгаа холбоотой).
- Нэг аж ахуйн нэгж нь нөгөө аж ахуйн нэгжийн хараат компани эсвэл хамтын хэлэлцээрт компани (эсвэл нөгөө аж ахуйн нэгж нь гишүүн болох Банкны хараат компани эсвэл хамтарсан хэлэлцээрт компани).
- Аль аль аж ахуйн нэгж нь нэг ижил гуравдагч этгээдийн хамтарсан хэлэлцээрт компаниуд.
- Нэг аж ахуйн нэгж нь гуравдагч аж ахуйн нэгжийн хамтарсан хэлэлцээрт компани бөгөөд нөгөө этгээд нь гуравдагч аж ахуй нэгжийн хараат компани.
- Аж ахуйн нэгж нь Банкны эсвэл Банктай холбоотой аж ахуйн нэгжийн ажиллагсдыг урамшуулах зорилгоор ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмж олгодог. Хэрвээ Банк нь уг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлдэг бол дэмжлэг хүртэж буй ажиллагсад нь мөн Банктай холбоотой тал болно.
- Аж ахуйн нэгжийг Банканд дангаараа эсвэл хамтран хяналт тогтоосон хувь хүн дангаараа эсвэл хамтран хяналт тогтоодог.
- Банканд дангаараа эсвэл хамтран хяналт тогтоосон хувь хүн нь аж ахуйн нэгжид томоохон нөлөөлөлтэй эсвэл уг аж ахуйн нэгжийн (эсвэл аж ахуйн нэгжийн толгой компанийн) гол удирдах албан тушаалтнуудын нэг.
- Аж ахуйн нэгж нь эсвэл Банкны аль нэг гишүүн нь Банк эсвэл Банкны толгой компанид гол удирдах албан тушаалтай.

Холбоотой талуудтай хийсэн материаллаг бүх гүйлгээ болон данстын үлдэгдлийн мэдээллүүдийг санхүүгийн тайланд хавсаргасан бөгөөд Тодруулга 35-д задаргааг толилуулсан.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол үнэлэмж, тооцоолол болон төсөөллүүд

Санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх ажил нь санхүүгийн тайлангийн өдрийн байдлаар орлого, зардал, хөрөнгө ба өр төлбөр дээр үнэлэмж, ойролцоолсон тооцоолол, төсөөлөл хийх ба тэдгээрийн дагалдах тодруулгууд болон болзошгүй өр төлбөр тодруулга зэргийг хамардаг ба эдгээр нь зарим тохиолдолд удирдлагаас гаргасан үнэлэмж, тооцоолол болон төсөөлөл дээр үндэслэдэг. Эдгээр төсөөлөл болон тооцооллын үр дүн нь ирээдүйн тайлант жилүүдэд хөрөнгө ба өр төлбөрийн дансны үнэд материаллаг залруулгууд хийх шаардлага буюу тодорхойгүй байдал үүсгэж болдог. Банк нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх явцдаа дараагийн тайлант жилүүд дэх хөрөнгө ба өр төлбөрийн дансны үнэд материаллаг залруулга үүсгэж болзошгүй тодорхой эрсдэл бүхий дараах гол тооцооллууд болон ирээдүйн төсөөлөл, үнэлэмжүүдийг ашигласан. Банк хянах боломжгүй бусад хүчин зүйлүүд ирээдүйд үүссэнээс шалтгаалан банкны одоогийн тодорхойлсон байгаа ирээдүйн төсөөлөл болон нөхцөл байдлыг өөрчлөхөд хүргэж болзошгүй. Санхүүгийн байдлын тайланд орсон мэдэгдэхүйц нөлөөтэй зүйлсийг тэдгээрт ашигласан удирдлагын үнэлэмж ба/эсвэл тооцооллууд нь хоорондоо хэрхэн нийцэж байгааг доор тусгав.

Үнэ цэнийн бууралтын хэмжилт

Бүх санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг тооцоход Банкны удирдлагын үнэлэмж шаардагддаг. Ялангуяа ирээдүйн мөнгөн урсгалын дүн болон хугацаа, барьцаа хөрөнгийн үнэлгээг тодорхойлох шаардлагатай байдаг. Эдгээр тооцоолол нь хэд хэдэн хүчин зүйлээс шалтгаалан өөрчлөгдөх бөгөөд эдгээрийн өөрчлөлт нь өөр өөр түвшний үнэ цэнийн бууралтын сан байгуулахад хүргэдэг.

Банкны зээлийн үнэ цэнийн хүлээгдэж буй алдагдлын (ЗҮЦХА) тооцоолол нь хувьсах өгөгдөл болон тэдгээрийн харилцан хамаарлыг сонгоход ашигласан олон төсөөллүүдээс бүрдсэн цогц загварын үр дүн юм. ЗҮЦХА загварын элементүүд нь доорх нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж болон тооцооллыг шингээсэн байна:

- Тус тусын үнэлгээ бүрд ашиглах чанаргүйдлийн магадлалыг (ЧМ) тодорхойлдог Банкны зээлийн дотоод үнэлгээний загвар
- Банкны санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц хэмжээгээр ихэссэн байна гэж үнэлэх шалгуур үзүүлэлтүүд болон санхүүгийн хөрөнгүүдийн нөөц санг нийт хугацааны ЗҮЦХА болон чанарын үнэлгээ ашиглан тооцно
- ЗҮЦХА нь бүлгийн үнэлгээгээр тооцоологддог бол санхүүгийн хөрөнгийн сегментчлэл
- Өгөгдлүүдийн сонголт болон томъёонуудыг ашиглан ЗҮЦХА загварын хөгжүүлэлт
- Макро эдийн засгийн өгөгдлүүдийн харилцан холбоо хамаарлыг тодорхойлох болон эдгээрийн чанаргүйдлийн магадлал (ЧМ), чанаргүйдэлд өртөх дүн (ЧӨД), алдагдалд хүргэх чанаргүйдэлд (АХЧ) үзүүлэх нөлөө зэрэг
- ЗҮЦХА загварт ирээдүйг чиглэсэн макро эдийн засгийн хувилбаруудаас сонгох, тэдгээрийн жигнэсэн дундаж магадлалыг тодорхойлох, эдийн засгийн өгөгдлүүдийг гаргах

Банк нь бодит алдагдал хүлээсэн дүн дээрээ үндэслэн өөрийн загварыг жил бүр үнэлж, шаардлагатай бол залруулж байх журамтай.

Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнэ

Санхүүгийн байдлын тайланд бүртгэгдсэн үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг хэмжилтийн өдрөөрх идэвхтэй зах зээл дээрх үнээр хэмжиж чадахгүй бол бодит үнэ цэнийг дискаунтлагдсан мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнийн үнэлгээний аргыг ашиглан хэмжиж болно. Энэхүү үнэлгээний загварт ашигласан орцуудыг ажиглаж болохуйц идэвхтэй зах зээлийн мэдээллээс олж авсан ба тэдгээр нь нийцтэй биш тохиолдолд бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо тодорхой түвшний үнэлэмжийг авч ашигласан. Ашигласан төсөөллүүдийн өөрчлөлтүүд нь тайлагнасан үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнд нөлөөлж болно. Дэлгэрэнгүй толилуулгыг Тодруулга 34-өөс харна уу.

Хөрөнгийн дахин үнэлгээ

Банк ХОЗҮХХ-ийг бодит үнэ цэнээр бүртгэж бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг. Түүнээс гадна, Банк газар болон барилга байгууламжийг дахин үнэлэгдсэн дүнгээр хэмждэг бөгөөд бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрдөг. ХОЗҮХХ, газар болон барилга байгууламжийн бодит үнэ цэн нь итгэмжлэгдсэн хараат бус үнэлгээчний хийсэн үнэлгээнд үндэслэдэг. Хөрөнгүүдийг шаардлагатай тохируулга (хөрөнгийн шинж чанар, байршил, барилгын элэгдэл гэх зэрэг хүчин зүйлсийг харгалзан) хийсэн ижил төстэй барилгын үнэ болон орлогын хандлагын аргыг ашиглан зах зээлийн мэдээлэлд суурилан үнэлсэн. 2025 оны 12-р сарын 31-ний байдлаарх ХОЗҮХХ, 2021 оны 12-р сарын 31-ний байдлаарх газар, барилга байгууламжийн бодит үнэ цэн нь хараат бус мэргэшсэн үнэлгээчдийн үнэлгээ нь дээр үндэслэсэн байна.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол үнэлэмж, тооцоолол болон төсөөллүүд (үргэлжлэл)

Энэхүү үнэлгээ нь Тодруулга 34-д дурдсаны дагуу удирдлага болон үнэлгээчний хөрөнгийн үнэлэмжийг шаарддаг.

20%-с доош саналын эрх эзэмшдэг аж ахуйн нэгжид Банкны мэдэгдэхүйц нөлөөллийг тодорхойлох нь

Банк нь хэдийгээр МИК Холдинг ХК "МИК"-ийн саналын эрхийн 20%-с доош хувийг эзэмшдэг ч МИК-д мэдэгдэхүйц нөлөөтэй гэж үзэж байна. Учир нь Банк нь МИК-ийн 10%-г эзэмшдэг (бодитоор 13.58%) томоохон хувьцаа эзэмшигчдийн нэг бөгөөд бусад хувьцаа эзэмшигчид 10%-с доош хувийг эзэмшдэг. Үүнээс гадна, Банкны холбоотой этгээдүүд ойролцоогоор МИК-ийн 37.38% (бодитоор 50.78%)-ийг эзэмшиж байгаа нь Банкны саналын эрх нь холбоотой этгээдүүдийн хамтаар бусад хувьцаа эзэмшигчдийн саналын эрхээс их байгаа юм. Түүнчлэн, Банк нь жил бүр тогтмол МИК-тэй томоохон ажил гүйлгээнүүдийг хийдэг. Хэдийгээр эдгээр гүйлгээнүүд нь бизнесийн ердийн үйл ажиллагааны хүрээнд хийгддэг боловч хэмжээ болон үнийн дүнгийн хувьд материаллаг юм.

4. Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
<i>Үр ашигт хүүгийн аргаар тооцсон хүүгийн орлого</i>		
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	1,072,437,330	746,005,561
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр	210,709,955	200,625,130
Свопын хуримтлагдсан хүүгийн орлого*	40,782,490	-
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	35,394,680	53,800,126
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкинд байршуулсан мөнгө	14,141,009	31,390,192
Урвуу репо хэлцэл	476,129	798,388
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх өрийн хэрэглүүр	337,767	22,147
Нийт дүн	1,374,279,360	1,032,641,544
<i>Бусад хүү болон түүнтэй адилтгах орлого</i>		
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	38,624,489	33,424,147
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	22,822,401	19,930,983
Нийт дүн	61,446,890	53,355,130

* 2025 оноос эхлэн Банк нь своп хэлцэлтэй холбоотой орж ирэх болон гарах мөнгөн урсгалыг нийт дүнгээр толилуулж байна. Ингэснээр хүүгийн свопын хүүгийн орлого болон хүүгийн зардалд үзүүлэх нөлөөллийн талаар илүү тодорхой мэдээлэл өгөх зорилготой. 2024 онд (Тодруулга 7-г үзнэ үү) эдгээр дүнг цэвэр дүнгээр толилуулж байсан. Энэхүү шинэчилсэн толилуулга нь мэдээллийн ойлгомжтой байдлыг сайжруулах зорилготой бөгөөд СТОУС 1-н шаардлагад нийцэж байна. Энэхүү өөрчлөлт нь зөвхөн толилуулгад хамаарах бөгөөд цаашид хэрэгжүүлж байгаа ба Банкны ашиг болон өмчийн дүнд нөлөөлөхгүй болно.

5. Хүү болон түүнтэй адилтгах зардал

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	722,771,552	524,718,809
Свопын хуримтлагдсан хүүгийн зардал (Тод.4)	114,543,197	-
Гаргасан бонд	96,798,907	4,200,696
Зээлээр авсан санхүүжилт	62,464,431	61,057,810
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	5,663,306	2,558,585
МИК-д үүрэгтэй худалдсан зээлийн багцын өглөг (Тод.17)	5,215,197	3,513,169
Түрээсийн өр төлбөр (Тод. 22)	1,777,062	1,802,903
Репо хэлцэл	1,130,978	4,627,135
Нийт дүн	1,010,364,630	602,479,107

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

6. Хураамж ба шимтгэлийн цэвэр орлого

	2025	2024
	мян.төг	мян.төг
<i>Санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлсэн даруй хүлээн зөвшөөрсөн хураамж, шимтгэлийн орлого:</i>		
Картын үйлчилгээ	60,588,911	45,869,285
Гуйвуулгын үйлчилгээ	23,765,922	21,330,572
Зээлийн үйлчилгээ	11,820,767	10,790,682
Гар утас болон цахим банкны үйлчилгээ	11,360,733	9,831,325
Бусад	9,049,154	6,219,725
Нийт дүн	116,585,487	94,041,589
<i>Үйлчилгээ үзүүлсэн хугацааны туршид хүлээн зөвшөөрсөн хураамж, шимтгэлийн орлого:</i>		
Санхүүгийн баталгаа	21,824,716	18,956,006
Картын үйлчилгээ	4,395,405	3,987,160
Нийт дүн	26,220,121	22,943,166
Нийт шимтгэл, хураамжийн орлого	142,805,608	116,984,755
<i>Шимтгэл, хураамжийн зардал</i>		
Картын үйлчилгээний шимтгэл	50,926,979	35,385,841
Бусад	5,872,714	4,975,200
Нийт дүн	56,799,693	40,361,041
Шимтгэл, хураамжийн цэвэр орлого	86,005,915	76,623,714

7. Арилжааны болон үйл ажиллагааны бусад орлого

	2025	2024
	мян.төг	мян.төг
ХОЗҮХХ-ийн үнэлгээний олз (Тод.19)	19,443,429	3,053,461
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн хэрэгжээгүй олз	11,705,960	13,881,202
Ханшийн тэгшитгэлийн олз, цэвэр	9,989,156	32,676,512
БҮЦӨБДО-д бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнийн олз	8,776,807	620,874
Үнэт металлын арилжааны олз, цэвэр	5,516,999	18,510,635
Өмчлөх бусад хөрөнгө борлуулсны олз, цэвэр	3,730,597	1,061,392
Бонд буцаан худалдан авсны олз/(гарз) (Тод. 28)	1,236,337	(2,246,097)
Ногдол ашгийн орлого (Тод. 14)	269,401	221,276
Хойшлогдсон буцалтгүй тусламжийн хорогдуулга (Тод. 29)	168,363	748,866
Борлуулах зориулалтай хөрөнгө борлуулсны олз/(гарз), цэвэр	(13,940,064)	158,782
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны гарз, цэвэр	(1,782,454)	(5,306,473)
Бусад авлагын бүтцийн өөрчлөлтийн олз/(гарз)	(1,237,598)	7,630,492
БҮЦӨАА-д бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө оруулалт борлуулсны олз (Тод. 14)	–	300,000
Своп хэлцлийн хүүний цэвэр зардал	-	(4,524,781)
Бусад	50,353,803	21,152,524
Нийт дүн	94,230,736	87,938,664

8. Хүлээгдэж буй үнэ цэнийн бууралтын алдагдлын зардал

	2025	2024
	мян.төг	мян.төг
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Тод. 17)	72,731,719	16,564,682
Бусад хөрөнгө (Тод. 18)	(10,190,937)	5,962,840
Тэнцлийн гадуурх зээлийн үүрэг (Тод. 32)	(3,276,369)	(2,632,953)
БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр (Тод. 14)	(661,140)	2,589,426
Монголбанкинд байршуулсан мөнгө (Тод. 12)	(239,613)	160,376
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө (Тод.13)	(41,297)	4,202
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх өрийн хэрэглүүр (Тод.14)	33,379	(15,515)
Нийт дүн	58,355,742	22,633,058

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

9. Үйл ажиллагааны зардал

	2025	2024
	мян.төг	мян.төг
Ажилтнуудын цалин, хөлс ба урамшуулал	131,879,795	103,242,976
Даатгал	21,339,806	18,837,531
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл (Тодруулга 21)	20,121,881	17,364,478
Зар сурталчилгаа, олон нийтийн харилцаа	17,423,793	18,248,858
Техникийн туслалцаа ба гадаадын банкны гуйвуулгын хураамж	10,204,719	7,908,945
Мэдээллийн технологийн ашиглалт	8,694,369	8,742,276
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл (Тодруулга 22)	8,117,830	7,386,391
Мэргэжлийн үйлчилгээний төлбөр	7,121,091	5,990,902
Харилцаа холбооны үйлчилгээ	4,583,765	3,935,631
Бичиг хэрэг, хангамжийн хэрэгсэл	3,866,193	4,207,310
Бэлэн мөнгөний зохицуулалт	2,937,495	2,125,830
Ашиглалтын зардал	2,215,342	1,843,831
Томилолтын зардал	1,849,048	1,353,238
Засвар, үйлчилгээ	1,680,295	3,576,900
Биет бус хөрөнгийн хорогдуулалт (Тодруулга 23)	1,422,104	1,092,379
Түрээсийн зардал	1,127,317	1,074,150
Хүлээн авалт, үзвэр үйлчилгээ	832,571	3,203,291
Тээвэр	682,934	593,274
Харуул хамгаалалт	453,042	293,672
Сургалтын зардал	371,829	365,836
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз (Тодруулга 21)	121,472	1,403,605
Биет бус хөрөнгө данснаас хассаны гарз (Тодруулга 23)	–	967
Бусад	62,355,690	19,416,774
Нийт дүн	309,402,381	232,209,045

Мэргэжлийн үйлчилгээний төлбөрт аудитын үйлчилгээний төлбөр болох 1,042,179 мянган төгрөг (2024 онд: 980,469 мянган төгрөг), баталгаажуулалтын бус үйлчилгээний зардалд 212,293 мянган төгрөг тус тус багтсан болно.

10. Орлогын албан татвар**10.1 Орлогын албан татварын зардал**

2025 болон 2024 онуудын 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх орлогын албан татварын зардал:

	2025	2024
	мян.төг	мян.төг
Орлогын албан татвар:		
Тайлант үеийн орлогын албан татварын зардал	35,859,016	85,569,338
Хойшлуулсан татвар:		
Татварын түр зөрүү (Тодруулга 10.2)	3,036,909	4,000,906
Нийт дүн	38,895,925	89,570,244

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

10. Орлогын албан татвар (үргэлжлэл)

10.1 Орлогын албан татварын зардал (үргэлжлэл)

Банк нь санхүүгийн тайланд орлогын дүнг орлогын албан татварын хуульд заасан чөлөөлөгдөх эсвэл үл чөлөөлөгдөх зүйлүүдээр залруулсан дүнг үндэслэн орлогын албан татварын зардлыг тооцдог. Банк нь Монгол Улсын татварын хууль тогтоомжийн дагуу 6 тэрбум (2024 онд: 6 тэрбум) төгрөг хүртэлх татвар ногдох орлогоос 10% (2024 онд: 10%), 6 тэрбум (2025 онд: 6 тэрбум)-аас илүү гарсан дүнгээс 25% (2024 онд: 25%) орлогын албан татвар төлдөг. Засгийн Газрын бондын хүүгийн орлого нь хуулийн дагуу татвар ногдохгүй орлого болно.

Банк нь татварын өмнөх ашгаас хуулиар тогтоосон хувь хэмжээгээр тооцож гаргасан орлогын татварын зардлыг Банканд хүчин төгөлдөр үйлчлэх орлогын татварын хувь хэмжээгээр тооцож гаргасан орлогын татварын зардалд 2025 болон 2024 онуудын 12 дугаар сарын 31-нээр хэрхэн тохируулсныг дараах байдлаар үзүүлэв. Үүнд:

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Татварын өмнөх ашиг	239,445,896	388,205,863
Татварын хувь хэмжээ болох 25%-р тооцсон орлогын татварын зардал (2024 онд: 25%)	59,861,474	97,051,466
Татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардлын нөлөө	14,858,214	8,461,841
Тусгай хувь хэмжээгээр татвар ногдох орлогын нөлөө	1,741,629	1,476,229
Татварын хувь хэмжээний зөрүү	(5,774,671)	(5,756,255)
Татвар ногдохгүй орлогын нөлөө	(7,144,061)	(799,235)
Татвараас чөлөөлөгдөх орлогын нөлөө	(14,971,457)	(5,858,602)
Татварын хөнгөлөлтийн нөлөө*	(9,675,203)	(5,005,200)
Тайлант жилийн татварын зардал	38,895,925	89,570,244

Тайлант үеийн татварын хөнгөлөлт – Банк 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилд Монгол улсын Аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 22-т заасны дагуу татварын хөнгөлөлт эдлэхээр тайлагнасан.

2025 онд ногдох үр ашигт татварын хувь хэмжээ нь 16.24% (2024: 23.07%).

10.2 Хойшлогдсон татварын өр төлбөр

	2025 оны 01 сарын 01- ний өдрөөр	Бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн	Ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн	2025 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр Хойшлуулсан татварын (хөрөнгө) /өр төлбөр				
БҮЦӨБДО-д бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын дахин үнэлгээ	6,105,371	3,142,259	–	9,247,630
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн дахин үнэлгээ	6,528,759	–	2,926,490	9,455,249
Түрээсийн өглөг ба Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	46,872	–	110,419	157,291
Нийт дүн	12,681,002	3,142,259	3,036,909	18,860,170

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

10. Орлогын албан татвар (үргэлжлэл)**10.2 Хойшлогдсон татварын өр төлбөр (үргэлжлэл)**

	2024 оны 01 сарын 01- ний өдрөөр	Бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн	Ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн	2024 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2024 оны 12 сарын 31-ний өдрөөрх Хойшлуулсан татварын (хөрөнгө) /өр төлбөр				
БҮЦӨБДО-д бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө	3,818,137	2,287,234	–	6,105,371
оруулалтын дахин үнэлгээ Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн дахин үнэлгээ	3,058,458	–	3,470,301	6,528,759
Хараат компанийн ашгийн хувь	(530,605)	–	530,605	–
Түрээсийн өглөг ба Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	46,872	–	–	46,872
Нийт дүн	6,392,862	2,287,234	4,000,906	12,681,002

11. Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг

Доорх хүснэгтээр нэгж хувьцааны үндсэн болон хорогдуулсан ашгийн тооцоололд ашигласан орлого болон хувьцааны мэдээллийг үзүүлэв:

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Энгийн хувьцаа эзэмшигчдэд ногдох ашиг – үндсэн болон хорогдуулсан	200,549,971	298,635,619
Нэгж хувьцааны үндсэн болон хорогдуулсан ашгийн тооцоололд хэрэглэгдэх энгийн хувьцааны жигнэсэн дундаж тоо	50,600,927	50,600,927

Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг

Тухайн тайлангийн хугацаанд Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн:

Нэгж хувьцаанд ногдох үндсэн ашиг

Нэгж хувьцаанд ногдох хорогдуулсан ашиг

Энгийн хувьцаа эзэмшигчдэд ногдох ашиг – үндсэн болон

хорогдуулсан

Төгрөг	Төгрөг
3,963	5,902
3,963	5,902

Нэгж хувьцаанд ногдох ашгийг тухайн жилийн цэвэр ашгийг тухайн жилд эргэлтэнд байгаа энгийн хувьцааны жигнэсэн дундаж тоонд хуваан тооцоолсон ба тайлангийн дараах үеийн хувьцааны өөрчлөлтийн нөлөөгөөр тохируулсан (Тодруулга 30-ийг харна уу).

12. Бэлэн мөнгө ба Монголбанкинд байршуулсан мөнгө

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Бэлэн мөнгө	78,685,103	64,286,885
Монголбанк дахь харилцах	4,622,372,134	2,756,935,248
Монголбанк дахь хадгаламж	177,851,672	273,891,188
Дансны үнэ	4,878,908,909	3,095,113,321
Хасах нь: Монголбанкинд байршуулсан мөнгөний үнэ цэнийн бууралтын сан	(308,547)	(548,160)
Цэвэр дансны үнэ	4,878,600,362	3,094,565,161

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

12.Бэлэн мөнгө Монголбанкинд байршуулсан мөнгө (үргэлжлэл)

Монголбанк-аас тавигддаг шаардлагын дагуу Монголбанкинд харилцан данс байршуулдаг. Монголбанкинд байршуулах бэлэн мөнгөний заавал байлгах нөөцийн үлдэгдэл нь хоёр долоо хоногийн туршид харилцагчдын харилцах, хадгаламжийн дундаж үлдэгдлийн төгрөгийн 13.0% (2024 онд: 11.0%) ба гадаад валютын 18.0% (2024 онд: 16.0%)-иас тус тус багагүй байдаг.

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банкны заавал байлгах шаардлагатай 14 хоногийн дундаж нөөцийн хэмжээ төгрөгөөр 930,369,514 мянган төгрөг (2024 онд: 653,611,546 мян.төг) ба гадаад валютаар 670,925,086 мянган төгрөг (2024 онд: 537,712,745 мян.төг) байсан.

Монголбанкинд байршуулсан мөнгөний үнэ цэнийн бууралтын сан

Доорх хүснэгтэд жилийн эцсийн ангилал болон Банкны дотоод зээлийн үнэлгээний систем дээр үндэслэсэн бэлэн мөнгө ороогүйгээр зээлийн чанар, зээлийн эрсдэлийн хамгийн их хэмжээг харуулав. Доор харуулсан дүнгүүд үнэ цэнийн бууралтын дүнг оруулаагүй дүнгээр илэрхийлэгдсэн. 2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-ны байдлаар хөрөнгүүд нь В- үнэлгээтэй ба Шатлал 1-д ангилагдсан. Банкны дотоод үнэлгээний систем болон ЗҮЦХА-ын тооцооллыг тусгай эсвэл бүлгийн үнэлгээгээр тооцох зэрэг бодлого журмыг тодруулга 33-д дэлгэрэнгүй тусгасан болно:

	Нийт		
	Чанаргүйдэлд өртөх дүн	ЗҮЦХА	
12 сар	Шатлал 1	Шатлал 1	
ЧМ шатлал	мян.төг	мян.төг	
2025 оны 12 сарын 31 өдөр	2.47361%	4,800,223,806	(308,547)
2024 оны 12 сарын 31 өдөр	2.48097%	3,030,826,436	(548,160)

2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-ний ЗҮЦХА-ын сангийн өөрчлөлтийн дүнг дараах байдлаар харуулав:

	2025	2024
	мян.төг	мян.төг
1-р сарын 1-ний өдрөөр	548,160	387,784
Тайлант жилд (буцаасан)/байгуулсан (Тод. 8)	(239,613)	160,376
12-р сарын 31-ний өдрөөр	308,547	548,160

Нэмэлт мөнгөн урсгалын мэдээлэл

	2025	2024
	мян.төг	мян.төг
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкинд байршуулсан мөнгө (Тод. 12)	4,878,908,909	3,095,113,321
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө (Тод. 13)	1,053,832,917	1,396,784,669
Монголбанкны үнэт цаас - 3 сараас доош хугацаатай (Тод. 14)	1,820,175,329	1,837,294,011
Нийт мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	7,752,917,155	6,329,192,001
Хасах нь: Банкны өдөр тутмын үйл ажиллагаанд ашигладаггүй Монголбанкинд байршуулсан заавал байлгах нөөц	(1,601,294,600)	(1,191,324,291)
Хасах нь: Гадаадын банканд байршуулсан барьцаа	(101,645,710)	(104,373,133)
Хасах нь: Барьцаанд байршуулсан Монголбанкны үнэт цаас - 3 сараас доош хугацаатай	—	(20,300,191)
Цэвэр мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	6,049,976,845	5,013,194,386

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

13. Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Гадаадын банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах	187,795,792	605,033,198
Дотоодын банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах	15,054,530	881,051
Гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хадгаламж	–	342,228,576
Дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хадгаламж	749,336,885	344,268,711
Гадаадын банканд байршуулсан барьцааны данс	101,645,710	104,373,133
Дансны дүн	1,053,832,917	1,396,784,669
Хасах нь: үнэ цэнийн бууралтын сан	(4,388)	(45,685)
Цэвэр үлдэгдэл	1,053,828,529	1,396,738,984

Бусад банк санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сан

Доорх хүснэгтэд Банкны дотоод зээлийн үнэлгээний систем болон жилийн эцсийн үеийн шатлалын ангилал дээр үндэслэн зээлийн чанарын болон зээлийн эрсдэлийн дээд хэмжээг харуулав. Доор харуулсан дүнгүүд үнэ цэнийн бууралтын дүнг оруулаагүй дүнгээр илэрхийлэгдсэн. Банкны дотоод үнэлгээний систем болон ЗҮЦХА-ын тооцооллыг тусгай эсвэл бүлгийн үнэлгээгээр тооцох зэрэг бодлого журмыг Тодруулга 33-д дэлгэрэнгүй тусгасан болно.

	12 сар ЧМ шатлал	Нийт Чанаргүйдэлд өртөх дүн Шатлал 1 мян.төг	ЗҮЦХА Шатлал 1 мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр			
Дотоодын үнэлгээ			
A- to AA+ үнэлгээ	0.017% - 0.060%	180,762,166	106
BBB- to BBB+	0.208%	9,917,983	32
B- to BB+	0.721% - 2.496%	843,097,287	1,461
Үнэлэгдээгүй	8.643%	20,055,481	2,789
Нийт дүн		1,053,832,917	4,388
2024 оны 12 сарын 31-нээр			
Дотоодын үнэлгээ			
A- to AA+ үнэлгээ	0.025% - 0.08%	938,894,009	1,237
BBB- to BBB+	0.255%	7,802,859	31
B- to BB+	0.814% - 2.605%	440,707,971	43,163
Үнэлэгдээгүй	8.33%	9,379,830	1,254
Нийт дүн		1,396,784,669	45,685

Дараах байдлаар 2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-ний ЗҮЦХА-н сангийн өөрчлөлтийн шинжилгээ болон холбогдох дүнг харуулав:

	2025 Шатлал 1 мян.төг	2024 Шатлал 1 мян.төг
1 сарын 1-ний байдлаар дансны дүн	1,396,784,669	1,651,839,858
Шинээр худалдаж авсан хөрөнгө	77,103,234,727	83,022,870,997
Төлөгдсөн	(77,501,571,660)	(83,275,066,201)
Гадаад валютын тохируулга	55,385,181	(2,859,985)
12 сарын 31-ний байдлаар дансны дүн	1,053,832,917	1,396,784,669
1 сарын 1-ний байдлаар ЗҮЦХА	45,685	41,483
Шинээр худалдаж авсан хөрөнгө	1,575	45,938
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн хөрөнгө (данснаас хассаныг оруулахгүй)	(42,793)	(40,001)
ЗҮЦХА-ын тооцоонд ашигласан дүнд оруулсан өөрчлөлтүүд	(79)	(1,735)
Тайлант жилд (буцаасан)/байгуулсан (Тодруулга 8)	(41,297)	4,202
12 сарын 31-ний байдлаар ЗҮЦХА	4,388	45,685

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

14. Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр		
Монголбанкны үнэт цаас (а)	1,820,175,329	1,837,294,011
Засгийн газрын ам.долларын бонд (б)	586,432,841	492,330,245
Биржид бүртгэлтэй “Улаанбаатар” бонд (в)	150,454,795	150,454,795
Биржид бүртгэлтэй Ногоон бонд (г)	5,416,842	10,418,175
Нийт дүн	2,562,479,807	2,490,497,226
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх өмчийн хэрэглүүр		
Биржид бүртгэлтэй өмчийн хэрэглүүр (д)	54,344,816	47,094,211
Биржид бүртгэлгүй өмчийн хэрэглүүр (е)	5,183,073	3,538,351
Нийт дүн	59,527,889	50,632,562
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр		
Засгийн Газрын төгрөгийн бонд (ё)	9,766,199	—
Нийт дүн	9,766,199	—
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө		
Орон сууцны ипотекийн зээлээр баталгаажсан үнэт цаас (з)	418,180,174	362,556,440
Зээлээр баталгаажсан үнэт цаас - Энгийн эрхтэй транч (ж)	98,285	292,792
Нийт дүн	418,278,459	362,849,232
Нийт дүн	3,050,052,354	2,903,979,020

- (а) Биржид бүртгэлгүй Монголбанкны үнэт цаасыг нэрлэсэн үнээр эсвэл урамшуулал, хорогдуулсан үнээр худалдаж авсан.
- (б) Бирж дээр бүртгэлтэй Засгийн газрын ам.долларын бондод гадаадын хөрөнгийн бирж дээр нээлттэй арилжаалагддаг Засгийн газрын бондууд багтана.
- (в) “Улаанбаатар Бонд” нь Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газраас гаргасан жилийн 12%-14% хүүтэй, 1-3 жилийн хугацаатай. 150 тэрбум төгрөг бүхий нэрлэсэн үнийн дүнтэй төгрөгийн бонд.
- (г) Бирж дээр бүртгэлтэй дотоодын хөрөнгийн бирж дээр нээлттэй арилжаалагддаг Ногоон бонд юм.
- (д) Бирж дээр бүртгэлтэй өмчийн үнэт цаас нь Виза компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт юм. Тайлант жилийн туршид Банк нь Виза компаниас 269,401 мянган төгрөгийн ногдол ашиг (2024: 221,276 мянган төгрөг) хүлээн авсан. (Тодруулга 7-г харна уу)
- (е) Бирж дээр бүртгэлгүй өмчийн үнэт цаасны ангилалд хаалттай хувьцаат компанид оруулсан өмчийн хөрөнгө оруулалтууд багтана. Банк нь эдгээр компаниудад хяналтын бус ашиг сонирхолтой байдаг. Эдгээр хөрөнгө оруулалтуудыг Банк стратегийн шинж чанартай гэж үзэн эргэлт буцалтгүйгээр бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэхээр ангилсан.
- (ё) Засгийн газрын бонд нь Монгол Улсын Засгийн газраас гаргадаг, зах зээл дээр үнэлгээ тогтоодоггүй, хүүтэй үнэт цаас юм.
- (ж) Зээлээр баталгаажсан үнэт цаас (“ЗБҮЦ”) нь Үнэт Цаасны Санхүүжилтийн Корпораци (“ҮЦСК”)-ийн 100% эзэмшлийн Тусгай Зориулалттай компаниудаас гаргасан хүүтэй, урт хугацаат энгийн болон давуу эрхтэй транчаас бүрдэнэ. Банк нь тогтмол хүүтэй буцаан худалдан авах гэрээгээр санхүүжүүлсэн бизнесийн зээлүүдийг ТЗК-д шилжүүлж, оронд нь ЗБҮЦ-ыг хүлээн авсан.
- (з) Орон сууцны ипотекийн зээлээр баталгаажсан үнэт цаас (“ИЗББ”) нь Монголын Ипотекийн Корпораци ОССК (“МИК ОССК”)-аас гаргасан хүүтэй, урт хугацаат энгийн болон давуу эрхтэй бондоос бүрдэнэ (Тодруулга 17-г харна уу).

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

14. Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт (үргэлжлэл)**Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралтын сан**

Доорх хүснэгтэд Банкны дотоод зээлийн үнэлгээний систем болон жилийн эцсийн шатлалын ангилал дээр үндэслэсэн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх болон хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг зээлийн эрсдэл ба ЗҮЦХА-ын хамт харуулав. 2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-ний өдрөөр өрийн хэрэглүүрүүдийн дотоод зээлийн үнэлгээ нь В-ээс В+ ба шатлал 1-д ангилагдсан. Банкны дотоод үнэлгээний систем, үнэ цэнийн бууралтын хэмжилтийн талаарх мэдээллийг Тодруулга 33-д тайлбарласан.

	2025		2024	
	Бодит үнэ цэн/Нийт дансны үнэ мян.төг	ЗҮЦХА мян.төг	Бодит үнэ цэн/Нийт дансны үнэ мян.төг	ЗҮЦХА мян.төг
БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр				
01 сарын 01-нээр	2,490,497,226	3,641,219	1,510,534,627	1,051,793
Шинээр худалдаж авсан хөрөнгө	22,436,460,776	680,717	22,683,500,912	3,641,219
Төлөгдсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(22,389,543,723)	(1,341,857)	(21,704,810,075)	(1,051,793)
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	5,014,387	—	859,083	—
Валютын ханшийн тохируулга	20,051,141	—	412,679	—
Тайлант жилд байгуулсан/(буцаасан) (Тодруулга 8)	—	(661,140)	—	2,589,426
12 сарын 31-нээр	2,562,479,807	2,980,079	2,490,497,226	3,641,219
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр				
01 сарын 01-нээр	—	—	1,327,491	15,515
Шинээр худалдаж авсан хөрөнгө	9,665,545	33,379	—	—
Төлөгдсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	134,032	—	(1,327,491)	(15,515)
Тайлант жилд байгуулсан/(буцаасан) (Тодруулга 8)	—	33,379	—	(15,515)
12 сарын 31-нээр	9,799,577	33,379	—	—

15. Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Банк нь МИК-ийн 10.00% (2024 онд: 10.00%) (МИК-ийн халаасны хувьцааны нөлөөг авч үзвэл 13.58% (2024 онд: 13.58%))-г эзэмшдэг (Тодруулга 3-ыг харна уу).

МИК-ийн үндсэн үйл ажиллагаа нь Монгол улсад ИЗББ гарган, түүгээр барьцаалан эсвэл олон улсын зах зээл дээр гаргасан бондын санхүүжилтээр орон сууцны зээлийн багц худалдан авах юм. МИК нь МХБ-д бүртгэлтэй хувьцаат компани юм. Банк нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар МИК-ийн 2,070,932 ширхэг (2024 онд: 2,070,932 ширхэг) хувьцааг эзэмшиж байгаа ба МХБ дээрх МИК-ийн нэгж хувьцааны хаалтын ханш 16,980 төгрөг (2024 онд: 16,570 төгрөг) байсан.

Энэхүү Банкны санхүүгийн тайлан гарах өдрийн байдлаар МИК нь 2025 оны 12-р сарын 31-ээр дуусгавар болсон жилийн аудитлагдсан санхүүгийн тайлангаа гаргасан байсан. Банкны МИК дахь хөрөнгө оруулалтыг МИК-ийн 2025 болон 2024 онуудын 12-р сарын 31-ний өдрийн аудитлагдсан санхүүгийн тайланд үндэслэн эздийн өмчийн аргаар бүртгэв.

15.Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт (үргэлжлэл)

	Мянган төгрөг
2024 оны 01-р сарын 01-ний өдрөөр	5,196,223
Хараат компанийн тайлант жилийн алдагдлыг Банкинд ногдох хувь	(5,031,979)
Ногдох нийт ашиг, алдагдал	(5,031,979)
2024 оны 12 сарын 31-нээр болон 2025 оны 01-р сарын 01-ний өдрөөр	164,244
Хараат компанийн тайлант жилийн ашгийн Банкинд ногдох хувь	1,605,748
2025 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр	1,769,992

Банкны МИК-д оруулсан хөрөнгө оруулалтын хураангуй санхүүгийн мэдээллийг дараах хүснэгтэд үзүүлэв:

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Хараат компани: МИК		
Нийт хөрөнгө	6,278,431,907	5,107,401,668
Нийт өр төлбөр	(6,265,398,094)	(5,106,192,211)
Эздийн өмч	13,033,813	1,209,457
Эздийн өмч дэх Банкны эзэмшил хувь 13.58% (2024: 13.58%)	1,769,992	164,244
Тухайн жилийн цэвэр хүүгийн орлого	52,244,528	51,027,270
Тухайн жилийн нийт бусад дэлгэрэнгүй орлого	11,824,356	(37,054,335)

16. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр

Доорх хүснэгтэд хөрөнгө болон өр төлбөрт бүртгэгдсэн үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг нэрлэсэн үнийн хамтаар харууллаа. Нэрлэсэн үнэ нь үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн суурь болж буй хөрөнгө, жишиг ханш эсхүл индекс байх бөгөөд үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэ цэнийн өөрчлөлтийг хэмжих суурь болно. Нэрлэсэн үнэ нь тайлант жилийн эцсийн байдлаарх гүйлгээний дүнг харуулах бөгөөд энэ нь зах зээлийн эрсдэл эсхүл зээлийн эрсдэлийг тодорхойлох үзүүлэлт болж чадахгүй юм.

	Нэрлэсэн үнэ мян.төг	Бодит үнэ цэнэ	
		Хөрөнгө мян.төг	Өр төлбөр мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр			
Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр			
Монголбанктай хийсэн валют, хүүний своп хэлцэл (a)	1,986,669,193	79,253,823	23,467,524
МИК-тэй хийсэн валют, хүүний своп хэлцэл (б)	620,993,151	6,132,483	34,466,537
Бусадтай хийсэн валют, хүүний своп хэлцэл (в)	62,351,320	1,025,722	1,302,944
Үнэт металлын своп хэлцэл (г)	37,405,087	–	33,149,355
Нийт дүн	2,707,418,751	86,412,028	92,386,360
2024 оны 12 сарын 31-нээр			
Арилжаалах зорилгоор эзэмшиж буй үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр			
Монголбанктай хийсэн валют, хүүний своп хэлцэл (a)	1,126,233,035	11,492,365	9,808,999
МИК-тэй хийсэн валют, хүүний своп хэлцэл (б)	620,993,151	4,165,860	1,821,143
Бусадтай хийсэн валют, хүүний своп хэлцэл (в)	62,351,320	2,764,817	–
Үнэт металлын своп хэлцэл (г)	227,990,889	70,298,397	58,928,045
Форвард хэлцэл	35,604,803	62,692	71,931
Нийт дүн	2,073,173,198	88,784,131	70,630,118

Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн хувьд анхны хөрөнгө оруулалт бага байх буюу эсхүл огт шаардахгүй. Хэдий тийм боловч эдгээр санхүүгийн хэрэглүүр нь ихэвчлэн хөшүүргийн зэргийг өндөрсгөх бөгөөд нэлээн тогтворгүй байна. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн хэлцлийн хөрөнгө, түвшин, индексийн үнэлгээний жижиг хэмжээний өөрчлөлт нь банкны ашиг, алдагдалд томоохон нөлөө үзүүлж болзошгүй.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

16. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр (үргэлжлэл)

Банк нь үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн гэрээний эрсдэлд өртөх дүнг банкны зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд тодорхойлдог. Банкны эрсдэлийн удирдлагын стратеги ба түүний хэрэгжүүлэлтийн талаар Тодруулга 33-д толилуулав.

Үүсмэл хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг 7-р тодруулгад, харин холбогдох хүүгийн орлого ба зардлыг тус тус 4 болон 5-р тодруулгуудад толилуулав.

(а) Банк нь Монголбанктай валют, хүүгийн своп хэлцэл хийсэн. Банк нь анх Монголбанкинд америк долларын санхүүжилт төлж, спот ханшаар тооцон төгрөгийн санхүүжилт хүлээн авсан. Монголбанктай байгуулсан гэрээний хугацаанд, Банк нь америк долларын санхүүжилтэд SOFR дээр тодорхой хэмжээний ашиг нэмсэн хүүг хүлээн авах ба төгрөгийн санхүүжилтэд төв банкны бодлогын хүүтэй тэнцүү хувиар тооцсон хүү төлнө. Гэрээний хугацаа дуусгавар болоход талууд анхны гүйлгээний валютын ханшаар үндсэн төлбөрийг солилцоно.

(б) Банк нь 2024 оны 2 дугаар сарын 23 болон 2024 оны 4 дүгээр сарын 15-нд МИК-тэй валют, хүүгийн своп хэлцэл (үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр) хийсэн ба мөн өдөр Монголбанктай эсрэг позицийн хэлцэл (үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө) хийсэн буюу Банк нь зуучлагчийн байр сууринаас хэлцэлд орсон. Банк нь анх МИК-ээс америк долларын санхүүжилт хүлээн авч спот ханшаар тооцон төгрөг төлсөн ба мөн Монголбанкинд америк долларын санхүүжилт шилжүүлж, спот ханшаар тооцон төгрөгийн санхүүжилт хүлээн авсан. Монголбанктай байгуулсан гэрээний хугацаанд, Банк нь америк долларын санхүүжилтэд SOFR дээр тодорхой хэмжээний ашиг нэмсэн хүүг хүлээн авч төгрөгийн санхүүжилтэд төв банкны бодлогын хүүгээр хүү төлсөн. Нөгөөтгээгүүр МИК-тэй байгуулсан гэрээний хугацаанд, Банк нь америк долларын санхүүжилтэд Монголбанкнаас авсан хүүтэй ижил хувиар хүү төлж, төв банкны бодлогын хүү дээр 0.1%-ийг нэмсэнтэй тэнцэх хүү хүлээн авна. Банк нь энэхүү хоёр гэрээ дуусах өдрөөрх ханшийн зөрүүгээр санхүүжилтийг барагдуулж мөн төлбөрийг хүлээн авна.

(в) Банк нь 2023 оны 8 дугаар сарын 14 болон 2023 оны 10 дугаар сарын 2-ний өдөр Дижитал Концепт ХХК-тай валют, хүүгийн своп хэлцэл (үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр) хийсэн ба мөн өдөр Монголбанктай эсрэг позицийн хэлцэл (үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө) хийсэн буюу Банк нь зуучлагчийн байр сууринаас хэлцэлд орсон. Банк нь анх Дижитал Концепт ХХК-аас америк долларын санхүүжилт хүлээн авч спот ханшаар тооцон төгрөг төлсөн ба мөн Монголбанкинд америк долларын санхүүжилт шилжүүлж, спот ханшаар тооцон төгрөгийн санхүүжилт хүлээн авсан. Монголбанктай байгуулсан гэрээний хугацаанд, Банк нь америк долларын санхүүжилтэд SOFR дээр тодорхой хэмжээний ашиг нэмсэн хүүг хүлээн авч төгрөгийн санхүүжилтэд төв банкны бодлогын хүүгээр хүү төлсөн. Нөгөөтгээгүүр Дижитал Концепт ХХК-тай байгуулсан гэрээний хугацаанд, Банк нь америк долларын санхүүжилтэд Монголбанкнаас авсан хүүтэй ижил хувиар хүү төлж, төв банкны репо хүү дээр 1%-ийг нэмсэнтэй тэнцэх хүү хүлээн авна. Банк нь энэхүү хоёр гэрээ дуусах өдрөөрх ханшийн зөрүүгээр санхүүжилтийг барагдуулж мөн төлбөрийг хүлээн авна.

(г) 2024 оны 3-р сарын 14-ний өдөр тус банк нь Бороо Гоулд ХХК болон таваарын арилжааны санхүүгийн байгууллагатай форвард хэлцэл байгуулсан. Бороо Гоулд ХХК-тай байгуулсан Форвард хэлцэл нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дууссан. Холбогдох эсрэг позицийн хэлцэл нь үлдэгдэлтэй байгаа бөгөөд 2026 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусахаар хүлээгдэж байна.

17. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Байгууллагын зээл	4,260,173,010	3,334,506,297
Иргэдийн зээл	2,547,830,861	1,881,283,420
Жижиг, дунд байгууллага ("ЖДБ")-ын зээл	1,126,567,332	824,036,260
Гүйцэтгэх удирдлага, захирал, ажилтнуудад олгосон зээл	28,703,808	24,622,453
Харилцагчдад олгосон нийт зээл ба урьдчилгаа	7,963,275,011	6,064,448,430
Үнэ цэнийн бууралтын сан	(380,307,473)	(308,214,875)
Харилцагчдад олгосон цэвэр зээл ба урьдчилгаа	7,582,967,538	5,756,233,555
БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	336,136,784	423,335,998
Нийт харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	7,919,104,322	6,179,569,553

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

17. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)

Нийт дүнгээр нь үл хүлээн зөвшөөрч шилжүүлсэн санхүүгийн хөрөнгүүд

Орон сууцны зээлийн багцын борлуулалт

Банк нь тайлант жилд тогтмол хүүтэй орон сууцны барьцаат зээлийн багцаас орж ирэх мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрхийг Монголын Ипотекийн Корпораци ОССК ХХК-ийн тусгай зориулалтын компаниудад худалдаж, оронд нь ИЗББ-ыг худалдан авсан. Банк нь 362,795,372 мянган төгрөгийн (2024 онд: 104,590,932 мянган төгрөг) зээлийн багцыг үл хүлээн зөвшөөрч, энгийн болон давуу эрхтэй ИЗББ-ыг санхүүгийн хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрсөн (Тодруулга 14-ийг харна уу). Банк нь шилжүүлсэн хөрөнгүүдийн хувьд үйлчилгээ үзүүлэгчийн үүргийг гүйцэтгэх байдлаар үргэлжлүүлэн оролцож байгаа бөгөөд улирал тутам үйлчилгээний үнийн дүнгийн 2.5%-ийг үйлчилгээний хөлс болгон авдаг. 2025 онд хүлээн зөвшөөрсөн үйлчилгээний нийт төлбөр хураамж 5,244 сая төгрөг (2024 онд: 5,449 сая төгрөг) байсан ба энэ нь шимтгэлийн орлогод багтсан.

БҮЦӨАА-ын тайланд бүртгэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа

2025 оны 12 дугаар 31-нээр Банк нь 336,137 сая төгрөгийн (2024 онд: 423,336 сая төгрөг) МИК-д худалдах ипотекийн зээлийн багцыг эзэмшиж байсан. Эдгээр харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааг БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх хөрөнгөд ангилсан.

Нийт дүнгээр нь үл хүлээн зөвшөөрөөгүй шилжүүлсэн санхүүгийн хөрөнгүүд

Түүнчлэн, Банк нь МИК-д үл хөдлөх хөрөнгөөр барьцаалсан зээлийн багцаас орж ирэх ирээдүйн мөнгөн урсгалыг үүрэг хүлээх нөхцөлтэйгөөр худалдсан. Банк нь 2025 онд нийт 0 (2024 онд: 50,667 сая төгрөг) дүнтэй орон сууцны зээлийг МИК руу худалдсан ба оронд нь 12%-ийн хүүтэй санхүүжилт хүлээн авсан. Эдгээр гүйлгээний дагуу зарагдсан зээлийн бүх эрсдэл ба өгөөжийг банк бүрэн хариуцна. Тиймээс уг хөрөнгө нь данснаас үл хүлээн зөвшөөрөх шаардлагыг хангаагүй. 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар үл хүлээн зөвшөөрөлтийг хангаагүй хөрөнгө 0 (тэг) сая төгрөг байсан. (2024 онд: 44,418 сая төгрөг). (Тодруулга 29-ийг харна уу).

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын сан

Доорх хүснэгтэд Банкны дотоодын зээлийн үнэлгээний систем, жилийн эцсийн ангилал дээр тулгуурлаж зээлийн чанарыг багц болон сангийн хөдөлгөөнөөр илэрхийлж харуулсан болно. Үүнд үнэ цэнийн бууралтын санг оруулаагүй бодит хэмжээг тусгасан. Банкны дотоод үнэлгээний системийн талаар болон ЗҮЦХА-ыг тусгай болон бүлгийн үнэлгээгээр хэрхэн үнэлэхийг Тодруулга 33-д дэлгэрэнгүй тайлбарласан.

2025 оны 12 сарын 31-нээр	Байгууллагын зээл мян.төг	ЖДБ-ын зээл мян.төг	Иргэдийн зээл мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 01 сарын 01-нээр	3,334,506,297	824,846,144	1,905,095,989	6,064,448,430
Шинээр олгосон	2,107,789,308	637,134,327	1,761,969,921	4,506,893,556
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(1,232,871,759)	(321,606,636)	(1,093,387,189)	(2,647,865,584)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(2,615,628)	175,644	2,405,896	(34,088)
Сегментийн өөрчлөлтийн нөлөө	13,653,457	(13,653,457)	—	—
Данснаас хассан	(1,957,133)	—	—	(1,957,133)
Валютын ханшийн тохируулга	41,668,468	2,075	119,287	41,789,830
2025 оны 12 сарын 31-нээр	4,260,173,010	1,126,898,097	2,576,203,904	7,963,275,011

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

17. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)**Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын сан (үргэлжлэл)**

2025 оны 12 сарын 31-нээр	Байгууллагын зээл мян.төг	ЖДБ-ын зээл мян.төг	Иргэдийн зээл мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	253,171,972	35,282,124	19,760,779	308,214,875
Шинээр олгосон	49,681,245	4,515,254	15,126,888	69,323,387
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(91,936,076)	(11,461,010)	(9,070,132)	(112,467,218)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(99,534)	593,587	1,160,990	1,655,043
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилт болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	67,379,459	14,127,001	32,714,047	114,220,507
Сегментийн өөрчлөлтийн ЗҮЦХА-д үзүүлэх нөлөө	118,510	(118,510)	–	–
Тайлант хугацааны цэвэр зардал (Тодруулга 8)	25,143,604	7,656,322	39,931,793	72,731,719
Данснаас хассан	(1,957,133)	–	–	(1,957,133)
Валютын ханшийн тохируулга	1,404,028	14	(86,030)	1,318,012
2025 оны 12 сарын 31-нээр	277,762,471	42,938,460	59,606,542	380,307,473
2024 оны 12 сарын 31-нээр	3,346,336,133	599,615,465	1,150,861,431	5,096,813,029
2024 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	3,346,336,133	599,615,465	1,150,861,431	5,096,813,029
Шинээр олгосон	1,507,835,539	492,286,444	1,439,890,580	3,440,012,563
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(1,396,875,752)	(251,101,989)	(695,064,953)	(2,343,042,694)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(14,387,775)	(702,094)	9,537,608	(5,552,261)
Сегментийн өөрчлөлтийн нөлөө	15,189,645	(15,189,645)	–	–
Данснаас хассан	(121,671,012)	(29,903)	(136,431)	(121,837,346)
Валютын ханшийн тохируулга	(1,920,481)	(32,134)	7,754	(1,944,861)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	3,334,506,297	824,846,144	1,905,095,989	6,064,448,430
2024 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	359,678,015	36,171,813	16,137,564	411,987,392
Шинээр олгосон	41,314,235	4,281,687	5,641,829	51,237,751
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(76,679,779)	(11,819,363)	(6,381,776)	(94,880,918)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	8,610,636	356,759	1,202,999	10,170,394
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилт болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	40,281,273	6,459,969	3,296,213	50,037,455
Сегментийн өөрчлөлтийн ЗҮЦХА-д үзүүлэх нөлөө	179,416	(179,416)	–	–
Тайлант хугацааны цэвэр зардал (Тодруулга 8)	13,705,781	(900,364)	3,759,265	16,564,682
Данснаас хассан	(121,671,012)	(29,903)	(136,431)	(121,837,346)
Валютын ханшийн тохируулга	1,459,188	40,578	381	1,500,147
2024 оны 12 сарын 31-нээр	253,171,972	35,282,124	19,760,779	308,214,875

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

17. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)**Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын сан (үргэлжлэл)**

	Байгууллагын зээл мян.төг	ЖДБ-ын зээл мян.төг	Иргэдийн зээл мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	3,776,510,270	1,071,975,775	2,441,999,072	7,290,485,117
Анхаарал хандуулах	213,735,330	3,369,318	39,937,376	257,042,024
Хэвийн бус	66,234,348	21,161,129	25,753,001	113,148,478
Эргэлзээтэй	89,919	4,766,752	38,887,867	43,744,538
Муу	203,603,143	25,625,123	29,626,588	258,854,854
Нийт	4,260,173,010	1,126,898,097	2,576,203,904	7,963,275,011
2024 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	2,696,367,463	779,988,555	1,853,791,196	5,330,147,214
Анхаарал хандуулах	424,250,947	1,091,510	22,498,246	447,840,703
Хэвийн бус	78,491,924	16,000,384	13,829,626	108,321,934
Эргэлзээтэй	377,025	1,514,920	4,819,774	6,711,719
Муу	135,018,938	26,250,775	10,157,147	171,426,860
Нийт	3,334,506,297	824,846,144	1,905,095,989	6,064,448,430

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны дансны үнэ болон СТОУС 9-н дагуу санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн чанарын дагуу харгалзах ЗҮЦХА сангийн өөрчлөлтүүдийг харуулвал:

<i>Бизнесийн зээл</i>	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	2,489,936,383	630,682,027	213,887,887	3,334,506,297
Шинээр олгосон	2,107,789,308	—	—	2,107,789,308
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(1,174,546,906)	(70,902,946)	12,578,093	(1,232,871,759)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(4,222,289)	5,272,423	(3,665,762)	(2,615,628)
Сегментийн өөрчлөлтийн нөлөө	13,653,457	—	—	13,653,457
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	76,562,968	(16,237,470)	(60,325,498)	—
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(407,166,842)	407,166,842	—	—
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(12,975,540)	(96,115,967)	109,091,507	—
Данснаас хассан	—	—	(1,957,133)	(1,957,133)
Валютын ханшийн тохируулга	27,017,602	14,332,550	318,316	41,668,468
2025 оны 12 сарын 31-нээр	3,116,048,141	874,197,459	269,927,410	4,260,173,010

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

17. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын сан (үргэлжлэл)

<i>Бизнесийн зээл</i>	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	21,549,521	131,920,650	99,701,801	253,171,972
Шинээр олгосон	49,681,245	–	–	49,681,245
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(54,607,479)	(33,607,108)	(3,721,489)	(91,936,076)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(1,259,300)	1,736,160	(576,394)	(99,534)
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	10,281,232	(210,176)	(10,071,056)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(4,008,372)	4,008,372	–	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(78,858)	(45,290,559)	45,369,417	–
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилтийн болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(14,137,069)	63,475,705	18,040,823	67,379,459
Сегментийн өөрчлөлтийн ЗҮЦХА-д үзүүлэх нөлөө	106,006	–	12,504	118,510
Данснаас хассан	–	–	(1,957,133)	(1,957,133)
Валютын ханшийн тохируулга	176,911	1,106,995	120,122	1,404,028
2025 оны 12 сарын 31-нээр	7,703,837	123,140,038	146,918,596	277,762,471

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2024 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	2,072,288,198	705,918,498	568,129,437	3,346,336,133
Шинээр олгосон	1,507,835,539	–	–	1,507,835,539
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(1,108,087,134)	(68,615,535)	(220,173,083)	(1,396,875,752)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	8,975,662	1,247,414	(24,610,851)	(14,387,775)
Сегментийн өөрчлөлтийн нөлөө	15,189,645	–	–	15,189,645
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	37,582,819	(37,582,819)	–	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(41,353,945)	57,524,803	(16,170,858)	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(40,984)	(28,300,482)	28,341,466	–
Данснаас хассан	–	–	(121,671,012)	(121,671,012)
Валютын ханшийн тохируулга	(2,453,417)	490,148	42,788	(1,920,481)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	2,489,936,383	630,682,027	213,887,887	3,334,506,297

2024 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	43,034,486	96,236,367	220,407,162	359,678,015
Шинээр олгосон	41,314,235	–	–	41,314,235
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(35,836,750)	(20,932,585)	(19,910,444)	(76,679,779)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(193,695)	9,301,125	(496,794)	8,610,636
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	930,180	(930,171)	(9)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(1,601,110)	2,308,355	(707,245)	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(520)	(2,641,291)	2,641,811	–
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилтийн болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(26,224,921)	48,509,632	17,996,562	40,281,273
Сегментийн өөрчлөлтийн ЗҮЦХА-д үзүүлэх нөлөө	178,459	957	–	179,416
Данснаас хассан	–	–	(121,671,012)	(121,671,012)
Валютын ханшийн тохируулга	(50,843)	68,261	1,441,770	1,459,188

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

2024 оны 12 сарын 31-нээр	21,549,521	131,920,650	99,701,801	253,171,972
----------------------------------	-------------------	--------------------	-------------------	--------------------

2025 болон 2024 онуудын 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх дансны үнийг зээлийн чанараар харуулвал:

<i>Бизнесийн зээл (үргэлжлэл)</i>	Шатлал 1	Шатлал 2	Шатлал 3	Нийт
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	3,116,048,141	660,462,129	–	3,776,510,270
Анхаарал хандуулах	–	213,735,330	–	213,735,330
Хэвийн бус	–	–	66,234,348	66,234,348
Эргэлзээтэй	–	–	89,919	89,919
Муу	–	–	203,603,143	203,603,143
Нийт	3,116,048,141	874,197,459	269,927,410	4,260,173,010
2024 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	2,489,936,383	206,431,080	–	2,696,367,463
Анхаарал хандуулах	–	424,250,947	–	424,250,947
Хэвийн бус	–	–	78,491,924	78,491,924
Эргэлзээтэй	–	–	377,025	377,025
Муу	–	–	135,018,938	135,018,938
Нийт	2,489,936,383	630,682,027	213,887,887	3,334,506,297

Жижиг, дунд байгууллагын зээл

	Шатлал 1	Шатлал 2	Шатлал 3	Нийт
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2025 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	761,326,641	19,753,424	43,766,079	824,846,144
Шинээр олгосон	637,134,327	–	–	637,134,327
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(317,838,870)	10,078,004	(13,845,770)	(321,606,636)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(296,097)	209,048	262,693	175,644
Сегментийн өөрчлөлтийн нөлөө	(13,653,457)	–	–	(13,653,457)
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	2,028,480	(2,013,623)	(14,857)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(26,307,176)	26,961,822	(654,646)	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(15,167,009)	(6,872,496)	22,039,505	–
Валютын ханшийн тохируулга	2,075	–	–	2,075
2025 оны 12 сарын 31-нээрх	1,027,228,914	48,116,179	51,553,004	1,126,898,097

2025 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	5,380,775	1,236,316	28,665,033	35,282,124
Шинээр олгосон	4,515,254	–	–	4,515,254
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(4,016,780)	(226,636)	(7,217,594)	(11,461,010)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(24,386)	14,663	603,310	593,587
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	67,179	(62,902)	(4,277)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(417,882)	568,896	(151,014)	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(157,291)	(457,649)	614,940	–
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилтийн болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(1,095,527)	1,552,108	13,670,420	14,127,001
Сегментийн өөрчлөлтийн ЗҮЦХА-д үзүүлэх нөлөө	(106,006)	–	(12,504)	(118,510)
Валютын ханшийн тохируулга	14	–	–	14
2025 оны 12 сарын 31-нээрх	4,145,350	2,624,796	36,168,314	42,938,460

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

17. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)**Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын сан (үргэлжлэл)***Жижиг, дунд байгууллагын зээл (үргэлжлэл)*

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2024 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	538,704,781	20,313,602	40,597,082	599,615,465
Шинээр олгосон	492,286,444	–	–	492,286,444
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(233,652,370)	(4,198,273)	(13,251,346)	(251,101,989)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(816,505)	180,421	(66,010)	(702,094)
Сегментийн өөрчлөлтийн нөлөө	(15,189,645)	–	–	(15,189,645)
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	5,832,021	(4,241,667)	(1,590,354)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(16,582,599)	16,582,599	–	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(9,245,992)	(8,860,618)	18,106,610	–
Данснаас хассан	–	–	(29,903)	(29,903)
Валютын ханшийн тохируулга	(9,494)	(22,640)	–	(32,134)
2024 оны 12 сарын 31-нээрх	761,326,641	19,753,424	43,766,079	824,846,144

2024 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	6,109,688	1,437,858	28,624,267	36,171,813
Шинээр олгосон	4,281,687	–	–	4,281,687
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(3,283,859)	(279,318)	(8,256,186)	(11,819,363)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(63,470)	26,998	393,231	356,759
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	1,400,441	(179,761)	(1,220,680)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(220,589)	220,589	–	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(259,283)	(850,505)	1,109,788	–
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилтийн болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(2,445,959)	861,412	8,044,516	6,459,969
Сегментийн өөрчлөлтийн ЗҮЦХА-д үзүүлэх нөлөө	(178,459)	(957)	–	(179,416)
Данснаас хассан	–	–	(29,903)	(29,903)
Валютын ханшийн тохируулга	40,578	–	–	40,578
2024 оны 12 сарын 31-нээрх	5,380,775	1,236,316	28,665,033	35,282,124

Жижиг, дунд байгууллагын зээл (үргэлжлэл)

2024 болон 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх дансны үнийг зээлийн чанараар харуулбал:

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээрх				
Хэвийн	1,027,228,914	44,746,861	–	1,071,975,775
Анхаарал хандуулах	–	3,369,318	–	3,369,318
Хэвийн бус	–	–	21,161,129	21,161,129
Эргэлзээтэй	–	–	4,766,752	4,766,752
Муу	–	–	25,625,123	25,625,123
Нийт	1,027,228,914	48,116,179	51,553,004	1,126,898,097
2024 оны 12 сарын 31-нээрх				
Хэвийн	761,326,641	18,661,914	–	779,988,555
Анхаарал хандуулах	–	1,091,510	–	1,091,510
Хэвийн бус	–	–	16,000,384	16,000,384
Эргэлзээтэй	–	–	1,514,920	1,514,920
Муу	–	–	26,250,775	26,250,775
Нийт	761,326,641	19,753,424	43,766,079	824,846,144

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

17. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)**Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын сан (үргэлжлэл)**

<i>Иргэдийн зээл</i>	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	1,843,503,610	32,785,832	28,806,547	1,905,095,989
Шинээр олгосон	1,761,969,921	–	–	1,761,969,921
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(1,091,806,944)	(2,020,507)	440,262	(1,093,387,189)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	1,174,306	203,044	1,028,546	2,405,896
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	6,270,019	(5,299,827)	(970,192)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(44,869,710)	45,357,642	(487,932)	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(49,627,862)	(15,818,459)	65,446,321	–
Валютын ханшийн тохируулга	97,809	17,574	3,904	119,287
2025 оны 12 сарын 31-нээрх	2,426,711,149	55,225,299	94,267,456	2,576,203,904
2025 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА сан	4,078,774	1,169,045	14,512,960	19,760,779
Шинээр олгосон	15,126,888	–	–	15,126,888
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(10,804,897)	(324,049)	2,058,814	(9,070,132)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	25,778	72,863	1,062,349	1,160,990
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	537,783	(158,701)	(379,082)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(195,510)	327,223	(131,713)	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(246,501)	(680,172)	926,673	–
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилтийн болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	5,022,145	4,123,447	23,568,455	32,714,047
Валютын ханшийн тохируулга	(89,796)	151	3,615	(86,030)
2025 оны 12 сарын 31-нээрх	13,454,664	4,529,807	41,622,071	59,606,542

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

17. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)**Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын сан (үргэлжлэл)**

<i>Иргэдийн зээл (үргэлжлэл)</i>	Шатлал 1 мян.төг.	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг.
2024 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	1,113,951,815	19,103,770	17,805,846	1,150,861,431
Шинээр олгосон	1,439,890,580	–	–	1,439,890,580
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(676,473,390)	(10,932,175)	(7,659,388)	(695,064,953)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(546,096)	57,110	10,026,594	9,537,608
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	7,226,349	(5,705,234)	(1,521,115)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(13,943,584)	14,450,195	(506,611)	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(26,530,458)	15,819,370	10,711,088	–
Данснаас хассан	(77,816)	(8,271)	(50,344)	(136,431)
Валютын ханшийн тохируулга	6,210	1,067	477	7,754
2024 оны 12 сарын 31-нээрх	1,843,503,610	32,785,832	28,806,547	1,905,095,989
2024 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	2,898,856	790,369	12,448,339	16,137,564
Шинээр олгосон	5,641,829	–	–	5,641,829
Төлсөн эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(4,646,559)	(243,257)	(1,491,960)	(6,381,776)
Хуримтлагдсан хүүгийн цэвэр хөдөлгөөн	(54,182)	(5,337)	1,262,518	1,202,999
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	863,124	(215,922)	(647,202)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(84,654)	230,743	(146,089)	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(39,130)	542,689	(503,559)	–
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилтийн болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(422,603)	78,029	3,640,787	3,296,213
Данснаас хассан	(77,816)	(8,271)	(50,344)	(136,431)
Валютын ханшийн тохируулга	(91)	2	470	381
2024 оны 12 сарын 31-нээрх	4,078,774	1,169,045	14,512,960	19,760,779

2024 болон 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх дансны үнийг зээлийн чанараар харуулвал:

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээрх				
Хэвийн	2,426,711,149	15,287,923	–	2,441,999,072
Анхаарал хандуулах	–	39,937,376	–	39,937,376
Хэвийн бус	–	–	25,753,001	25,753,001
Эргэлзээтэй	–	–	38,887,867	38,887,867
Муу	–	–	29,626,588	29,626,588
Нийт	2,426,711,149	55,225,299	94,267,456	2,576,203,904
2024 оны 12 сарын 31-нээрх				
Хэвийн	1,843,503,610	10,287,586	–	1,853,791,196
Анхаарал хандуулах	–	22,498,246	–	22,498,246
Хэвийн бус	–	–	13,829,626	13,829,626
Эргэлзээтэй	–	–	4,819,774	4,819,774
Муу	–	–	10,157,147	10,157,147
Нийт	1,843,503,610	32,785,832	28,806,547	1,905,095,989

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

18. Бусад хөрөнгө

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Урьдчилж төлсөн зардал ба урьдчилгаа	50,728,969	35,930,641
Төлбөр тооцооны үйлчилгээний авлага	10,551,010	9,475,546
Хэрэглээний болон бусад хангамжийн материал	5,606,155	14,513,521
Хойшлуулсан ажилтнуудын зээл	1,550,935	1,547,185
Үнэт метал	161,016,258	163,162
Бусад авлага	85,166,484	142,950,850
Хасах нь: Бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтын сан	(28,529,486)	(38,720,423)
Нийт дүн	286,090,325	165,860,482
Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө	279,128,835	414,145,046
Үнэ цэнийн бууралтын сан	(24,694,879)	(24,694,879)
Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө, үнэ цэнийн бууралт хассан цэвэр дүн	254,433,956	389,450,167
Нийт бусад хөрөнгө	540,524,281	555,310,649

Урьдчилж төлсөн зардал ба урьдчилгаанд олон улсын төлбөрийн картын байгууллагад байршуулсан барьцаа төлбөр болох 21,555 сая.төгрөг (2024 онд: 14,329 сая.төгрөг) багтсан.

Төлбөр тооцооны авлага нь ихэвчлэн бэлэн мөнгө, төлбөр тооцооны үйлчилгээтэй хамааралтай. Холбогдох төлбөр нь дараа ажлын өдөрт бүрэн төлөгддөг.

Хойшлуулсан ажилтнуудын зээлд Банкны ажилтнууддаа хөнгөлөлттэй хүүгээр олгосон зээлийн бодит үнэ цэнийн тохируулгын дүн багтсан. СТОУС-н дагуу ажилтнуудад олгосон хөнгөлөлттэй зээлийг анх олгоход тохируулах бодит үнэ цэн нь цалингийн урьдчилсан төлбөрт хамаарах ба зээлийн хугацаанд хорогдуулдаг.

Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгөд Банкны хугацаа хэтэрсэн зээлийн төлбөрт хүлээн авсан үл хөдлөх хөрөнгүүд багтана. Банк нь эдгээр хөрөнгүүдийг ирээдүйд зарж борлуулах төлөвлөгөөтэй.

Бусад авлагад Банкны бусад этгээдэд олгосон хүүгүй эсвэл бага хүүтэй авлага багтах бөгөөд Банк эдгээрээс анхны өдрийн алдагдал, авлагын хугацааг сунгахад бүтцийн өөрчлөлтийн алдагдлыг тус тус хүлээн зөвшөөрсөн ба 2-р шатлалд ангилсан байна. 2024 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар авлагатай холбоотой хүлээн зөвшөөрсөн нийт алдагдал 1.2 сая төгрөг (2024 онд: 0 (тэг)) (Тодруулга 7-г харна уу).

Доорх хүснэгтээр бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сангийн хөдөлгөөнийг үзүүлэв:

Үнэ цэнийн бууралтын сан	Бусад авлага мян.төг	Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны			
1 сарын 1-нээр	38,720,423	24,694,879	63,415,302
Тайлант жилийн нэмэгдэл	38,312,774	–	38,312,774
Буцаалт	(48,503,711)	–	(48,503,711)
Тайлант жилийн цэвэр зардал (Тодруулга 8)	(10,190,937)	–	(10,190,937)
12 сарын 31-нээр	28,529,486	24,694,879	53,224,365
2024 оны			
1 сарын 1-нээр	36,678,145	21,916,317	58,594,462
Тайлант жилийн нэмэгдэл	42,214,137	2,778,562	44,992,699
Буцаалт	(39,029,859)	–	(39,029,859)
Тайлант жилийн цэвэр зардал (Тодруулга 8)	3,184,278	2,778,562	5,962,840
Данснаас хассан	(1,142,000)	–	(1,142,000)
12 сарын 31-нээр	38,720,423	24,694,879	63,415,302

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

18. Бусад хөрөнгө (үргэлжлэл)

Доорх хүснэгтэд банкны дотоод зээлийн үнэлгээний систем болон жилийн эцсийн шатлалын ангилалд үндэслэн кредитийн чанар болон бусад авлагын эрсдэлд өртөх дээд хэмжээг харуулав. Харуулсан дүн нь үнэ цэнийн бууралтын нийт дүн юм. Банкны дотоод үнэлгээний системийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тайлбар 33-т оруулсан.

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	60,762,905	–	–	60,762,905
Анхаарал хандуулах	–	18,455	–	18,455
Хэвийн бус	–	–	1,576,078	1,576,078
Эргэлзээтэй	–	–	7,905	7,905
Муу	–	–	22,801,141	22,801,141
Нийт	60,762,905	18,455	24,385,124	85,166,484
2024 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	43,830,519	–	–	43,830,519
Анхаарал хандуулах	–	76,281,573	–	76,281,573
Хэвийн бус	–	–	18,701	18,701
Эргэлзээтэй	–	–	32,229	32,229
Муу	–	–	22,787,828	22,787,828
Нийт	43,830,519	76,281,573	22,838,758	142,950,850

19. Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
1 сарын 1-нээрх	80,749,541	53,256,860
Үндсэн хөрөнгө данснаас шилжүүлсэн (Тод.21)	–	16,874,948
Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгөөс шилжүүлсэн (Тод. 18)	–	3,502,814
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт (Тод. 7)	19,443,429	7,114,919
12 сарын 31-нээрх	100,192,970	80,749,541

20. Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Барилга байгууламж ба үл хөдлөх хөрөнгө	8,905,387	94,987,026
Тээврийн хэрэгсэл	31,518	393,989
Нийт дүн	8,936,905	95,381,015

Удирдлагын зүгээс эдгээр барилга байгууламж, үл хөдлөх хөрөнгө болон тээврийн хэрэгслийг одоогийн нөхцөл байдалд нь богино хугацаанд борлуулах боломжтой гэж үнэлсэн. Борлуулалтын ажил эхэлсэн байгаа ба эдгээр хөрөнгийг борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийн ангилалд бүртгэснээс хойш 1 жилийн хугацаанд борлуулна гэж төлөвлөж байна. Тайлангийн өдрийн байдлаар тухайн хөрөнгүүдийг худалдан авах боломжит худалдан авагчдыг тодорхойлон, борлуулалтын хэлцлийн үйл явц дуусах шатанд байна.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

21. Үндсэн хөрөнгө

	Барилга байгууламж ба газар	Оффисын тоног төхөөрөмж ба тээврийн хэрэгсэл	Компьютер ба бусад	Дуусаагүй барилга	Нийт
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр					
Өртөг/дахин үнэлгээгээр:					
2025 оны 1 сарын 1-нээр	201,187,855	18,934,365	80,103,032	322,869,760	523,095,012
Нэмэгдсэн*	1,490,565	140,464	18,172,301	9,956,896	29,760,226
Борлуулсан*	(599,860)	(177,161)	(20)	–	(777,041)
Данснаас хассан (Тод. 9)	–	(945)	(2,972,386)	–	(2,973,331)
Дахин ангилсан	–	2,272,111	(2,272,111)	–	–
2025 оны 12 сарын 31-нээр	202,078,560	21,168,834	93,030,816	332,826,656	549,104,866
Хуримтлагдсан элэгдэл:					
2025 оны 1 сарын 1-нээр	14,873,864	12,630,363	47,068,827	–	74,573,054
Тайлант жилийн элэгдлийн зардал (Тод. 9)	5,196,380	2,239,501	12,686,000	–	20,121,881
Борлуулсан	(32,450)	(81,977)	(20)	–	(114,447)
Данснаас хассан (Тод. 9)	–	(6)	(2,851,853)	–	(2,851,859)
2025 оны 12 сарын 31-нээр	20,037,794	14,787,881	56,902,954	–	91,728,629
2025 оны 12 сарын 31-нээрх дансны цэвэр дүн	182,040,766	6,380,953	36,127,862	332,826,656	557,376,237
	Барилга байгууламж ба газар	Оффисын тоног төхөөрөмж ба тээврийн хэрэгсэл	Компьютер ба бусад	Дуусаагүй барилга	Нийт
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2024 оны 12 сарын 31-нээр					
Өртөг/дахин үнэлгээгээр					
2024 оны 1 сарын 1-нээр	226,755,875	18,175,013	65,677,084	320,640,709	631,248,681
Нэмэгдсэн	5,794,186	40,108	20,511,628	2,229,051	28,574,973
Борлуулсан	(11,299,955)	(390,943)	–	–	(11,690,898)
Данснаас хассан (Тод. 9)	(1,081,351)	(434,262)	(4,541,231)	–	(6,056,844)
Дахин ангилсан	–	1,544,449	(1,544,449)	–	–
ХОЗҮХХ-рүү шилжүүлсэн (Тод. 19)	(17,715,601)	–	–	–	(17,715,601)
БЗХ-рүү шилжүүлсэн (Тод. 20)	(1,265,299)	–	–	–	(1,265,299)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	201,187,855	18,934,365	80,103,032	322,869,760	623,095,012
Хуримтлагдсан элэгдэл					
2024 оны 1 сарын 1-нээр	10,730,951	11,082,877	41,460,270	–	63,274,098
Тайлант жилийн элэгдлийн зардал (Тод. 9)	5,229,221	2,291,874	9,843,383	–	17,364,478
Борлуулсан	(141,709)	(325,975)	–	–	(467,684)
Данснаас хассан (Тод. 9)	–	(418,413)	(4,234,826)	–	(4,653,239)
ХОЗҮХХ-рүү шилжүүлсэн (Тод. 19)	(840,653)	–	–	–	(840,653)
БЗХ-рүү шилжүүлсэн (Тод. 20)	(103,946)	–	–	–	(103,946)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	14,873,864	12,630,363	47,068,827	–	74,573,054
2024 оны 12 сарын 31-нээрх дансны цэвэр дүн	186,313,991	6,304,002	33,034,205	322,869,760	548,521,958

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

21. Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

Дуусаагүй барилгын дансанд банкны шинэ оффисын дуусаагүй барилга орсон. Банкны шинэ төв оффисын барилгыг барьж гүйцэтгэх гэрээг Банк Риверстөүнтэй байгуулсан (Тодруулга 32-г харна уу). Барилгыг 2026 онд барьж дуусгахаар төлөвлөж байна.

Барилга байгууламжийг бодит үнэ цэнээр хэмждэг. 2025 оны 12 дугаар сарын 31-нээр дахин үнэлэгдсэн барилга байгууламж ба газар нь түүхэн өртгөөрөө санхүүгийн тайланд тайлагнагдсан бол дансны цэвэр дүн нь 130,045 сая.төгрөг (2024 онд: 132,684 сая.төгрөг) байна. 2021 онд Банк өөрийн эзэмшлийн газар, барилга байгууламжийн бодит үнэ цэнийг тогтоохдоо хараат бус мэргэшсэн үнэлгээчнээр үнэлгээ хийлгүүлсэн. Зах зээлийн харьцуулах үнэлгээний аргыг бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход ашигласан. Бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход ашигласан үнэлгээний аргуудыг түүнд ашигласан гол мэдээлэл ба бодит үнэ цэнийн шатлалын дэлгэрэнгүйг Тодруулга 34-т толилуулсан болно.

22. Ашиглах эрхтэй хөрөнгө ба Түрээсийн өр төлбөр

Банк нь өөрийн үйл ажиллагаанд ашигладаг салбаруудын оффисын талбайг түрээслэх гэрээтэй. Эдгээр түрээснүүд нь дунджаар дөрвөн жилийн түрээсийн хугацаатай байдаг. Банкны түрээсийн гэрээний дагуу хүлээсэн үүрэг нь түрээслүүлэгчийн өмчлөх эрхээр баталгаажсан болно. Банк нь 12 сар болон түүнээс бага хугацаагаар оффисын талбай, авто машины зогсоол, АТМ-ийн талбайг түрээсэлдэг. Банкны хувьд “богино хугацаат түрээс” гэсэн түрээсийн чөлөөлөлтийг эдгээр хөрөнгийн хувьд ашигласан.

Ашиглах эрхтэй хөрөнгө ба түрээсийн өглөгийн дансны дүн ба тайлант жилийн хөдөлгөөнийг дор харуулав:

	Ашиглах эрхтэй хөрөнгө мян.төг	Түрээсийн өр төлбөр мян.төг
2024 оны 1 сарын 1-нээрх	13,239,874	(13,870,478)
Нэмэгдсэн	643,803	(282,280)
Түрээсийн өөрчлөлт	2,581,034	(2,581,034)
Цуцлагдсан түрээс	(92,680)	104,435
Тайлант жилийн элэгдлийн зардал (Тодруулга 9)	(7,386,391)	–
Хүүгийн зардал (Тодруулга 5)	–	(1,802,903)
Түрээсийн төлбөр	–	8,887,577
2024 оны 12 сарын 31-болон 2025 оны 1 сарын 1 нээрх	8,985,640	(9,544,683)
Нэмэгдсэн	497,671	(497,671)
Түрээсийн өөрчлөлт	16,106,782	(16,107,204)
Цуцлагдсан түрээс	(149,026)	178,438
Тайлант жилийн элэгдлийн зардал (Тодруулга 9)	(8,117,830)	–
Хүүгийн зардал (Тодруулга 5)	–	(1,777,062)
Түрээсийн төлбөр	–	9,795,782
2025 оны 12 сарын 31-нээрх	17,323,237	(17,952,400)

2025 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар Банкны богино хугацаат түрээсийн зардал 1,127,317 мянган төгрөг (2024 онд: 1,074,150 мянган төгрөг) байв. Үйл ажиллагааны зардалд Ашиглалтын зардлаар хүлээн зөвшөөрсөн зардалд индекс эсвэл хүүгийн хувиас үл хамаарах хувьсах түрээсийн төлбөр болох 590,314 мянган төгрөг (2024 онд: 673,573 мянган төгрөг) багтсан. Түрээсийн өглөгийн хугацааны шинжилгээг Тодруулга 36-д тусгасан болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

23. Биет бус хөрөнгө

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Өртгөөр		
1 сарын 1-нээр	64,319,607	40,955,934
Нэмэгдсэн	3,708,746	23,404,029
Данснаас хассан (Тод. 9)	–	(40,356)
12 сарын 31-нээрх	68,028,353	64,319,607
Хуримтлагдсан хорогдуулалт		
1 сарын 1-нээр	16,700,819	15,647,829
Тайлант жилийн хорогдуулга (Тод. 9)	1,422,104	1,092,379
Данснаас хассан (Тод. 9)	–	(39,389)
12 сарын 31-нээрх	18,122,923	16,700,819
Дансны цэвэр дүн	49,905,430	47,618,788

Банк 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар бодит хэрэглээнд ороогүй 2,880 сая төгрөгийн (2024 онд: 21,658 сая төгрөг) шинэ үндсэн систем болох “Теменос”-ыг капиталжуулсан.

24. Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Банк санхүүгийн байгууллагын харилцах	757,354,033	23,232,611
Банк санхүүгийн байгууллагын хугацаатай хадгаламж	48,095,800	355,628,395
Нийт дүн	805,449,833	378,861,006

2025 оны 12-р сарын 31-ний байдлаарх Банк, санхүүгийн байгууллагын хугацаат хадгаламжид жилийн 3.5 – 12.2% хүүтэй, 3 сарын хугацаатай төгрөгийн, ам.долларын болон еврогийн хадгаламжууд багтсан (2024 онд: жилийн 1.5 – 12.2% хүүтэй, 3 сарын хугацаатай төгрөгийн хадгаламжуудаас бүрдсэн).

25. Репо хэлцэл

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны хөтөлбөр	-	25,675,412

Банк нь Монголбанктай урт хугацаат урвуу репо хэлцэл хийж, 2024 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй 0 (тэг) тэрбум төгрөгийн (2024 онд: 22 тэрбум төгрөг) Монголбанкны үнэт цаасыг борлуулсан. Гэрээнүүд нь жилийн 6.0-10.5% хүүтэй бөгөөд хамгийн сүүлийн гэрээ нь 2025 оны 5 сард дуусгавар болсон.

26. Харилцагчдын харилцах, хадгаламж

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Засгийн газар		
- Харилцах данс	642,343,826	1,055,737,336
- Хугацаат хадгаламж	1,083,824,944	862,019,275
- Баталгааны эх үүсвэр	1,914,267	1,477,605
Хувийн сектор		
- Харилцах данс	2,767,742,039	2,302,439,462
- Хугацаат хадгаламж	1,202,435,234	907,341,930
- Баталгааны эх үүсвэр	68,460,522	54,278,267
- Бусад	2,817,512	21,850,687
Иргэд		
- Хугацаат хадгаламж	4,376,989,926	3,804,997,072
- Харилцах данс	711,354,112	680,252,212
- Хугацаагүй хадгаламж	752,503,287	646,866,029
- Бусад	475,045	550,896
Нийт дүн	11,610,860,714	10,337,810,771

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

27. Зээлээр авсан санхүүжилт

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр ба төрийн бус байгууллагууд		
АНУ-ын Олон Улсын Хөгжлийн Санхүүжилтийн Байгууллага	426,732,336	167,613,877
Краун Агентс Банк	83,117,836	30,927,378
БНХАУ-ын Өвөр Монголын Банк	82,205,721	—
Олон Улсын Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагааны Банк	51,648,586	56,323,884
БНСУ-ын Хөгжлийн Банк	35,607,182	—
ОХУ-ын Экзим Банк	31,486,289	25,670,923
Каргилл Олон Улсын Трейд Пте Лтд	28,902,122	75,245,499
Атлантик Форфайт Ирингс ЭйЖи	18,604,049	24,994,584
Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны агентлаг	18,180,720	17,885,220
БНХАУ-ын Хөгжлийн Банк	12,371,453	32,254,075
Азийн Хөгжлийн Банк	9,944,990	15,266,306
Коммерзбанк ЭйЖи	5,707,930	17,689,956
Сумитомо Мицуй Банкны Корпораци	5,553,656	763,758
БНХАУ-ын Үйлдвэр Худалдааны Банк	5,093,552	31,572,026
БНХАУ-ын Трейд Солпошнс	963,765	932,483
Олон Улсын Хөгжлийн Ассоциаци	956,297	1,002,054
Германы Төв Хоршооллын банк	894,780	11,860,986
Эрстэ Групп Банк	—	3,218,581
KfW төсөл	—	224,203
Дэлхийн Банк	—	15,191
Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банк	—	37,982,769
Засгийн газраас санхүүжсэн эх үүсвэр		
Монголбанк – Өдрийн зээл	1,700,652,055	800,378,326
Монголбанк, Сангийн яам – Орон сууцны ипотекийн зээлийн хөтөлбөр	244,295,527	306,950,437
МУ-ын Хөгжлийн банк – Өдрийн зээл	106,710,174	3,336,598
Оюу Толгой	4,557,699	—
ЖДҮ Хөгжлийн Сан	1,150,000	1,150,000
Сангийн Яам	910,395	878,251
	—	—
Нийт дүн	2,876,247,114	1,664,137,365

БНХАУ-ын Хөгжлийн Банкнаас авсан 8.8 сая юань (2024 онд: 24.2 сая юань), 2.1 сая ам.долларын (2024 онд: 5.8 сая ам.доллар) болон Германы Төв Хоршооллын Банкнаас авсан 3,7 сая ам.доллар (2024 онд: 3 сая ам.доллар) үлдэгдэлтэй эх үүсвэрээс бусад зээлээр авсан санхүүжилтүүд нь барьцаагүй байна. БНХАУ-ын Хөгжлийн Банк болон Германы Төв Хоршооллын Банкнаас авсан эх үүсвэрт Тодруулга 13-д толилуулсан гадаадын банканд байршуулсан барьцааны дансанд багтсан 2.1 сая ам.долларын (7.5 тэрбум төгрөг), 8.8 сая юань (4.5 тэрбум төгрөг) болон 3.7 сая ам.долларын (13 тэрбум төгрөг) бэлэн мөнгө барьцаалсан.

Зээлийн гэрээнүүдийн ихэнх нь санхүүгийн тодорхой шалгуур үзүүлэлтүүдийг хангасан байхыг Банкнаас шаарддаг ба тус нөхцөлүүдийг дараах төрлүүдэд ангилан үзүүлж болно:

- Өөрийн хөрөнгийн харьцаа (эрсдэлээр жигнэсэн өөрийн хөрөнгийн харьцаа, 1 дүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө болон нийт хөрөнгийн харьцаа)
- Санхүүгийн эрсдэлийн холбогдох харьцаа үзүүлэлтүүд (гадаад валютын эрсдэлийн харьцаа, нийт гадаад валютын нээлттэй позиц, нэгж гадаад валютын арилжааны эрсдэлийн харьцаа, төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын харьцаа);
- Зээлтэй холбоотой харьцаа үзүүлэлтүүд (хамгийн том нэг зээлдэгч болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа, холбоотой талын зээлийн харьцаа, нийт томоохон нөлөөллийн харьцаа)
- Бусад харьцаа үзүүлэлтүүд (нийт хөрөнгөд эзлэх эргэлтийн бус хөрөнгийн харьцаа, нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн харьцаа гэх мэт.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

27. Зээлээр авсан санхүүжилт (үргэлжлэл)

Шалгуур үзүүлэлтүүдийг хангаагүй тохиолдолд, Банкны зээлдэгчтэй хийх хэлэлцээрийн үр дүнгээс шалтгаалан тухайн санхүүжилт нь шууд төлөгдөх ангилалд шилжих магадлалтай болдог. Тиймээс Банк Монголбанкны зохистой харьцааны үзүүлэлтүүд болон бусад зээлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийн биелэлтийг сар болгон хянан ажилладаг (Тодруулга 37-г харна уу).

28. Банкны гаргасан бонд

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Гадаадын зах зээлд гаргасан бонд	1,000,898,513	670,569,956

Банк нь 2024 оны 10 дугаар сарын 23-нд ногоон зээлийн санхүүжилтэд зориулан Виеннагийн хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй хагас жил тутам төлөгдөх 9% хүүтэй, 5 жилийн хугацаатай 50 сая ам.долларын бонд гаргасан.,

Мөн 2024 оны 12 дугаар сарын 23-нд үндсэн үйл ажиллагааны санхүүжилтэд зориулан Виеннагийн хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй хагас жил тутамд төлөгдөх 8.5% хүүтэй, 3 жилийн хугацаатай 200 сая ам.долларын Давуу эрхтэй, баталгаагүй бонд гаргасан. 2025 оны 2 дугаар сарын 28-нд, Банк өмнөх 200 сая ам.долларын Давуу эрхтэй, баталгаагүй бондын нэмэлт гаргалт хэлбэрээр 100 сая ам.долларын бондыг ижил нөхцөлтэйгөөр гаргасан. Энэхүү нэмэлт гаргалт нь анхны бондтой нэгтгэгдэн, нийт 300 сая ам.долларын нэг цуврал бонд болсон.

Тайлант хугацаанд Банк нь 2027 онд хугацаа нь дуусах давуу эрхтэй, баталгаагүй 300 сая ам.долларын бондын тодорхой хэсгийг буцаан худалдан авч үүний үр дүнд бонд буцаан худалдан авахтай холбоотойгоор 1,236,337 мянган төгрөгийн олз(2024 он: 2,246,097 мянган төгрөгийн гарз) хүлээсэн (Тайлбар 7-г үзнэ үү).2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар 2029 онд хугацаа нь дуусах 50 сая ам.долларын бонд болон 2027 онд хугацаа нь дуусах 300 сая ам.долларын бондын үлдэгдэл нь тус тус 177,221 сая төгрөг (50 сая ам.доллар) болон 823,677 сая төгрөг (232 сая ам.доллар) байна.

29. Бусад өр төлбөр

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Хойшлогдсон клирингийн төлбөр тооцоо	46,949,150	37,544,195
Гуравдагч талд өгөх өглөг	19,519,276	26,167,129
Орлогын албан татвараас бусад татварын өглөг	5,986,474	6,241,458
Тэнцлийн гадуурх үүргийн нөөц (Тод. 32)	2,148,216	5,424,585
Хойшлогдсон орлого	644,695	2,878,920
Хойшлогдсон буцалтгүй тусламж	201,372	359,404
МИК-д үүрэгтэй худалдсан зээлийн багцын өглөг (Тод. 17)	–	52,787,550
Гэрээний өглөг (хойшлуулсан хураамж, шимтгэл)	–	3,312,575
Бусад	1,026,201	2,537,527
Нийт дүн	76,475,384	137,253,343

Хойшлогдсон клирингийн төлбөр тооцоо нь бэлэн мөнгө болон төлбөр тооцоотой хамааралтай байдаг. Холбогдох төлбөр нь дараа ажлын өдөрт бүрэн төлөгддөг.

Хойшлогдсон орлого нь өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгийн борлуулалтаас хэсэгчлэн хүлээн авсан төлбөртэй холбоотой.

Өмнөх оны эцэст байсан бүх хойшлуулсан хураамж, шимтгэлийг тухайн жилийн орлого гэж хүлээн зөвшөөрсөн.

Хойшлогдсон буцалтгүй тусламж нь Ногоон Уур Амьсгалын Сангийн хөтөлбөрүүдийн хүрээнд Монгол Улсад уур амьсгалтай холбоотой хөгжлийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Төслийн Үйлчилгээний Албанаас олгогдсон санхүүжилтийг илэрхийлнэ.

2025 онд нийт 168,362 мянган төгрөгийн хорогдуулалт хүлээн зөвшөөрсөн бөгөөд үлдэгдэл дүн нь 56,618 ам.доллар (2024 он: 101,901 ам.доллар) байна.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

30. Энгийн хувьцаа, нэмж төлөгдсөн капитал ба бусад нөөц**Энгийн хувьцаа ба нэмж төлөгдсөн капитал**

	Гаргасан энгийн хувьцааны тоо		Энгийн хувьцаа		Нэмж төлөгдсөн капитал	
	2025	2024	2025	2024	2025	2024
			мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
Энгийн хувьцаа	50,600,927	50,600,927	340,852,905	340,852,905	64,069,779	64,069,779

Банк 2023 оны 5 дугаар сарын 12-нд МХБ-д бүртгэлтэй нээлттэй хувьцаат компани болсон. Банк анхдагч зах зээлд нэмэлтээр 2,530,047 ширхэг хувьцааг нэгжийн 33,000 төгрөгийн үнээр олон нийтэд санал болгосон бөгөөд анхдагч зах зээлд олон нийтэд хувьцаа гаргахтай холбоотой гүйлгээний зардлыг хасаж тооцсоноор нийт 81,611,691 мянган төгрөгийн цэвэр мөнгөн орлогыг татан төвлөрүүлсэн. Ингэснээр энгийн хувьцааны хэмжээг 17,042,650 мянган төгрөгөөр, нэмэгдэж төлөгдсөн капиталын хэмжээг 64,069,041 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлсэн.

2025 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар Банкны гаргахыг зөвшөөрсөн нийт 55,000,000 ширхэг хувьцаанаас нийт 50,600,927 ширхэг хувьцааг гаргасан байна. Гаргасан бүх хувьцааг бүрэн төлсөн.

2025 ба 2024 онуудын 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банкны хувьцаа эзэмшигчид, тэдгээрийн эзэмшлийн хувь дараах байдалтай байна:

	2025 оны	2024 оны
Глобулл Инвестмент ба Девелопмент ПТЕ Лтд	60.80%	60.80%
ТиДиБи Капитал ХХК	29.69%	29.69%
ЖиЭс Монголиа Инвестмент Лимитед (Голдман Сакс)	2.81%	3.12%
Бусад хувьцаа эзэмшигчид	6.70%	6.39%
	100.00%	100.00%

Ногдол ашиг

2025 оны 2-р сарын 23-ны өдөр Банк хувьцаа эзэмшигчдийнхээ эзэмшилд хувь тэнцүүлэн 101,201,854 мянган төгрөгийн (2024 онд: 104,541,514 мянган төгрөг) ногдол ашиг зарласан. 2025 оны 6-р сарын 4 - ны өдөр Монголбанк ногдол ашиг олгохыг зөвшөөрсөн бөгөөд 2025 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар 2025 онд зарлагдсан бүх ногдол ашиг тараагдсан бол 2024 оны ногдол ашигт хамаарах 412,245 мянган төгрөгийн ногдол ашгийг хараахан олгоогүй байгаа бөгөөд энэ нь бусад өглөгийн дүнд багтсан (Тодруулга 29-г харна уу).

Бусад нөөц

	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц мян.төг	БҮЦӨБДО дахин үнэлгээний нөөц мян.төг	Тусгай зориулалттай нөөц* мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 1 сарын 1-нээр	143,364,654	44,866,164	129,398,712	317,629,530
БҮЦӨБДО-д бүртгэх хэрэглүүрийн бодит бус олз	—	12,569,036	—	12,569,036
Хойшлогдсон татварын өр төлбөр (Тодруулга 10.2)	—	(3,142,259)	—	(3,142,259)
Борлуулалтаас үүссэн дахин үнэлгээний нөөцийн ашиг, алдагдлын тайлан руу хэрэгжилт	(271,406)	—	—	(271,406)
БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүрийн ЗҮЦХА-ын зардлын цэвэр өөрчлөлт	—	(661,140)	—	(661,140)
Тусгай зориулалттай нөөцийн хөдөлгөөн	—	—	(29,288,524)	(29,288,524)
2025 оны 12 сарын 31-нээр	143,093,248	53,631,801	100,110,188	296,835,237

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

30. Энгийн хувьцаа, нэмж төлөгдсөн капитал ба бусад нөөц (үргэлжлэл)**Бусад нөөц (үргэлжлэл)**

	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц мян.төг	БҮЦӨБДО дахин үнэлгээний нөөц мян.төг	Тусгай зориулалттай нөөц* мян.төг	Нийт мян.төг
2024 оны 1 сарын 1-нээр	143,479,413	35,415,035	134,778,728	313,673,176
БҮЦӨБДО-д бүртгэх	–	9,148,937	–	9,148,937
хэрэглүүрийн бодит бус олз	–	–	–	–
Хойшлогдсон татварын өр төлбөр (Тодруулга 10.2)	–	(2,287,234)	–	(2,287,234)
Борлуулалтаас үүссэн дахин үнэлгээний нөөцийн ашиг, алдагдлын тайлан руу хэрэгжилт	(4,176,217)	–	–	(4,176,217)
ХОЗҮХХ-рүү шилжүүлсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл (Тодруулга 19)	4,061,458	–	–	4,061,458
БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүрийн ЗҮЦХА-ын зардлын цэвэр өөрчлөлт	–	2,589,426	–	2,589,426
Тусгай зориулалттай нөөцийн хөдөлгөөн	–	–	(5,380,016)	(5,380,016)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	143,364,654	44,866,164	129,398,712	317,629,530

* Тусгай зохицуулалттай нөөц нь Монголбанкны зээлийн ангилал, эрсдэлийн сангийн журамд заасан, СТОУС-н шаардлагаас давсан нэмэлт эрсдэлийн санг илэрхийлдэг.

31. Сегментийн тайлагнал

Сегментийн мэдээллийг Банкны бизнесийн сегментэд үндэслэн тайлагнадаг. Банкны удирдлагын болон дотоод тайлагналын бүтэц зохион байгуулалтад суурилан сегментийн тайлангийн бүтэц болон үйл ажиллагааны сегментийг толилуулдаг. Үйл ажиллагааны сегментүүд нь хөрөнгө ба санхүүжилтийн өртгийг оновчтой хуваарилах зорилгоор сунгасан гарын зарчмаар тодорхойлсон хүүгийн төлбөрийг Хөрөнгө зохицуулалтын газарт төлж эсвэл хүлээн авах гүйлгээ хийдэг. Сегментийн хөрөнгийн нэмэгдэл нь гуудвиллээс бусад үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийг худалдан авахад гарсан нийт өртгийн дүнтэй тэнцүү байна.

Үйл ажиллагааны сегментүүд

Банкны үйл ажиллагааны сегмент нь дараах үндсэн сегментүүдээс бүрдэнэ:

Байгууллагын банк: Байгууллагын харилцагчдын харилцахын үлдэгдэл, зээл, хадгаламж болон бусад гүйлгээнүүдээс бүрдэнэ. Банк нь байгууллагын банкны харилцагчдын ангилалд 3 тэрбум төгрөгөөс дээш зээлийн үлдэгдэлтэй эсвэл жилийн борлуулалтын орлогын хэмжээ нь 6 тэрбум төгрөгөөс дээш харилцагчид (эсвэл санхүүгийн тайланг нь авах боломжгүй харилцагчдын хувьд Банканд хадгалуулсан харилцах дансаар гүйлгээ хийсэн хоёр жилийн дундаж нийт орлого 4 тэрбумаас дээш) болон Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийг оруулдаг.

Жижиг, Дунд Байгууллагын банк: Жижиг, дунд байгууллагын харилцагчдын харилцахын үлдэгдэл, зээл, хадгаламж болон бусад гүйлгээнүүдээс бүрдэнэ. Уг ангилалд Банканд 3 тэрбум төгрөг хүртэл зээлийн үлдэгдэлтэй, санхүүгийн тайлангаар жилийн 6 тэрбум төгрөг хүртэлх борлуулалтын орлоготой харилцагчийг хамруулах (эсвэл санхүүгийн тайланг нь авах боломжгүй харилцагчдын хувьд Банканд хадгалуулсан харилцах дансаар гүйлгээ хийсэн хоёр жилийн дундаж нийт орлого 4 тэрбумаас доош) ба бизнесийн шинж чанартай бүтээгдэхүүн болон үйлчилгээ авч буй иргэдийг оруулна.

Иргэдийн банк: Жижиг, дунд байгууллагын банкны харилцагчдын шалгуур үзүүлэлтэд орсон бүтээгдэхүүн үйлчилгээнээс бусад бизнесийн бус зориулалттай бүтээгдэхүүн үйлчилгээ авч буй иргэдийг уг ангилалд хамруулна. Иргэдийн орон сууцны зээл, хэрэглээний зээл, хадгаламж, иргэдтэй хийж буй бусад гүйлгээ болон дижитал банк зэрэг орно. Банк цалин, тогтмол орлоготой үйлчлүүлэгчдээ иргэдийн сегментэд ангилдаг. Иргэдийн банк нь орлого, хадгаламж, хөрөнгийн түвшингээс хамааран Премиер, Ви Ай Пи, Комфорт, Классик гэсэн дэд сегментээс бүрдэнэ.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд
2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

31. Сегментийн тайлан (үргэлжлэл)

Олон улсын байгууллагын банк: Олон улсын санхүүгийн зах зээлд бонд гаргах, санхүүгийн байгууллагаас санхүүжилт авах, уг зах зээл дээр арилжаа хийх үйл ажиллагааг хариуцдаг.

Бусад: Банкны байр болон аж ахуйн нэгжийн тодорхой зардлыг зохицуулдаг төв оффисын үйл ажиллагаа, төвлөрсөн дундын үйлчилгээний үйл ажиллагааг багтаасан болно. Түүнчлэн зээл авах, бонд гаргах, эрсдэлийн удирдлагын зорилгоор үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл ашиглах, богино хугацаат хадгаламж хийх, Монголбанк, Засгийн Газрын болон компанийн бонд зэрэг түргэн хөрвөх хөрөнгөнд хөрөнгө оруулалт хийх зэргээр Банкны санхүүжилт, эрсдэлийг төвлөрсөн удирдлагаар хангах үүргүүд багтдаг.

Банк нь зөвхөн Монгол улсад үндсэн үйл ажиллагаа эрхэлдэг тул нэмэлтээр газарзүйн сегментийн талаар нэмэлт мэдээлэл тайлагнадаггүй. Банкны нэг харилцагчтай эсвэл гэрээний талтай хийсэн гүйлгээний орлого нь 2025 эсвэл 2024 оны нийт орлогын 10%-иас ихгүй байсан.

2025 оны 12 сарын 31-нээр	Байгууллагын банк	Жижиг дунд байгууллагын банк	Иргэдийн банк	Олон улсын байгууллагын банк	Бусад	Нийт
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
Сегментийн үр дүн						
Гадаад орлого						
Хүүгийн орлого	523,262,448	167,845,272	369,116,709	–	375,501,821	1,435,726,250
Хүүгийн зардал	(216,884,142)	(78,098,342)	(435,105,911)	(149,630,298)	(130,645,937)	(1,010,364,630)
Хураамж ба шимтгэлийн орлого	15,368,963	30,947,729	56,401,425	237,806	39,849,685	142,805,608
Хураамж ба шимтгэлийн зардал	(56,966)	(479,395)	(5,218,750)	(79,471)	(50,965,111)	(56,799,693)
Арилжааны болон бусад үйл ажиллагааны орлого/(зардал), цэвэр	4,745,812	3,165,733	3,221,438	–	83,097,751	94,230,734
Сегмент хоорондын орлого/(зардал)	175,386,193	15,833,735	(203,511,155)	(158,947,790)	171,239,017	–
Нийт сегментийн орлого/(зардал)	501,822,308	139,214,732	(215,096,244)	(308,419,753)	488,077,226	605,598,269
Үйл ажиллагааны зардал	31,049,399	7,501,139	19,940,268	5,291,995	245,619,580	309,402,381
Хараат компанийн ашгийн Банканд ногдох хувь	(1,605,748)	–	–	–	-	(1,605,748)
Санхүүгийн хөрөнгийн эрсдэлийн сангийн зардал	(4,143,879)	5,784,976	44,316,044	–	12,398,599	58,355,740
Татварын өмнөх ашиг/(алдагдал)	476,522,536	125,928,617	(279,352,556)	(313,711,748)	230,059,047	239,445,896
Орлогын албан татварын зардал	–	–	–	–	38,895,925	38,895,925
Тайлант жилийн цэвэр ашиг/(алдагдал)	476,522,536	125,928,617	(279,352,556)	(313,711,748)	191,163,122	200,549,971
Сегментийн хөрөнгө	4,204,560,394	1,131,178,574	2,710,996,946	2,032,667	10,215,258,065	18,264,026,646
Сегментийн өр төлбөр	4,654,339,487	1,673,451,954	5,522,541,433	1,814,697,312	2,874,897,119	16,539,927,305
Элэгдэл ба хорогдуулга	55,405	29,643	20,086	37,708	29,518,973	29,661,815
Хөрөнгийн нэмэгдэл*	–	–	–	–	33,468,971	33,468,971

31. Сегментийн тайлан (үргэлжлэл)

*Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн бэлэн мөнгөөрх нэмэгдлийг илэрхийлнэ.

2024 оны 12 сарын 31-нээр	Байгууллагын банк	Жижиг дунд байгууллагын банк	Иргэдийн банк	Олон улсын байгууллагын банк	Бусад	Нийт
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
Сегментийн үр дүн						
Гадаад орлого						
Хүүгийн орлого	371,554,525	115,918,655	253,068,774	–	345,454,720	1,085,996,674
Хүүгийн зардал	(146,412,553)	(52,399,810)	(357,004,235)	(35,820,784)	(10,841,725)	(602,479,107)
Хураамж ба шимтгэлийн орлого	11,619,433	25,749,524	50,811,868	224,250	28,579,680	116,984,755
Хураамж ба шимтгэлийн зардал	(1,700)	–	(17,564)	–	(40,341,777)	(40,361,041)
Арилжааны болон бусад үйл ажиллагааны орлого/(зардал), цэвэр	30,468,941	1,531,850	2,123,475	–	53,814,398	87,938,664
Сегмент хоорондын орлого/(зардал)	(105,871,414)	(293,041)	216,942,204	40,051,404	(150,829,153)	–
Нийт сегментийн орлого/(зардал)	161,357,232	90,507,178	165,924,522	4,454,870	225,836,143	648,079,945
Үйл ажиллагааны зардал	14,007,185	5,513,987	15,148,573	4,461,493	193,077,807	232,209,045
Хараат компанийн алдагдлын Банканд ногдох хувь	–	–	–	–	5,031,979	5,031,979
Санхүүгийн хөрөнгийн эрсдэлийн сангийн зардал	10,195,913	(9,854,385)	(5,763,209)	–	28,054,739	22,633,058
Татварын өмнөх ашиг/(алдагдал)	137,154,134	94,847,576	156,539,158	(6,623)	(328,382)	388,205,863
Орлогын албан татварын зардал	–	–	–	–	89,570,244	89,570,244
Тайлант жилийн цэвэр ашиг/(алдагдал)	137,154,134	94,847,576	156,539,158	(6,623)	(89,898,626)	298,635,619
Сегментийн хөрөнгө	3,572,318,639	805,954,776	2,209,097,713	4,835,324	8,408,162,232	15,000,368,684
Сегментийн өр төлбөр	3,909,215,149	1,611,769,118	4,979,780,354	1,377,796,639	1,505,821,837	13,384,383,097
Элэгдэл ба хорогдуулга	36,365	28,395	34,588	44,414	25,699,486	25,843,248
Хөрөнгийн нэмэгдэл*	–	–	–	–	51,979,002	51,979,002

* Үндсэн хөрөнгө болон биет бус хөрөнгөнд хийсэн нийт мөнгөн хөрөнгийн зарцуулалтыг илэрхийлнэ.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

32. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг

Харилцагчдын санхүүгийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангахын тулд, Банк нь янз бүрийн буцалтгүй үүрэг болон болзошгүй өр төлбөр хүлээж байдаг. Хэдийгээр эдгээр үүргийг санхүүгийн байдлын тайланд тусгаагүй байж болох ч, эдгээр нь зээлийн эрсдэл, улмаар Банкны нийт эрсдэлийг бүрдүүлж байдаг (Тодруулга 32-ыг харна уу).

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Эх үүсвэргүй баталгаа болон аккредитив	925,566,437	646,648,741
Ашиглаагүй зээлийн шугам	632,494,912	635,742,427
Нийт дүн	1,558,061,349	1,282,391,168

Доорх хүснэгтээр тэнцлийн гадуурх хүлээж болзошгүй үүрэг дээрх үнэ цэнийн бууралтын сангийн хөдөлгөөнийг харуулав:

	Эх үүсвэргүй баталгаа болон аккредитив мян.төг	Ашиглаагүй зээлийн шугам мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	3,780,047	1,644,538	5,424,585
Шинээр нэмэгдсэн	718,020	1,090,718	1,808,738
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(708,765)	(213,799)	(922,564)
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилт болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(2,273,139)	(1,889,404)	(4,162,543)
Тайлант жилийн эрсдэлийн сангийн буцаалт (Тодруулга 8)	(2,263,884)	(1,012,485)	(3,276,369)
2025 оны 12 сарын 31-нээр	1,516,163	632,053	2,148,216
2024 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	5,170,512	2,887,026	8,057,538
Шинээр нэмэгдсэн	2,140,630	860,440	3,001,070
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(2,082,476)	(683,292)	(2,765,768)
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилт болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(1,448,619)	(1,419,636)	(2,868,255)
Тайлант жилийн эрсдэлийн сангийн буцаалт (Тодруулга 8)	(1,390,465)	(1,242,488)	(2,632,953)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	3,780,047	1,644,538	5,424,585

2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-ний дансны үлдэгдэл болон холбогдох ЗҮЦХА сангийн өөрчлөлтийн болон зээлийн чанарын шинжилгээг доорх хүснэгтэд харуулав:

Эх үүсвэргүй баталгаа болон аккредитив

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	645,714,207	934,534	646,648,741
Шинээр нэмэгдсэн	563,859,891	—	563,859,891
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(284,862,088)	(80,107)	(284,942,195)
Шилжилт/ Шатлал 1 руу	(42,000)	42,000	—
2025 оны 12 сарын 31-нээр	924,670,010	896,427	925,566,437
2025 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	3,060,380	719,667	3,780,047
Шинээр нэмэгдсэн	718,020	—	718,020
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(675,645)	(33,120)	(708,765)
Шилжилт/ Шатлал 1 руу	(12,379)	12,379	—
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилт болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(1,710,997)	(562,142)	(2,273,139)
2025 оны 12 сарын 31-нээр	1,379,379	136,784	1,516,163

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

32. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг (үргэлжлэл)*Эх үүсвэргүй баталгаа болон аккредитив (үргэлжлэл)*

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2024 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	504,036,573	17,427,106	1,094,236	522,557,915
Шинээр нэмэгдсэн	454,098,454	–	–	454,098,454
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(318,554,882)	(11,252,444)	(200,302)	(330,007,628)
Шилжилт/ Шатлал 1 руу	6,134,062	(6,174,662)	40,600	–
2024 оны 12 сарын 31-нээр	645,714,207	–	934,534	646,648,741
2024 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	4,582,687	43,772	544,053	5,170,512
Шинээр нэмэгдсэн	2,140,630	–	–	2,140,630
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(2,024,559)	(23,373)	(34,544)	(2,082,476)
Шилжилт/ Шатлал 1 руу	19,321	(19,327)	6	–
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилт болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(1,657,699)	(1,072)	210,152	(1,448,619)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	3,060,380	–	719,667	3,780,047

2025 болон 2024 онуудын 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх дансны үнийг зээлийн чанараар харуулбал:

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	924,670,010	–	–	924,670,010
Анхаарал хандуулах	–	–	–	–
Хэвийн бус	–	–	896,427	896,427
Нийт	924,670,010	–	896,427	925,566,437
2024 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	645,714,207	–	–	645,714,207
Анхаарал хандуулах	–	–	–	–
Хэвийн бус	–	–	934,534	934,534
Нийт	645,714,207	–	934,534	646,648,741

Ашиглаагүй зээлийн шугам

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	634,886,052	755,840	100,535	635,742,427
Шинээр нэмэгдсэн	337,907,275	242,135	–	338,149,410
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(340,795,058)	(517,154)	(84,713)	(341,396,925)
Шилжилт/ Шатлал 1 рүү	165,672	(165,672)	–	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(1,000,695)	1,000,695	–	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(102,288)	(17,622)	119,910	–
2025 оны 12 сарын 31-нээр	631,060,958	1,298,222	135,732	632,494,912

32. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг (үргэлжлэл)

Ашиглаагүй зээлийн шугам (үргэлжлэл)

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	1,564,797	35,702	44,039	1,644,538
Шинээр нэмэгдсэн	1,075,899	14,819	–	1,090,718
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(306,918)	(18,323)	111,442	(213,799)
Шилжилт/ Шатлал 1 руу	499	(499)	–	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(5,583)	5,583	–	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(22,238)	(4,251)	26,489	–
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилт болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(1,863,420)	(5,984)	(20,000)	(1,889,404)
2025 оны 12 сарын 31-нээр	443,036	27,047	161,970	632,053
	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2024 оны 1 сарын 1-ээрх дансны дүн	454,478,513	1,333,132	107,393	455,919,038
Шинээр нэмэгдсэн	357,170,324	2,352,287	–	359,522,611
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(178,927,333)	(740,476)	(31,413)	(179,699,222)
Шилжилт/ Шатлал 1 руу	2,395,055	(2,393,661)	(1,394)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(229,439)	229,439	–	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(1,068)	(24,881)	25,949	–
2024 оны 12 сарын 31-нээр	634,886,052	755,840	100,535	635,742,427
	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2024 оны 1-р сарын 1-ний өдрийн байдлаарх ЗҮЦХА-ын сан	2,829,379	53,570	4,077	2,887,026
Шинээр нэмэгдсэн	833,632	26,808	–	860,440
Хугацаа дууссан эсвэл үл хүлээн зөвшөөрсөн	(672,140)	(7,076)	(4,076)	(683,292)
Шилжилт/ Шатлал 1 руу	5,190	(5,186)	(4)	–
Шилжилт/ Шатлал 2 руу	(411)	411	–	–
Шилжилт/ Шатлал 3 руу	(438)	(20,000)	20,438	–
ЗҮЦХА-н шатлал шилжилт болон тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөө	(1,430,415)	(12,825)	23,604	(1,419,636)
2024 оны 12 сарын 31-нээр	1,564,797	35,702	44,039	1,644,538

2025 болон 2024 онуудын 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх дансны үнийг зээлийн чанараар харуулбал:

	Шатлал 1 мян.төг	Шатлал 2 мян.төг	Шатлал 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	631,060,958	–	–	631,060,958
Анхаарал хандуулах	–	1,298,222	–	1,298,222
Хэвийн бус	–	–	135,732	135,732
Нийт	631,060,958	1,298,222	135,732	632,494,912
2024 оны 12 сарын 31-нээр				
Хэвийн	634,886,052	–	–	634,886,052
Анхаарал хандуулах	–	755,840	–	755,840
Хэвийн бус	–	–	100,535	100,535
Нийт	634,886,052	755,840	100,535	635,742,427

2025 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар Банк барилгын гэрээний үүрэгтэй холбоотой 80.6 сая ам.доллар (2024 онд: 83.4 сая ам. доллар) (Тодруулга 21) болон 1,705 сая төгрөгийн (2024 онд: 2,920 сая төгрөг) бусад гэрээний үүрэг хүлээсэн байна.

32. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг (үргэлжлэл)

Болзошгүй өр төлбөр

Аккредитив, баталгаа нь тусгай үйл явдал тохиолдоход харилцагчийн өмнөөс голдуу тендер, төлбөрийн баталгаатай холбоотойгоор төлбөр хийх үүргийг банканд ногдуулдаг. Баталгаа нь зээлийн эрсдэлтэй ижил эрсдэлийг агуулдаг.

Үүрэг

Үүрэг гэдэг нь Банкны зүгээс зээл олгох, зээлийн шугам нээх гэрээт үүргүүдийг хүлээснийг илэрхийлдэг. Ийм үүргүүд нь тогтсон дуусах хугацаа эсвэл цуцлах бусад төрлийн заалтуудтай байдаг. Зээл олгох үүрэг нь хэрэгжээгүй байтал тус үүргийнх нь хугацаа нь дууссан байж болох тул гэрээнд заасан дүн нь ирээдүйн мөнгөний шаардлагыг илэрхийлдэг гэсэн ойлголт биш юм.

Ашиглаагүй зээлийн шугам

Энэхүү хэрэгслийн гол зорилго нь харилцагчид шаардлагатай хэмжээний санхүүжилт бэлэн байгааг баталгаажуулах юм. Батлагдсан зээлийн шугамын эрхээс ашиглагдаагүй байгаа хэсэг нь зээлийг нэмэгдүүлэх үүргийг тодорхойлно. Зээлийг нэмэгдүүлэх үүргийн эрсдэл нь, ашиглаагүй зээлийн эрхийн хэмжээгээр Банк алдагдал хүлээх эрсдэл юм. Гэсэн хэдий ч, зээлийн эрхийг хэвийн байлгах тодорхой шалгуур үзүүлэлтүүдээс хамааран алдагдлын дүн нь нийт ашиглаагүй зээлийн эрхийн хэмжээнээс бага байх талтай байдаг.

Шүүхийн нэхэмжлэл

Бизнесийн онцлог шинж чанарын улмаас Банкны салбарт аливаа маргааныг шүүхийн үйл ажиллагааны дагуу шийдвэрлэх нь энгийн үзэгдэл байдаг. Банк нь шүүхийн нэхэмжлэлтэй хэрхэн ажиллах талаар тогтсон журамтай. Нэгэнт мэргэжлийн зөвлөгөө авсан, гарч болох хохирлын хэмжээг зохистойгоор тооцоолсон бол Банк нь тухайн нэхэмжлэлийн банкны санхүүгийн байдалд үзүүлж болох сөрөг нөлөөллөөс хамгаалан дансандаа залруулах бичилт хийдэг.

2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар дээр дурдсанаас бусад Банктай холбоотой ямар нэгэн томоохон шүүхийн хэрэг бүртгээгүй байна.

Татварын тухай хууль тогтоомж

Монгол Улсын татварын хууль тогтоомжид тайлбар, өөрчлөлт тодорхой хэмжээгээр орж байдаг. Банкны гүйлгээ, үйл ажиллагаанд хамааралтай ийм хууль тогтоомжийн талаарх удирдлагын тайлбарыг татварын алба үгүйсгэж болно.

Монголын татварын алба хууль тогтоомж, үнэлгээг тайлбарлахдаа илүү хатуу байр суурь баримталж байгаа бөгөөд урьд өмнө маргаан үүсгээгүй гүйлгээ, үйл ажиллагааг татварын алба няцааж болзошгүй юм. Үүний үр дүнд ихээхэн хэмжээний нэмэлт татвар, торгууль, хүүг тооцож болзошгүй. Санхүүгийн жилүүд татварын талаар хянах жилийн өмнөх таван жилийн хугацаанд эрх бүхий байгууллагуудаар хянуулахад нээлттэй хэвээр байна. Зарим тохиолдолд тойм нь илүү урт хугацааг хамарч болно.

Монгол Улсын үнэ шилжилтийн тухай хууль тогтоомж нь татварын албанд үнэ шилжилтийн тохируулга хийх, хянах боломжтой бүх гүйлгээ, түүний дотор дотоод шилжилтийн үнэтэй холбоотой нэмэлт татварын өр төлбөр ногдуулах боломжийг олгож байна. Гүйлгээний нөхцөл нь зах зээлийн нөхцөлөөс гажсан тохиолдолд татварын алба татвар ногдуулах зүйлд тохируулга хийх, нэмэлт татвар, торгууль, хүүгийн торгууль ногдуулах эрхтэй. Одоогийн Монгол Улсын үнэ шилжилттэй холбоотой өөрчлөлтийн үр нөлөөг найдвартай үнэлэх боломжгүй хэдий ч байгууллагын санхүүгийн байдал, нийт үйл ажиллагаанд томоохон нөлөөтэй байх боломжтой.

Монгол Улсын татварын хууль тогтоомж нь тодорхой чиглэлээр, ялангуяа НӨАТ, суутганы албан татвар, аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, хувь хүний орлогын албан татвар болон бусад чиглэлээр эцсийн шийдвэрлэх зааварчилгаа өгдөггүй. Банк нь аль болох ойрхон хугацаанд татварын ерөнхий хэмжээг бууруулж болохуйц эргэлзээтэй хэсгүүдийг тодорхой болгохыг эрмэлздэг. Дээр дурдсанчлан сүүлийн үеийн захиргааны болон шүүхийн үйл ажиллагааны зохицуулалтын өөрчлөлт, шинэчлэлтийн үр дүнд нарийн хяналтын дагуу татварын ийм байр сууриуд бий болж болох юм. Эдгээр нь байгууллагын санхүүгийн байдал болон ерөнхий үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдолтой буюу нөлөөтэй байх боломжтой хэдий ч Татварын албанаас бий болгож болох аливаа шийдвэр, хяналт шалгалтын үр нөлөөг найдвартай үнэлэх боломжгүй билээ.

Удирдлагын зүгээс татварын эрсдэлийн талаар тогтмол үнэлгээ, шинжилгээ хийдэг боловч одоогийн байдлаар хангалттай урьдчилан таамаглах боломжгүй ирээдүйн өөрчлөлтөөс болж нөхцөл байдал өөрчлөгдөж болох юм.

33. Эрсдэлийн удирдлага**(1) Оршил**

Банкны үйл ажиллагааны салшгүй гол эрсдэлүүд бол зээлийн эрсдэл, хөрвөх чадварын эрсдэл, хүүгийн түвшний эрсдэл, валютын ханшийн эрсдэл, үйл ажиллагааны эрсдэлүүд байдаг. Банкны Зээлийн эрсдэлийн газар ("ЗЭГ") нь банкны зээлийн эрсдэлийг удирдах үүрэгтэй бол Эрсдэлийн удирдлагын бодлого, зохицуулалтын газар нь зах зээл, хөрвөх чадварын эрсдэлийг удирдах, эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагааг ерөнхийд нь дэмжих үүрэгтэй. Энэхүү тодруулгад Банкны хөрөнгө зохицуулалт, эрсдэлийн удирдлага ба хяналтын үйл ажиллагаа, бодлого, зорилтууд болон дээр дурдсан эрсдэлд өртөх байдлын талаарх мэдээллийг толилуулав.

Төлөөлөн удирдах зөвлөл

Төлөөлөн удирдах зөвлөл ("ТУЗ") нь Банкны эрсдэлийн удирдлагын оновчтой тогтолцоог бий болгохыг хариуцах ба эрсдэлийн удирдлагын бодлого болон Банкны ерөнхий эрсдэл хүлээх чадвар болон хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийг батлах үүрэгтэй.

Дотоод аудит

Банкны эрсдэлийн удирдлагын үйл явцад Дотоод аудитын газар жилд нэг удаа аудит хийх ба аудитын үед Банкны журмуудын зохистой байдал хийгээд Банканд дагаж мөрдөж байгаа байдлыг шалгадаг. Дотоод аудит нь журмын зохистой байдлыг шалгахад гадна Банкны журмын мөрдөлт, хэрэгжүүлэлтийг хянадаг.

Гүйцэтгэх удирдлагын хороо

Гүйцэтгэх удирдлагын хороо нь Банкны Гүйцэтгэх удирдлагуудаас бүрдэх бөгөөд Банкны стратегийн асуудал, бизнесийн бодлого төлөвлөлт болон банкны үйл ажиллагааны тогтвортой хөгжлийн талаар хэлэлцэж шийдвэр гаргаж, захирлуудын харилцан уялдааг ханган ажилладаг.

Актив пассивын удирдлагын хороо ("АПУХ")

АПУХ нь санхүүжилтийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг төвлөрсөн удирдлагаар хангах, хөрвөх чадвар, гадаад валют, эргэн төлөгдөх хугацааны зөрүү болон хүүгийн эрсдэлийг тодорхой түвшинд хангаж ажиллах үүрэгтэй. АПУХ-ны зорилго нь Банкны санхүүгийн тайлангийн актив пассивын бүтцийг Банкны тогтвортой хөгжлийг хангах байдлаар тогтоох, актив пассивын ерөнхий удирдлагаар ашигт ажиллагаа болон хөрвөх чадварыг хангах болон удирдахад оршино.

Эрсдэлийн удирдлагын хороо ("ЭУХ")

Эрсдэлийн Удирдлагын хороо нь үндсэн зорилгынхоо хүрээнд эрсдэлийн удирдлагын бодлого, эрсдэл даах чадвар, ICAAP, ILAAP болон бусад эрсдэлийн удирдлагын арга хэрэгслийг баталж, хэрэгжилтэд нь хяналт тавьж, шаардлагатай тохиолдолд өөрчлөлт оруулах санал, зөвлөмж гаргах үүрэгтэй.

Зээлийн хороод

Зээлийн хорооны бүтцийг Банкны бүх төрлийн зээлийн эрсдэлийг удирдахад дөхөм байхаар зохион байгуулсан. Зээлийн хяналт болон шийдвэр гаргалтад дараах түвшний Зээлийн хороод оролцдог:

1. Зээлийн хороо нь 1.5 тэрбум төгрөгөөс дээш дүнтэй зээлийн өргөдлийг хэлэлцэн батлахаас гадна Банкны зээлийн үйл ажиллагааны заавар журмын өөрчлөлтийг батална.
2. Зээлийн дэд хороо нь 800 сая төгрөгөөс 1.5 тэрбум хүртэлх дүнтэй зээлийн өргөдлийг баталдаг.
3. Зээлийн зөвлөл нь салбар зээлийн хорооны батлах хязгаараас дээш 500 сая төгрөг хүртэлх зээлийн өргөдлийг баталдаг.
4. Салбарын зээлийн зөвлөл нь хэрэглээний зээл, бизнесийн бичил зээл, хялбар зээл болон авто машины зээлээс бусад салбарын захирлын хязгаараас дээш салбарын зээлийн зөвлөлийн хязгаар хүртэлх зээлийн өргөдлийг баталдаг.
5. Зээлийн зөвлөл нь 50 сая төгрөгөөс дээш дүнтэй хэрэглээний зээл болон 100 сая төгрөгөөс дээш дүнтэй бизнесийн бичил зээл, хялбар зээл болон авто машины зээлийн өргөдлийг баталдаг.
6. Салбарын зээлийн зөвлөл нь салбарын эрхийн хэмжээнд үндэслэн 100-300 сая төгрөгийн зээлийн өргөдлийг баталдаг.

Банкны эрсдэлийн удирдлагын бодлогыг Банканд тулгарч буй эрсдэлийг тодорхойлох, дүн шинжилгээ хийх, эрсдэлийн зохих хязгаарлалт, хяналтыг тогтоох, эрсдэл ба хязгаарлалтад нийцэж буй байдалд хяналт тавих зорилгоор тогтоодог. Зах зээлийн нөхцөл байдал, санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний өөрчлөлтийг тусгахын тулд эрсдэлийн удирдлагын бодлого, системийг тогтмол хянаж үздэг. Банк нь сургалт, стандарт, журмаараа дамжуулж ажилтнуудаа өөрсдийн үүрэг, хариуцлагаа ухамсарлаж байх сахилга баттай, үр дүнтэй хяналтын орчин бий болгохыг зорьж байна.

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)**(1) Оршил (үргэлжлэл)****Эрсдэлийг хэмжих болон тайлагнах систем**

Банк нь статистик загваруудын тусламжтайгаар түүхэн алдагдлаас ойролцоолон тооцсон ердийн тохиолдолд хүлээж болзошгүй алдагдал болон гэнэтийн тохиолдолд учирч болзошгүй онцгой алдагдлыг давхар хэмжиж чадах системийг ашиглан эрсдэлийг хэмждэг. Эдгээр статистик загваруудыг түүхэн өгөгдлөөр тооцсон магадлалыг эдийн засгийн өнөөгийн орчинд нийцүүлэх байдлаар хэрэглэдэг.

Эрсдэлийг хянах, хянах гол хэрэгслүүдийн нэг бол эрсдэлийн аппетитын хязгаар юм. Банк нь үйл ажиллагааныхаа эрсдэлийн аппетитийг Монгол Улсын хууль тогтоомж, Монголбанкнаас баталсан зохистой байдлын шалгуур үзүүлэлт, түүнд тавих хяналт шалгалтын журам, Базелийн хорооноос гаргасан эрсдэлийн удирдлагын олон улсын зөвлөмж, түүнчлэн банкны өөрийн эрсдэлийн удирдлагын бодлого гэх мэт олон төрлийн хүчин зүйлсэд үндэслэн тодорхойлдог. Эдгээр бүх хүчин зүйлүүд нь банкны эрсдэлийн аппетитийг бий болгоход чиглэгддэг.

Эрсдэлийн аппетитийг тогтсоноор Банкны стратегийн зорилтуудыг амжилттай хэрэгжүүлэхэд саад учруулж болох гол эрсдэлүүдийг харгалзан стратегийн болон дунд хугацааны зорилгодоо хүрэхийн тулд тухайн жилд хүлээж авах эрсдэлийн түвшинг тодорхойлдог.

Эрсдэлд дүн шинжилгээ хийх, хянах, эрт илрүүлэх зорилгоор банкны бүх нэгжээс гаргасан тайлангуудыг шалгаж боловсруулдаг. Судалгааны үр дүнг ТУЗ, ТУЗЭУХ, АПУХ, ЭУХ, Зээлийн хороод болон бизнесийн хэлтэс тус бүрийн даргад танилцуулна. АПУХ болон ЭУХ аль аль нь улирал бүр эрсдэлийн иж бүрэн тайланг хүлээн авдаг бөгөөд энэ нь Банкны эрсдэлийг үнэлэх, дүгнэлт гаргахад шаардлагатай бүх мэдээллээр хангах зорилготой юм.

Эрсдэлийг бууруулах

Хүүгийн түвшний эрсдэл, гадаад валютын ханшийн өөрчлөлт, зээлийн эрсдэл болон ирээдүйн үйл ажиллагаанаас үүдэж болох болзошгүй эрсдэлийн хэмжээг мэдрэмжийн шинжилгээгээр тооцон, хянаж ажилладаг. Банк зээлийн эрсдэлийг бууруулах зорилгоор барьцаа хөрөнгө болон хувь хүний батлан даалт авдаг.

Эрсдэлийн хэт төвлөрөл

Эдийн засгийн нэг салбарын Банкны харилцагчдад олгосон зээл, Банкны тодорхой бүтээгдэхүүн үйлчилгээг цөөн тооны зээлдэгчид үзүүлэх зээлийн өндөр төвлөрөл нь зээлийн эрсдэлийг нэмэгдүүлж байна. Иймд Банк өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа Монголбанкнаас тогтоосон зээлийн төвлөрлийн хязгаарыг баримталж, зээлийн багцын оновчтой бүтцийг тодорхойлж, хэт төвлөрсөн бүтцийг төрөлжүүлэх бодлого, стратегийг баримтлан ажиллаж байна.

Эрсдэлийн хэт төвлөрлөөс зайлсхийх үүднээс Банк өөрийн бодлого, журамдаа олон төрлийн багцтай байх тодорхой удирдамжийг тусгасан байдаг.

Зээлийн төвлөрлийн эрсдэл болон Банкны эрсдэл даах чадварыг зохицуулах уялдаа холбоотой байдлыг хангах үүднээс зохицуулагч байгууллага нь “Банкны үйл ажиллагааны зохистой байдлыг тогтоох, хяналт тавих журам”-ын дагуу хязгаар тогтоодог. Үүнд:

- Нэг зээлдэгч болон түүний холбогдох этгээдэд олгох нийт зээлийн дүн болон зээлтэй адилтгах бусад хөрөнгийн нийлбэр дүн нь Банкны өөрийн хөрөнгийн 20%-аас хэтрэхгүй.
- Банк холбогдох этгээдэд олгосон зээлийн хэмжээ болон зээлтэй адилтгах бусад хөрөнгийн дүн нь Банкны өөрийн хөрөнгийн 5%-аас, тэдгээрийн нийлбэр дүн нь өөрийн хөрөнгийн 20%-аас тус тус хэтрэхгүй.

(2) Зээлийн эрсдэл

Банкны харилцагч гэрээний дагуух үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд Банканд үүсэж болох алдагдлын эрсдэлийг зээлийн эрсдэл гэнэ. Банк нь зээлийн өргөдлүүдийг анхааралтай хянах, эрсдэлийн түвшинд тохируулсан хүүгийн хувь хэмжээг тогтоох, харилцагч талуудыг газарзүйн байршил, аж үйлдвэрийн салбараар ангилан зээлийн эрсдэлд өртөх түвшинд хязгаар тогтоох зэргээр зээлийн эрсдэлд хяналт тавьдаг.

Банк нь харилцагч талуудын зээлжих чадварт орж болзошгүй өөрчлөлт (барьцаа хөрөнгөө тогтмол шинэчлэх гэх мэт)-ийг эртнээс олж таних зорилгоор зээлийн чанарын хяналтын процессыг нэвтрүүлсэн. Зээлийн чанарын хяналтын процесс нь Банканд болзошгүй алдагдлыг тодорхойлох, засах арга хэмжээг эрт авах боломжийг бий болгодог.

Банк зээлийн үйл ажиллагааг сайжруулахын тулд зээлийн журам зааврыг тогтмол шалгаж, сайжруулж шинэчилдэг.

Зээлтэй холбоотой болзошгүй үүргийн эрсдэл

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)**(2) Зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)**

Банк нь харилцагчийн өмнөөс төлбөр төлөх магадлал бүхий баталгаа, аккредитивыг гаргах. мөн тэдний төлбөрийн чадварын хэрэгцээг хангах зорилгоор зээлийн шугам нээж үүрэг хүлээдэг. Зээлийн бичиг болон баталгаа нь бараа бүтээгдэхүүний импорт эсвэл экспорттой холбоотой тодорхой үйлдэл гарсан тохиолдолд Банкныг үйлчлүүлэгчдийн өмнөөс төлбөр хийх үүрэг хүлээлгэдэг. Банканд зээлтэй нэгэн адил эрсдэл учруулах тул эдгээрийг зээлийн үйл ажиллагааны бодлого, журмаар зохицуулна.

Үнэ цэнийн бууралтын үнэлгээ***Чанаргүйдэл, үнэ цэнийн бууралт ба сайжруулалтын тодорхойлолт***

Зээлдэгч гэрээгээр хүлээсэн төлбөрөө 90 болон түүнээс дээш хоногоор хугацаа хэтрүүлсэн эсвэл Банк зээлдэгчийн барьцаа хөрөнгийг борлуулах замаар эргэн төлөлтийг гүйцээх магадлалтай бүх тохиолдолд тухайн санхүүгийн хэрэглүүрийг үл төлөгдөх магадлалтай гэж үзэн хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцдог.

Харилцагчдын санхүүгийн хэрэглүүрийг чанарын үнэлгээгээр үнэлж зээлийг “үнэ цэнийн бууралттай” гэж үзэх болон эргэн төлөгдөхгүй байх магадлалуудыг Банк авч үздэг. Энэ тохиолдолд Банк харилцагчийн санхүүгийн хэрэглүүрийг үл төлөгдөх магадлалтай эсэхийг нарийвчлан шинжилж хүлээгдэж буй алдагдлыг 2-р шатлал эсвэл 3-р шатлалын алинд нь тооцоологдохыг тодорхойлох замаар үнэлгээг хийнэ. Чанарын үнэлгээг хийхдээ дараах хүчин зүйлийг харгалзан үздэг. Үүнд:

- Зээлдэгчийн санхүүгийн хүндрэлээс болж тус зээл нөхцөл өөрчлөлтөд орсон;
- Зээлдэгч гэрээгээр хүлээсэн төлбөрөө 90 болон түүнээс дээш хоногоор хугацаа хэтрүүлсэн
- Зээлдэгч нь эрсдэлд орох нөхцөл байдал үүссэн эсвэл ойрын хугацаанд эрсдэх магадлалтайг тодорхойлсон Банкны дотоод үнэлгээ
- Зээлдэгч нас барах аль эсхүл хөдөлмөрийн чадвараа алдах
- Зээлдэгчийн үйл ажиллагаа гэнэтийн хүчин зүйлээс эрсдэлд учирсан
- Зээлийн хугацаанд барьцаа хөрөнгийн үнэ цэн материаллаг хэмжээгээр буурах;
- Зээлдэгч (эсвэл зээлдэгчийн бүлэгт хамаарах аливаа хуулийн этгээд) нь дампуурлын талаарх өргөдөл мэдэгдэл гаргах.

Үл төлөгдөх магадлалд орох эсэх шалгууруудын хүчин зүйл нь дараалсан 6 сар үргэлжлэн илрээгүй бол санхүүгийн хэрэглүүрийг "үнэ цэн сайжирсан" гэж үзэн 3-р шатлалаас шилжүүлэх эсэхийг Банк өөрийн бодлогоор зохицуулна. Активын үнэ цэн сайжирч 1-р шатлал болон 2-р шатлалд ангилах эсэх шийдвэр нь тухайн зээлийн болон зээл олгох үеийн дотоод үнэлгээтэй харьцуулахад эрсдэл хэрхэн өссөн байгаагаас хамаарна.

Банкны дотооддоо хэрэглэдэг үнэлгээний систем болон ЧМ-ын тооцоолол

Банкны зээлийн эрсдэлийн газар нь дотоод үнэлгээний загварыг гаргадаг. Энэхүү загварууд нь чанарын болон тоон мэдээллийг агуулдаг бөгөөд зээлдэгчийн онцлог мэдээллээс гадна зээлдэгчийн зан төлөвт нөлөөлж болох гаднын нэмэлт мэдээллийг ашигладаг. Практик боломжтой үед Банк нь олон улсын, тухайлбал Мүүдиз, Стандарт энд Пурс, Фитч үнэлгээний байгууллагуудын мэдээллийг ашигладаг. Аль шатлалд хөрөнгийг ангилахад дээрх эх сурвалжуудыг ашигладаг.

Харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгаа төлбөрийн чанаргүйдлийн магадлалыг тооцоходоо түүхэн мэдээллүүд дээр үндэслэн тооцох бөгөөд холбогдох макро эдийн засгийн хүчин зүйлсийг ашиглан урьдчилан таамаглалын тохируулгыг хийнэ. ЧМ нь нөхцөлт ЧМ гэж тодорхойлогддог бөгөөд энэ нь өмнөх хугацаанд тухайн дансны хувьд хийгдсэн бүрэн ба хэсэгчилсэн төлөлтийг харгалзан үзэж ЧМ муруйг бий болгодог. Мөн түүнчлэн, Банк ЧМ муруйг янз бүрийн хугацааны хувьд тооцоолохын тулд банк “кохорт” дүн шинжилгээг ашигладаг.

Зээл болон урьдчилгаанаас бусад санхүүгийн хөрөнгийн хувьд ашигладаг ЧМ загвар нь үнэлгээний матриц дээр суурилсан бөгөөд энэ нь холбоотой талуудын олон улсын зээлийн үнэлгээний мэдээллээс гардаг. Энэхүү зээлийн үнэлгээний мэдээллүүд нь ирээдүйн мэдээллүүдийг агуулсан байдаг.

Хөрөнгө зохицуулалт, арилжаа ба банк хоорондын харилцаа

Банкны хөрөнгө зохицуулалт, арилжаа ба банк хоорондын харилцаа болон хамтрагч талуудад санхүүгийн байгууллагууд, банк, брокер-дилерүүд, хөрөнгийн биржүүд болон клиринг төвүүд багтана. Эдгээр харилцагч байгууллагын хувьд, Банкны Хөрөнгө зохицуулалтын газраас олон улсын үнэлгээний агентуудын (тухайлбал, Мүүдиз) нийтэд нээлттэй гадаад мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийж дотооддоо үнэлгээ өгдөг.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(2) Зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Бизнесийн болон ЖДБ зээл

Бизнесийн болон ЖДБ зээлийн эрсдэлийг үнэлэхдээ зээлдэгчдийг зээлийн эрсдэлийг газрын шинжээчдийн хяналт дор зээлийн мэргэжилтнүүд үнэлдэг. Зээлийн эрсдэлийн үнэлгээ нь харилцагчийн түүхэн, одоо, ирээдүйн нөхцөл байдлын мэдээллийг харгалзан үздэг. Үүнд:

- Харилцагчийн санхүүгийн төсөөлөл болон түүхэн мэдээлэл. Энэхүү санхүүгийн мэдээлэл нь харилцагчийн санхүүгийн гүйцэтгэлийн хэрэгжилт, хүлээгдэж буй үр дүн, төлбөрийн чадварын харьцаа, хөрвөх чадварын харьцаа болон бусад холбогдох санхүүгийн чадамжийг үнэлэх харьцаануудыг агуулна. Эдгээр үзүүлэлтүүдийн зарим нь үйлчлүүлэгчидтэй хийсэн гэрээнүүд дээр тулгуурласан байдаг тул илүү анхаарч авч үздэг.
- Харилцагчдын талаарх бусад эх сурвалжаас гаралтай нийтэд нээлттэй мэдээлэл.
- Макро-эдийн засгийн болон геополитикийн аливаа мэдээлэл
- Банкны гүйцэтгэлд хамаарах харилцагчийн менежментийн чанар, ур чадварын талаарх бодитой мэдээлэл

Үнэлгээний арга барилын нарийн төвөгтэй байдал нь зээлийн хэмжээ болон харилцагчийн цар хүрээнээс шалтгаалан өөр өөр байдаг. Зарим бизнесийн зээл нь жижиг бизнест зориулсан Банкны дотоод загвараар үнэлэгддэг.

Иргэдийн зээл

Иргэдийн зээлд иргэдийн бүх төрлийн хэрэглээний зээл, кредит карт болон орон сууцны зээлүүд багтдаг. Эдгээр зээлийн бүтээгдэхүүнүүд болон зарим жижиг бизнесийн зээлийн эрсдэлийн үнэлгээг зээлдэгчийн хугацаа хэтрэх магадлалыг тодорхойлох аргачлал бүхий программын загвараар үнэлдэг. Үүнд: хүн ам зүй, зээл хүсэгчийн зээлийн түүх, барьцаа хөрөнгө, одоогийн орлогын түвшин, дансны орлогын өөрчлөлт, өр төлбөрийн үлдэгдэл болон хүссэн зээлийн нөхцөл зэргийг харгалзан үздэг.

Банкны дотоод үнэлгээ

Дотоод үнэлгээ	Дотоод үнэлгээний тайлбар	Олон улсын үнэлгээ
Хэвийн	Маш сайн	A- to AA+ зэрэгтэй
Анхаарал хандуулах	Ахисан дунд үнэлгээ	BBB- to BBB+
Хэвийн бус	Дунд үнэлгээ	B- to BB+
Эргэлзээтэй	Доод үнэлгээ	Сaa-C
Муу	Үнэ цэн буурсан	—
Үнэлэгдээгүй	Үнэлэгдээгүй	—
Тусгай үнэлгээгээр үнэ цэн буурсан	Тусгай үнэлгээгээр үнэ цэн буурсан	—

Чанаргүйдэлд өртөх дүн ("ЧӨД")

ЧӨД нь тайлант өдрөөс хойш эрсдэлд хүлээгдэж буй өөрчлөлтүүд, тухайлбал гэрээгээр эсвэл өөр хэлбэрээр төлөвлөгдсөнөөс үл хамааран үндсэн зээлийн болон хүүгийн эргэн төлөлт, хүлээгдэж буй хөрөнгийн зарцуулалт, хуримтлагдсан хүү зэрэг хүлээгдэж буй өөрчлөлтийг харгалзан тооцсон ирээдүйд санхүүгийн хэрэглүүр чанаргүйдэх үед өртөх хэмжээг хэлнэ. Санхүүгийн хөрөнгийн ЧӨД нь түүний үнэ цэнийн бууралтын тооцоонд хамаарах нийт дансны үнийг илэрхийлдэг бөгөөд энэ нь чанаргүйдэлд ойртох үед үйлчлүүлэгчийн өртөх дүнгээ нэмэгдүүлэх, мөн эрт урьдчилан төлөх боломжийн аль алиныг нь харгалзан үздэг. Зээлийн карт болон бусад зээлийн шугамын чанаргүйдэлд өртөх дүнг тодруулга 2.5-аас харна уу.

1-р шатлалд буй зээлийн ЧӨД-г тооцоолохдоо Банк нь 12 сар дотор үүсэж болох чанаргүйдэх үйл явдлыг 12 сарын ЗҮЦХА-г тооцоход авч үзнэ. 2-р шатлал болон 3-р шатлалуудад ЧӨД-г тодорхойлохдоо нийт хугацааны түүхэн чанаргүйдэх үйл явдлыг авч үзнэ.

12 сарын болон зээлийн хугацааны ЧӨД нь бүтээгдэхүүний төрлөөс хамааран хүлээгдэж буй төлбөрийг үндэслэн тодорхойлогддог:

- Хорогдуулсан болон нэг удаагийн эргэн төлөлттэй зээлийн, зээлдэгчийн 12 сарын хугацаанд эсвэл зээлийн хугацаанд нь төлөх гэрээний төлбөрт үндэслэнэ. Мөн түүнчлэн зээлдэгчийн хүлээгдэж буй илүү төлөлтийг тохируулж өгнө. Энэхүү тооцоололд эрт төлөлт/дахин санхүүжүүлэлтийн таамаглалыг мөн тусгаж өгнө.
- Зээлийн шугамын бүтээгдэхүүний хувьд ЧӨД-г тодорхойлохдоо лимитээс ашигласан дүн дээр чанаргүйдэх үед лимитээс үлдсэн дүн зээлд хөрвөх хүлээгдэж буй дүнг таамаглах "зээлд хөрвөх хүчин зүйл"-ийг нэмэх замаар урьдчилан таамаглаж байна. Эдгээр таамаглал нь бүтээгдэхүүний төрөл болон одоогийн хязгаарын ашиглалтаас хамаарч өөр өөр байдаг.

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(2) Зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Алдагдалд хүргэх чанаргүйдэл

АХЧ нь Банкны хүлээгдэж буй үл төлөгдөх зээлийн хэмжээг илэрхийлнэ. АХЧ нь харилцан тохиролцсон хэлбэр, нэхэмжлэлийн төрөл болон зэрэглэл, барьцаа хөрөнгө эсвэл бусад зээлийн дэмжлэг зэргээс шалтгаалан харилцан адилгүй байдаг. АХЧ нь зээл/авлага дефолт болох үед хүлээх алдагдлын нэгж хувиар илэрхийлэгдэнэ. АХЧ-ийг 12 сар эсвэл зээлийн хугацааны туршид тооцдог бөгөөд 12 сарын АХЧ нь дараагийн 12 сард дефолт болох тохиолдолд гарах алдагдлын хувийг тооцдог бөгөөд зээлийн хугацааны туршид АХЧ нь үлдэгдэл зээлийн хугацаанд гарах алдагдлын хувийг тооцдог.

АХЧ нь барьцааны үнэ болон төлөлтөөс хамааран цаг хугацаа өнгөрөх тусам өөрчлөгдөж байдаг. АХЧ -ийн коэффициентийн гол элементүүд нь:

- Цагийн хэмжээс (ЧӨД параметрийг баталгаатай, баталгагүй хэсэгт хуваах) ба
- Барьцаа хөрөнгийн үнэ цэн өөрчлөгдөхөд (үл хөдлөх хөрөнгө гэх мэт барьцааны тохиолдолд үнэ нь өөрчлөгдөхгүй хэвээр байх болно)

Санхүүгийн хэрэглүүрт барьцаа хөрөнгө байхгүй, үл төлөлтийн түүхэн өгөгдөл хангалттай байгаа тохиолдолд Банк шинжээчдийн дүгнэлтийг гаргадаг. Тайлангийн өдрөөрх нөхцөл байдал, өгөгдлийн бүрэн гүйцэд байдлаас хамааран Банк АХЧ-ийн коэффициентын үе шатыг тодорхойлохын тулд түүхэн мэдээллийн хандлага эсвэл гадаад эх сурвалжаас авсан түүхэн өгөгдлийг ашигладаг.

Зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт

Банк нь ЗҮЦХА-д хамаарах бүх хөрөнгийг тасралтгүй хянадаг. Тухайн нэг санхүүгийн хэрэглүүр эсвэл багц хэрэглүүр нь 12 сарын ЗҮЦХА эсвэл нийт хугацааны ЗҮЦХА-т хамаарах эсэхийг тодорхойлохын тулд Банк нь уг хөрөнгүүдийг анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойш зээлийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц өсөлт гарсан эсэхийг үнэлдэг.

Анх хүлээн зөвшөөрөгдсөнөөс хойш санхүүгийн хэрэглүүрийг чанаргүйдэх эрсдэл мэдэгдэхүйц хэмжээнд өссөн эсэхийг тодорхойлохдоо Банк нь зардал, хүчин чармайлт гаргахгүйгээр олж авсан үндэслэлтэй болон хамааралтай мэдээллийг авч үздэг. Үүнд Банкны түүхэн туршлага, шинжээчдийн зээлийн үнэлгээнд үндэслэсэн, хэтийн төлөвийг харуулсан тоон болон чанарын мэдээлэл, дүн шинжилгээ орно.

Банк нь гэрээний нөхцөлд өөрчлөлт орсон хөрөнгийн зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн тохиолдолд чанарын шинжилгээ хийдэг. Зарим тохиолдолд зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн шалтгааныг чанаргүйдэл бус “Чанаргүйдлийн тодорхойлолт”-д дурдагдсан үйл явдлуудтай холбож тайлбарладаг. Зээлийн ангиллын өөрчлөлтийг үл харгалзан 30 хоногоос дээш хугацаа хэтрэлттэй зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн байна гэж үздэг.

Ижил төстэй бүлэг хөрөнгүүдийн ЗҮЦХА-г тооцохдоо, анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойш зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт гарсан эсэхийг шинжлэхдээ ижил арга, аргачлалуудыг ашигладаг.

Бүлгийн үнэлгээгээр санхүүгийн хөрөнгүүдийг ангилах нь

Доорх хүчин зүйлээс хамаарч “ЗҮЦХА зарчмуудын тойм” 2.5-т тайлбарласнаар Банк нь ЗҮЦХА -ын нөөцийг бүлгийн болон тусгай үнэлгээгээр тооцдог.

Банк нь ЗҮЦХА -ийг тусгай үнэлгээгээр тооцоолох хөрөнгийн ангилалд дараах зээлүүд орсон:

- Шатлал 3-т ангилагдсан, зээлийн өрийн үлдэгдэл 5.0 тэрбум төгрөгөөс их зээлдэгчдийн хувьд тусгайлсан үнэлгээг хийх
- Холбоотой зээлдэгчдийн доторх аль нэг зээлдэгч нь шатлал 3-т ангилагдсан бөгөөд тухайн холбоотой зээлдэгч нарын нийт зээлүүдийн өрийн үлдэгдэл (бүх үе шатууд дах зээлүүд орно) нь 5.0 тэрбум төгрөгөөс дээш дүнтэй байх
- Шатлал харгалзахгүйгээр томоохон бөгөөд онцгой шинж чанартай байгууллагын зээлийн багцын зээл

Банк нь ЗҮЦХА -ийг бүлгийн үнэлгээгээр тооцоолох үед тусгай үнэлгээнд ороогүй бүх зээлийг оруулна. Банк нь эдгээр зээлүүдийг зээлдэгчийн сегмент дээр үндэслэн доорх жижиг багцуудад ангилдаг.

- Байгууллагын зээл
- Жижиг, дунд байгууллага (“ЖДБ”)-ын зээл
- Иргэдийн зээл

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(2) Зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

ЗҮЦХА -ын загварын өгөгдөлд дүн шинжилгээ хийх нь – Ирээдүйн мэдээлэл

Банк нь ЧМ болон ЗҮЦХА-г тооцоолохдоо ирээдүйг илтгэх мэдээллийг ашиглан ирээдүйн макро эдийн засгийн өөрчлөлт ЗҮЦХА-д хэрхэн нөлөөлж болохыг харгалзаж үздэг. Энгийн шугаман хамаарлын аргыг ашиглан ажиглагдахуйц чанаргүйдлийн/дефолтын хувь болон макро эдийн засгийн хүчин зүйл хоорондын харилцан хамаарлыг тооцдог. Ашигласан мэдээллийн багцад зээлийн бүтээгдэхүүн бүрд хамаарах ЧМ болон голлох макро хүчин зүйлүүдийн улирал бүрийн мэдээллүүд ордог. Макро эдийн засгийн хүчин зүйлийн мэдээллийг Үндэсний статистикийн хороо болон Монголбанкны мэдээллийн сангаас татдаг бол ЧМ хувь нь банкны дотоод мэдээллийн сангаас гаргасан түүхэн мэдээллийг ашигладаг. Банк нь 2025 онд Иргэдийн зээлийн хувьд Инфляцийн хүүг нэг улирлын хоцрогдолтойгоор болон бодлогын хүү, Байгууллагын болон ЖДБ зээлийн хувьд бодлогын хүү болон Зээлийн өсөлтийг нэг жилийн хоцрогдолтойгоор ашигласан ба эдгээр нь чанаргүйдэх магадлалтай хамгийн өндөр харилцан хамааралтай байсан (2024 онд: Иргэдийн зээлийн хувьд бодлогын хүү болон зээлийн өсөлтийг, Байгууллагын болон ЖДБ зээлийн хувьд бодлогын хүү болон ДНБ-ийн өсөлтийг нэг жил нэг улирлын хоцрогдолтойгоор).

Арга зүйн хувьд, эхлээд оновчтой макро эдийн засгийн хүчин зүйлүүдийг урьдчилан сонгохдоо шугаман хамаарлын шинжилгээ хийсэн. Дараа нь коэффициентуудыг энгийн регрессийн шинжилгээ ашиглан тооцоолсон. Тооцооллын үр дүнд гарсан коэффициентууд болон таамаглалуудаас ЧМ-д хамаарах ирээдүйн талаарх мэдээлэл хүчин зүйлүүдийг тохируулан авч үзсэн тул урьдчилсан чанаргүйдлийн хувь болон түүхэн дундаж чанаргүйдлийн хувийн харьцааг ЧМ болгон авч үзсэн. Эдгээр тохируулга нөлөөлөгч хүчин зүйлс болон тохируулсан ЧМ хувиуд нь ирээдүйн эдийн засгийн өсөлтийн талаар хамгийн бодитой төсөөлөл өгч чадна гэж үзсэн тул ЗҮЦХА загварын суурь төсөөлөл болно. Сайн болон муу төсөөллүүдийг тухайн загвараар таамагласан чанаргүйдлийн хувь дахь түүхэн тохируулагч хүчин зүйлүүдийг үндэслэн тооцсон ба тохируулагч хүчин зүйлийн тархалтыг тодорхой тоонуудаар хэмжсэн. Төсөөлөл бүрийн ЗҮЦХА-г тухайн төсөөлөлд хамаарах ЧМ хувьд үндэслэн тооцсон бол бодит ЗҮЦХА-г дээрх гурван төсөөллийн дараах пропорцоор жигнэсэн дунджаар авсан байна. Үүнд: эерэг болон сөрөг төсөөллийн 15%, суурь төсөөллийн 70%.

Тооцооллын 3 төсөөлөлд хамаарах тохируулгын коэффициентийг доорх хүснэгтээс харна уу:

	Байгууллагын зээл	ЖДБ-ын зээл	Иргэдийн зээл
2025 оны 12 сарын 31-нээр			
Сөрөг төсөөлөл	2.6487	2.6487	1.7553
Суурь төсөөлөл	0.6726	0.6726	0.8472
Эерэг төсөөлөл	0.0130	0.0130	0.3962
2024 оны 12 сарын 31-нээр			
Сөрөг төсөөлөл	2.0961	2.0961	1.8730
Суурь төсөөлөл	0.5192	0.5192	0.4225
Эерэг төсөөлөл	0.1163	0.1163	0.2349

Бүтцийн өөрчлөлт орсон зээлийн тойм

Эрсдэлийн удирдлагын үүднээс зээлд бүтцийн өөрчлөлт орсон бол Банкны Тусгай активын хэлтэс нь зээлийг эргэн төлөгдөх хүртэл хяналт тавьдаг.

Доорх хүснэгтэд бүтэц өөрчлөгдсөн санхүүгийн хөрөнгийн нийт дансны дүн болон холбогдох ЗҮЦХА-г 2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-ээр тус бүр харуулав:

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
<i>Бүтэц өөрчлөгдсөн зээлүүд:</i>		
Дансны нийт үнэ	52,654,550	120,153,646
Холбогдох ЗҮЦХА	(29,598,199)	(28,772,011)

Эрсдэлийн төвлөрлийн шинжилгээ

Банк дотооддоо хэрэглэдэг зээлийн үнэлгээний систем, шатлалыг ашиглан гаргасан зээлийн чанар болон зээлийн эрсдэлд өртөж болох хамгийн их дүнтэй холбоотой тодруулгуудыг 12, 13, 14 ба 17-р тодруулгаас харна уу.

Дараах хүснэгтэд Банкны харилцагчдад олгосон зээл, урьдчилгааг (Тодруулга 17) аж үйлдвэрийн салбараар нь ангилан, зээлийн барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэн эсвэл зээлийн чанарыг сайжруулах бусад зүйлүүдийг авч үзэхээс өмнөх нийт дүнгээр нь үзүүлэв:

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)**(2) Зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)****Эрсдэлийн төвлөрлийн шинжилгээ (үргэлжлэл)**

	Нийт багцын хэмжээ			
	2025 мян.төг	%	2024 мян.төг	%
Худалдаа, үйлчилгээ	1,564,969,436	20%	1,049,433,342	17%
Орон сууц	1,218,718,327	15%	980,662,839	15%
Цалингийн зээл	1,019,115,890	12%	871,109,958	14%
Уул уурхай, олборлолт	820,970,721	10%	727,755,885	11%
Үйлдвэрлэл	750,720,988	9%	632,796,023	10%
Барилга байгууламж	720,483,032	9%	410,270,276	6%
Санхүүгийн үйлчилгээ	365,772,933	4%	370,447,384	6%
Тээвэр, харилцаа холбоо	271,899,115	3%	251,173,809	4%
Хадгаламж барьцаалсан	199,972,258	2%	155,630,363	2%
Зочид буудал, ресторан, аялал жуулчлал	185,726,412	2%	157,707,649	2%
Боловсрол	145,476,418	2%	95,751,625	1%
Эрүүл мэнд	84,591,479	1%	64,329,812	1%
Түлшний импорт, худалдаа	56,720,295	1%	98,754,286	2%
Хөдөө аж ахуй	46,755,308	1%	45,799,175	1%
Цахилгаан, эрчим хүч ба дулаан	30,727,512	0%	9,092,642	0%
Төлбөрийн карт	29,351,368	0%	26,490,985	0%
Бусад	787,440,303	9%	540,578,375	8%
Нийт дүн	8,299,411,795	100%	6,487,784,428	100%

*Бусад салбарын компаниудын хувьцааг л эзэмшдэг холдинг компанийг банкны салбарын кодчиллын дагуу санхүүгийн үйлчилгээ гэж ангилсан.

Зээлийн барьцаа хөрөнгө ба бусад сайжруулалтууд

Барьцаа хөрөнгийн төрөл болон үнэлгээний дүн нь зээлдэгчийн зээлийн эрсдэлийн үнэлгээ болон олгох зээлийн төрлөөс хамаарна. Барьцаанд авсан хөрөнгийн гол төрлүүдийг доор үзүүлэв. Үүнд:

- Байгууллагуудад олгосон зээл: Үл хөдлөх хөрөнгө, бараа материал, үйлдвэр ба тоног төхөөрөмж, машин механизм;
- Иргэдийн зээл: Тээврийн хэрэгсэл; орлого; үл хөдлөх хөрөнгө; орон сууцны үл хөдлөх хөрөнгө
- Жижиг, дунд үйлдвэрлэлд олгосон зээл: Үл хөдлөх хөрөнгө

Банк барьцаа хөрөнгийн зах зээлийн үнэ цэнийг тогтмол хянадаг ба гэрээний дагуу шаардлагатай үед нэмэлт барьцаа хөрөнгө гаргуулахыг шаардаж болно.

Банк журмын дагуу өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгийг зохион байгуулалттайгаар борлуулдаг. Хөрөнгө борлуулснаас олсон орлогыг зээлийн үлдэгдэл төлбөрийг багасгах болон төлж дуусгахад зориулна. Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгийг Банк нь өөрийн бизнесийн хэрэгцээнд ашигладаггүй.

Банк дотооддоо хэрэглэдэг зээлийн үнэлгээний систем ба жилийн эцсийн шатлалын ангиллыг ашиглан гаргасан зээлийн чанар болон зээлийн эрсдэлд өртөж болох хамгийн их дүнтэй холбоотой тодруулгуудыг 12, 13, 14 ба 17-р тодруулгаас харна уу.

Санхүүгийн хэрэглүүрүүд нь бодит үнэ цэнээрээ бүртгэгддэг санхүүгийн хэрэглүүрийн хувьд тодруулга 14-д, ирээдүйн үнэлгээний өөрчлөлтөөс үүдэн гарах зээлийн эрсдэлд өртөж болох хамгийн их дүнг бус харин одоогийн байгаа зээлийн эрсдэлийг харуулсан.

Банкны харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны барьцааг доор харуулав:

	Нийт дансны дүн	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэн	Харьцаа
	мян.төг	мян.төг	%
2025 оны 12 сарын 31-нээрх			
Байгууллагын зээл	4,260,173,010	10,720,938,370	252%
ЖДБ-ын зээл	1,126,898,097	2,567,601,650	228%
Иргэдийн зээл	2,576,203,904	5,922,801,066	230%
Нийт дүн	7,963,275,011	19,211,341,086	

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(2) Зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Зээлийн барьцаа хөрөнгө ба бусад сайжруулалтууд (үргэлжлэл)

	Нийт дансны дүн	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэн	Харьцаа
	мян.төг	мян.төг	%
2024 оны 12 сарын 31-нээр			
Байгууллагын зээл	3,334,506,297	8,933,241,960	268%
ЖДБ-ын зээл	824,846,144	1,884,480,206	228%
Иргэдийн зээл	1,905,095,989	2,459,326,960	129%
Нийт дүн	6,064,448,430	13,277,049,126	

Зээлийн төвлөрлийн харьцаа

Банкны тухай хуульд заасны дагуу Банкнаас аливаа этгээд, түүнтэй холбогдох этгээд, харилцан хамаарал бүхий этгээдэд олгосон зээл, зээлтэй адилтган тооцох актив хөрөнгө, баталгаа, батлан даалт, бусад хэлцлийн нийлбэр дүн нь тухайн банкны өөрийн хөрөнгийн 20.0 хувиас хэтэрч болохгүй. Хувьцаа эзэмшигч, ТУЗ-ийн дарга болон гишүүн, гүйцэтгэх удирдлага, банкны ажилтан эсвэл түүнтэй холбоотой аливаа этгээдэд олгох зээл, түүнтэй адилтгах хөрөнгө, баталгааны дээд хэмжээ нь банкны өөрийн хөрөнгийн 5.0 хувиас нийт дүн нь Банкны өөрийн хөрөнгийн 20.0 хувиас хэтрэхгүй байх ёстой.

(3) Төлбөрийн чадварын эрсдэл

Санхүүгийн хэвийн болон хүндрэлтэй нөхцөлд төлбөр тооцооны үүргээ гүйцэтгэх боломжгүй байх эрсдэлийг төлбөрийн чадварын эрсдэл гэнэ. Уг эрсдэлийг хязгаарлахын тулд удирдлага нь үндсэн харилцах, хадгаламжийн эх үүсвэрээс гадна олон төрлийн эх үүсвэрийг төвлөрүүлэх ба өдөр тутам ирээдүйн мөнгөн урсгал болон төлбөрийн чадвараа хянадаг. Үүний тулд нэмэлт эх үүсвэр шаардагдсан үед ашиглагдах өндөр үнэлгээтэй барьцаа хөрөнгийн бэлэн байдал болон хүлээгдэж буй мөнгөн урсгал зэргийн үнэлгээ хийхийг шаарддаг. Харилцагч харилцахаас татан авалт хийх, хадгаламжийн хугацаа дуусаж бэлэн мөнгө авах болон Банк зээлдэгчид зээлийн олголт хийх тохиолдолд Банк нь хангалттай хэмжээний бэлэн мөнгөтэй байх шаардлагатай болдог. АПУХ нь бэлэн мөнгөний эдгээр гадагш мөнгөн урсгалыг нөхөх хамгийн бага мөнгөн урсгалын түвшин болон гэнэтийн эрэлтийн үед гарах зардлыг нөхөхөд бэлэн байх ёстой банк хоорондын болон бусад зээлийн хэрэгслийн доод түвшинд хязгаарлалт тогтоодог.

Төлбөрийн чадварын эрсдэлд өртөх байдал

Банкнаас төлбөрийн чадварын эрсдэлийг удирдахад ашигладаг гол хэмжүүр бол төлбөрийн чадвартай хөрөнгийг нийт өр төлбөртэй харьцуулах харьцаа бөгөөд энэ нь Монгол Улсын Банкны тухай хуульд заасан төлбөрийн чадварын харьцаатай нийцэж байгаа юм.

Энэ зорилгоор Банк төлбөрийн чадварын харьцааг дараах байдлаар тооцоолдог. Банкны төлбөрийн чадвартай хөрөнгийг тооцохдоо бэлэн мөнгө, бусад банк болон санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж, Монголбанкны хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасыг оруулна. Харин түргэн гүйцэтгэгдэх өр төлбөрийг тооцохдоо харилцагчаас төвлөрүүлсэн харилцах, хадгаламж, бусад банк болон санхүүгийн байгууллагуудаас байршуулсан харилцах, хадгаламж, гадаадын санхүүгийн байгууллагуудын зээл, татвар, гаргасан бонд зэрэг орно.

Тайлангийн өдрөөрх төлбөрийн чадварын харьцаа:

	2025	2024
12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	43.4%	49.5%

Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үлдэж буй хугацаагаар шинжилсэн шинжилгээ

Дараах хүснэгтэд 2025 болон 2024 онуудын 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх Банкны санхүүгийн өр төлбөр болон хөрөнгийн дуусгавар хугацааг тэдгээрийн гэрээний дагуу эргэн төлөх үүрэг дээр үндэслэн харууллаа. Мөн Банк дийлэнх харилцагчид нь гэрээт хугацаанаасаа өмнө зарлагын гүйлгээ хийхгүй байх гэсэн хүлээлт дээр үндэслэсэн бөгөөд харилцах, хадгаламжийн тодорхой хувийг хадгалах хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалыг тусгаагүй болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)**(3) Төлбөрийн чадварын эрсдэл (үргэлжлэл)****Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үлдэж буй хугацаагаар шинжилсэн шинжилгээ (үргэлжлэл)**

2025 оны 12 сарын 31-нээр	Хугацаагүй	3 сараас ихгүй	3 сараас 6 сар	6 сараас 1 жил	1-ээс 5 жил	5-аас дээш жил	Нийт
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
Санхүүгийн хөрөнгө							
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкинд байршуулсан мөнгө	4,701,057,236	177,963,707	—	—	—	—	4,879,020,943
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	304,496,032	750,796,996	—	—	—	—	1,055,293,028
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт	—	1,926,625,248	194,324,651	46,411,093	734,460,383	1,204,203,219	4,106,024,594
Нийт хэрэгжсэн своп хэлцэл:							
- Орж ирсэн гүйлгээ	—	37,364,399	22,829,299	50,190,569	73,397,051	—	183,781,318
- Гарсан гүйлгээ	—	(77,494,499)	(58,994,745)	(133,538,502)	(204,835,320)	—	(474,863,066)
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	498,067,628	782,138,444	961,660,851	1,931,032,261	4,615,674,754	2,882,845,010	11,671,418,948
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	294,102,760	54,341,163	100,000	153,070,891	108,372,660	55,167,136	665,154,610
Нийт	5,797,723,656	3,651,735,458	1,119,920,056	2,047,166,312	5,327,069,528	4,142,215,365	22,085,830,375
Санхүүгийн өр төлбөр							
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	48,095,820	753,269,039	7,609,888	—	—	—	808,974,747
Репо хэлцэл	—	—	—	—	—	—	—
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	4,958,182,356	2,010,435,214	1,449,039,060	2,753,936,126	745,576,024	24,740,950	11,941,909,730
Нийт хэрэгжсэн своп хэлцэл:							
- Орж ирсэн гүйлгээ	—	28,604,373	23,972,992	57,604,403	2,508,976	—	112,690,744
- Гарсан гүйлгээ	—	(37,741,625)	(12,135,370)	(26,840,157)	(7,689,759)	—	(84,406,911)
Зээлээр авсан санхүүжилт	—	1,932,047,580	154,729,528	201,119,345	658,810,741	80,300,408	3,027,007,602
Банкны гаргасан бонд	—	—	43,976,767	43,976,767	1,135,567,737	—	1,223,521,271
Түрээсийн өглөг	—	—	—	9,544,683	—	—	9,544,683
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	—	98,242,704	—	17,869,975	—	5,371,389	121,484,068
Эх үүсвэргүй баталгаа ба аккредитив	925,566,437	—	—	—	—	—	925,566,437
Ашиглаагүй зээлийн шугам	632,494,912	—	—	—	—	—	632,494,912
Нийт	6,564,339,525	4,784,857,285	1,667,192,865	3,057,211,142	2,534,773,719	110,412,747	18,718,787,283
Нийт дүн	(766,615,869)	(1,133,121,827)	(547,272,809)	(1,010,044,830)	2,792,295,809	4,031,802,618	3,367,043,092

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)**(3) Төлбөрийн чадварын эрсдэл (үргэлжлэл)****Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үлдэж буй хугацаагаар шинжилсэн шинжилгээ (үргэлжлэл)**

2024 оны 12 сарын 31-нээр	Хугацаагүй мян.төг	3 сараас ихгүй мян.төг	3 сараас 6 сар мян.төг	6 сараас 1 жил мян.төг	1-ээс 5 жил мян.төг	5-аас дээш жил мян.төг	Нийт мян.төг
Санхүүгийн хөрөнгө							
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкинд байршуулсан мөнгө	2,821,222,133	274,128,477	—	—	—	—	3,095,350,610
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	710,287,382	686,822,009	—	—	—	—	1,397,109,391
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт	—	1,884,433,045	17,626,200	35,853,708	850,068,759	1,015,375,875	3,803,357,587
Нийт хэрэгжсэн своп хэлцэл:							
- Орж ирсэн гүйлгээ	—	20,965,874	15,537,676	30,895,142	79,479,349	—	146,878,041
- Гарсан гүйлгээ	—	(26,216,472)	(25,373,805)	(52,261,698)	(144,920,802)	—	(248,772,777)
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	433,915,693	866,768,140	754,524,616	1,542,779,329	3,401,461,935	2,227,369,984	9,226,819,697
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	75,831,379	10,267,357	22,552,813	41,506,954	330,306,514	55,376,343	535,841,360
Нийт	4,041,256,587	3,717,168,430	784,867,500	1,598,773,435	4,516,395,755	3,298,122,202	17,956,583,909
Санхүүгийн өр төлбөр							
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	23,232,611	345,283,487	3,589,115	—	7,318,679	—	379,423,892
Репо хэлцэл	—	18,102,153	8,065,875	—	—	—	26,168,028
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	4,773,809,898	1,550,996,135	938,996,354	2,154,474,148	1,401,185,353	28,854,324	10,848,316,212
Нийт хэрэгжсэн своп хэлцэл:							
- Орж ирсэн гүйлгээ	—	22,124,396	21,371,730	44,090,204	107,629,960	—	195,216,290
- Гарсан гүйлгээ	—	(25,786,142)	(16,956,695)	(34,366,635)	(97,861,569)	—	(174,971,041)
Зээлээр авсан санхүүжилт	—	876,900,717	48,564,401	457,242,608	367,993,982	78,699,158	1,829,400,866
Банкны гаргасан бонд	—	—	29,927,188	29,927,188	838,344,318	—	898,198,694
Түрээсийн өглөг	—	—	—	5,417,926	—	—	5,417,926
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	—	74,606,415	—	72,703,534	—	8,057,538	155,367,487
Эх үүсвэргүй баталгаа ба аккредитив	646,648,741	—	—	—	—	—	646,648,741
Ашиглаагүй зээлийн шугам	635,742,427	—	—	—	—	—	635,742,427
Нийт	6,079,433,677	2,862,227,161	1,033,557,968	2,729,488,973	2,624,610,723	115,611,020	15,444,929,522
Нийт дүн	(2,038,177,090)	854,941,269	(248,690,468)	(1,130,715,538)	1,891,785,032	3,182,511,182	2,511,654,387

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(4) Зах зээлийн эрсдэл

Зах зээлийн эрсдэл гэдэг нь зах зээлийн хүү, гадаад валютын ханш зэрэг зах зээлийн үнийн өөрчлөлт нь Банкны орлого эсвэл санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэ цэнд нөлөөлөх эрсдэл юм. Зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын зорилго нь зах зээлийн эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөгдөх параметрийн хүрээнд удирдах, хянах, эрсдэлийн өгөөжийг оновчтой болгох явдал юм.

Хүүгийн түвшний эрсдэл

Хүүгийн эрсдэл гэдэг нь хүүгийн түвшний өөрчлөлт нь Банкны орлого эсвэл санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэ цэнд нөлөөлөх эрсдэл юм. Банкны зээлийн, санхүүжилтийн, хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаанууд нь хүүгийн эрсдэлийг өр төлбөр, тэнцлийн гадуурх зүйлсийн эдийн засгийн үнэ цэнд нөлөөлдөг учир урт хугацаанд Банкны өөрийн хөрөнгөд нөлөөлж болно. Зээлийн хүүгийн эрсдэлийг Банкны удирдлагын тогтоосон хязгаарт багтаан түвшинг нэмэгдүүлэх эсвэл бууруулах замаар удирдана. Эдгээр хязгаарлалтууд нь хүүгийн маржин болон хүүгийн мэдрэмжийн хөрөнгө, өр төлбөрийн үнэ цэнд үзүүлэх нөлөөг хязгаарлаж өгдөг.

Зээлийн хүүгийн зөрүүний хязгаарын эрсдэлийн удирдлага нь Банкны санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн төрөл бүрийн стандарт, стандарт бус хүүгийн хувилбарт мэдрэмжийг хянах замаар нэмэгдүүлэх юм. Банкны зах зээлийн хүүгийн түвшин 100 пунктад өсөх, буурах мэдрэмжийн шинжилгээ (өгөөжийн муруй дахь тэгш хэмт хөдөлгөөнгүй, санхүүгийн байдлын тогтмол тайлантай гэж үзвэл) дараах байдалтай байна:

	Өсөлт	Цэвэр хүүгийн орлогын мэдрэмж	Ашиг, алдагдалд тогтоосон эрсдэлийн хязгаар	Өөрийн хөрөнгийн мэдрэмж	Өөрийн хөрөнгөд тогтоосон эрсдэлийн хязгаар
	(бууралт)	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр					
Валют					
Америк доллар	+/- 100	+/- 35,241,876	+/- 434,709,957	+/- 31,717,688	+/- 389,506,817
Төгрөг	+/- 100	+/- 28,192,899	+/- 434,709,957	+/- 25,373,609	+/- 389,506,817
Бусад	+/- 100	+/- -2,334,726	+/- 434,709,957	+/- -2,101,254	+/- 389,506,817
2024 оны 12 сарын 31-нээр					
Валют					
Америк доллар	+/- 100	+/- 11,324,946	+/- 389,506,817	+/- 10,192,451	+/- 389,506,817
Төгрөг	+/- 100	+/- 21,527,228	+/- 389,506,817	+/- 19,374,505	+/- 389,506,817
Бусад	+/- 100	+/- 2,341,557	+/- 389,506,817	+/- 2,107,401	+/- 389,506,817

Гадаад валютын ханшийн эрсдэл

Валютын эрсдэл гэдэг нь гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтөөс болж санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэ цэн хэлбэлзэх эрсдэл юм. АПУХ-ноос гадаад валютын нөлөөний түвшинд лимит тогтоодог (голчлон америк долларт) ба хэрэгжилтэд байнгын хяналт тавьдаг. Банк нь нэгж болон нийт гадаад валютын нээлттэй позицоос үүсэх алдагдалд суурилсан лимит болон гадаад, дотоодын банкнууд, харилцагчидтай хийх арилжааны лимитийг тогтоож, үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон ажилладаг. Үүнээс гадна Банк нь гадаад валютын эрсдэлийг удирдах, хэмжих үйл ажиллагаандаа VaR загварыг ашигладаг. АПУХ улирал бүр нийт гадаад валютын позицын алдагдлын хязгаарын хэмжээг тогтоодог. Зах Зээлийн Эрсдэлийн газар нь уг зөвшөөрөгдсөн хязгаарын түвшинд гадаад валютын үйл ажиллагаа явагдаж байгаа эсэхийг хянадаг.

VaR аргачлалын зорилго болон хязгаарлалтууд

VaR нь үнийн ирээдүйн хөдөлгөөнийг статистик тархалттай гэж үздэг бөгөөд түүхэн корреляци болон зах зээлийн үнийн хэлбэлзэл дээр суурилдаг тул хэрэглэхэд тодорхой хязгаарлалттай. VaR арга нь мэдээллийг гаргахдаа түүхэн өгөгдлүүд дээр их тулгуурладаг, эрсдэлийн хүчин зүйлүүдийн ирээдүйн өөрчлөлт ба хөдөлгөөнийг тодорхой харуулж чаддаггүй зэргийн улмаас хэрэв эрсдэлийн хүчин зүйлүүдийн өөрчлөлт нь хэвийн тархалттай байна гэсэн төсөөллөөс зөрвөл, зах зээлийн томоохон хөдөлгөөний магадлалыг багаар үнэлэх магадлалтай. Эрсдэлт хүчин зүйлүүд дээр тавигдсан таамаглал, тодорхой хэрэгслийн эдгээр хүчин зүйлсийн хоорондын хамаарлын улмаас VaR нь багаар эсвэл ихээр тооцоологдож болно. Позицууд нь өдрийн туршид өөрчлөгдөж болох ч VaR нь зөвхөн ажлын өдөр дуусах үеийн байдлаарх багцын эрсдэлийг илэрхийлдэг ба 99 хувийн итгэлтэй түвшнээс давсан аливаа нэг алдагдлыг тооцож үздэггүй.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)**(4) Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)****VaR аргачлалын зорилго болон хязгаарлалтууд (үргэлжлэл)**

Бүх гадаад валют болон тэдгээрийн алдагдлын хувьд тогтоосон VaR-ын хязгаарыг удирдлагаас тогтоож өгсөн хязгаарт байгаа эсэхийг өдөр тутам шалгадаг. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн санхүүгийн хэрэглүүрийн хувьд нэг өдөрт гарч болох алдагдлын хэмжээг VAR аргаар тооцоолсныг доор үзүүлэв. Үүнд:

	Түүхэн загвар	
	2025 мян.төг	2024 мян.төг
12 сарын 31-нээр	(360,326)	(248,091)
Өдрийн дундаж	(487,503)	(432,318)
Дээд хэмжээ	(122,385)	(14,770)
Доод хэмжээ	(2,659,474)	(1,279,752)

Дараах хүснэгтэд Банкны гадаад валютын эрсдэлийг 2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар үзүүлэв. Хүснэгтэд санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийг бүлэглэн үзүүлэв:

	2025			2024		
	Төгрөгөөрх мян.төг	Гадаад валютаарх мян.төг	Нийт мян.төг	Төгрөгөөрх мян.төг	Гадаад валютаарх мян.төг	Нийт мян.төг
Санхүүгийн хөрөнгө						
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкинд байршуулсан мөнгө	2,810,015,930	2,068,584,432	4,878,600,362	1,396,899,459	1,697,665,702	3,094,565,161
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	89,054,132	964,774,397	1,053,828,529	171,235,411	1,225,503,573	1,396,738,984
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалт	2,458,149,321	591,903,033	3,050,052,354	2,401,179,297	502,799,723	2,903,979,020
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	86,412,028	—	86,412,028	88,784,131	—	88,784,131
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	6,386,629,396	1,532,474,926	7,919,104,322	5,065,234,190	1,114,335,363	6,179,569,553
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	56,383,325	32,359,264	88,742,589	96,820,864	31,214,109	128,034,973
Нийт дүн	11,886,644,132	5,190,096,052	17,076,740,184	9,220,153,352	4,571,518,470	13,791,671,822
Санхүүгийн өр төлбөр						
Бусад банк санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	662,946,008	142,503,825	805,449,833	176,001,370	202,859,636	378,861,006
Репо хэлцэл	—	—	—	25,675,412	—	25,675,412
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	7,106,563,823	4,504,296,891	11,610,860,714	6,736,944,757	3,600,866,014	10,337,810,771
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	92,386,360	—	92,386,360	70,630,118	—	70,630,118
Зээлээр авсан санхүүжилт	1,980,782,812	895,464,302	2,876,247,114	1,093,092,572	571,044,793	1,664,137,365
Банкны гаргасан бонд	(8,013,835)	1,000,898,513	1,000,898,513	—	670,569,956	670,569,956
Түрээсийн өглөг	17,952,400	—	17,952,400	9,544,683	—	9,544,683
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	55,532,730	10,935,696	66,468,426	42,032,282	77,004,119	119,036,401
Нийт дүн	9,908,150,298	6,562,113,062	16,470,263,360	8,153,921,194	5,122,344,518	13,276,265,712
Тэнцлийн гадуур бүртгэсэн гадаад валютын эрсдэлд өртөх дүн, цэвэр		(7,681,062)			463,071,501	
Гадаад валютын эрсдэлд өртөх дүн, цэвэр		<u>(1,379,698,072)</u>			<u>(87,754,547)</u>	

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

33. Эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(4) Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Гадаад валютын ханшийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Төгрөгийн ам.доллартой харьцах ханш 10 хувиар чангарах эсвэл сулрахад Банкны нээлттэй позицын мэдрэмжийн шинжилгээ (бусад бүх хувьсагчийг тогтмол гэж үзвэл) дараах байдалтай байна:

	Ханшийн өөрчлөлт	Нээлттэй позицын мэдрэмж мян.төг	Цэвэр позицын эрсдэлийн хязгаар мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр			
Валют			
Америк доллар	+/- 10%	+/- 17,387,830	+/- 230,000,000
Бусад	+/- 10%	+/-146,988	+/- 230,000,000
2024 оны 12 сарын 31-нээр			
Валют			
Америк доллар	+/- 10%	+/- 450,274	+/- 230,000,000
Бусад	+/- 10%	+/-671,904	+/- 230,000,000

Урьдчилж төлсөн төлбөрийн эрсдэл

Урьдчилсан төлбөрийн зардлын эрсдэл гэдэг нь харилцагч болон үйлчлүүлэгч нь хүлээгдэж байснаас өмнө эсвэл хойно төлбөрөө хийх эсвэл төлбөр хийхийг хүссэний улмаас Банк алдагдалд орох эрсдэл юм.

Банк урьдчилсан төлбөрийн төрөл бүрийн түвшинг цэвэр хүүгийн орлогод үзүүлэх нөлөөллийг тооцоолохдоо хялбаршуулсан аргыг ашигладаг. Хэрэв эргэн төлөгдөх санхүүгийн хэрэглүүрийн 20%-ийг жилийн эхээр, бусад бүх хувьсах хэмжигдэхүүнүүдийг тогтмол байлгаж урьдчилж төлсөн бол тухайн жилийн хүүгийн орлого 287,145,250 мянган төгрөгөөр (2024 онд: 217,199,335 мянган төгрөг) буурах байсан.

Үйл ажиллагааны эрсдэл

Үйл ажиллагааны эрсдэлд системийн доголдол, хүмүүсийн гаргаж болох алдаа, залилан болон гаднын хүчин зүйлийн нөлөөгөөр учирч болзошгүй эрсдэлүүд хамаарна. Хэрэв хяналтын хангалтгүй байдлаас шалтгаалж үйл ажиллагаа доголдвол үйл ажиллагааны эрсдэл нь нэр хүндэд сөргөөр нөлөөлөх, хууль эрх зүйн болон захиргааны хэрэгт холбогдох, эсвэл санхүүгийн алдагдал хүлээхэд хүргэж болно. Банк нь бүх үйл ажиллагааны эрсдэлийг арилгаж чадахгүй ч болзошгүй эрсдэлийг хянах, хариу арга хэмжээ авах арга замуудыг ашиглан удирдахыг эрмэлздэг. Хяналтад ажил үүргийн хуваарилалт, нэвтрэх эрх, зөвшөөрөл олгох, зохицуулах журам, ажилтнуудын боловсрол, үнэлгээ, болон дотоод аудит багтдаг.

34. Бодит үнэ цэнийн тодруулга

Бодит үнэ цэнийн тодорхойлолт ба шатлал

Бодит үнэ цэн гэдэг нь татан буугдах болон албадан борлуулахаас бусад энгийн нөхцөлд аливаа сонирхож буй талуудын хооронд солилцох санхүүгийн хэрэглүүр эсвэл бусад хөрөнгийн үнэ бөгөөд бодит үнэ цэн нь зах зээл дээр нээлттэй арилжаалагдаж байгаа дүнгээр хамгийн сайн хэмжигдэж, нотлогддог. Зах зээлийн үнийн санал авах боломжгүй тохиолдолд Банк үнэлгээний арга ашиглана.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

34. Бодит үнэ цэнийн тодруулга (үргэлжлэл)**Бодит үнэ цэнийн тодорхойлолт ба шатлал (үргэлжлэл)**

Дараах хүснэгтэд бодит үнэ цэнээр бүртгэсэн санхүүгийн хэрэглүүрийг бодит үнэ цэнийн түвшнээр ангилсан задаргааг үзүүлэв:

	Түвшин 1 мян.төг	Түвшин 2 мян.төг	Түвшин 3 мян.төг	Нийт мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр				
Санхүүгийн хөрөнгүүд				
<i>БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр</i>				
Биржид бүртгэлтэй засгийн газрын бонд, ам.долларын	586,432,841	–	–	586,432,841
Биржид бүртгэлтэй Улаанбаатар бонд, төгрөгийн	150,454,795	–	–	150,454,795
Ногоон бонд	5,416,842	–	–	5,416,842
Биржид бүртгэлгүй Монголбанкны үнэт цаас	–	1,820,175,329	–	1,820,175,329
<i>БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өмчийн хэрэглүүр</i>				
Биржид бүртгэлгүй өмчийн үнэт цаас	–	–	5,183,073	5,183,073
Биржид бүртгэлтэй өмчийн үнэт цаас	54,344,816	–	–	54,344,816
<i>БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө</i>				
Орон сууцны ипотекийн зээлээр баталгаажсан үнэт цаас	–	–	418,180,174	418,180,174
Зээлээр баталгаажсан бонд – Энгийн Транч	–	–	98,285	98,285
БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	–	336,136,784	–	336,136,784
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	–	86,412,028	–	86,412,028
Санхүүгийн бус хөрөнгө				
Дахин үнэлсэн хөрөнгө	–	–	182,040,766	182,040,766
ХОЗҮХХ	–	–	100,192,970	100,192,970
Нийт дүн	796,649,294	2,242,724,141	705,695,268	3,745,068,703
Санхүүгийн өр төлбөр				
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	–	92,386,360	–	92,386,360
2024 оны 12 сарын 31-нээр				
Санхүүгийн хөрөнгүүд				
<i>БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр</i>				
Биржид бүртгэлтэй засгийн газрын бонд, ам.долларын	492,330,245	–	–	492,330,245
Биржид бүртгэлтэй засгийн газрын бонд, төгрөгийн	150,454,795	–	–	150,454,795
Ногоон бонд	10,418,175	–	–	10,418,175
Биржид бүртгэлгүй Монголбанкны үнэт цаас	–	1,837,294,011	–	1,837,294,011
<i>БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өмчийн хэрэглүүр</i>				
Биржид бүртгэлгүй өмчийн үнэт цаас	–	–	3,538,351	3,538,351
Биржид бүртгэлтэй өмчийн үнэт цаас	47,094,211	–	–	47,094,211
<i>БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө</i>				
Орон сууцны ипотекийн зээлээр баталгаажсан үнэт цаас	–	–	362,556,440	362,556,440
Зээлээр баталгаажсан бонд – Энгийн Транч	–	–	292,792	292,792
БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	–	423,335,998	–	423,335,998
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	–	88,784,131	–	88,784,131
Санхүүгийн бус хөрөнгө				
Дахин үнэлсэн хөрөнгө	–	–	186,313,991	186,313,991
ХОЗҮХХ	–	–	80,749,541	80,749,541
Нийт дүн	700,297,426	2,349,414,140	633,451,115	3,683,162,681
Санхүүгийн өр төлбөр				
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	–	70,630,118	–	70,630,118

34. Бодит үнэ цэнийн тодруулга (үргэлжлэл)

Түвшин 1, 2 ба 3 хоорондын хөдөлгөөн

Бодит үнэ цэнээр бүртгэсэн хөрөнгө болон өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийн 1,2 болон 3 дугаар түвшний хооронд хөдөлгөөн гараагүй болно.
2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-ний 2-р түвшний бодит үнэ цэнийн хэмжилтэд ашигласан үнэлгээний техник, орц тодорхойлолт:

	Бодит үнэ цэн		Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан мэдээлэл
	2025 мян.төг	2024 мян.төг		
Санхүүгийн хөрөнгө				
Биржид бүртгэлгүй Монголбанкны үнэт цаас	1,820,175,329	1,837,294,011	Зах зээлийн үнэлгээний арга	Төв банкны бодлогын болон репогийн хүү
БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	336,136,784	423,335,998	Хорогдуулсан мөнгөн гүйлгээний арга	Ирээдүйн мөнгөн урсгал, ЧМ, АХЧ болон зах зээлийн хүүгийн хувь
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	86,412,028	88,784,131	Зах зээлийн үнэлгээний арга	SOFR хүү, репо хүү, засгийн газрын бондын өгөөж, валютын ханш, барааны форвард ханш, Ам. долларын хөнгөлөлтийн хувь, ЧМ
Санхүүгийн өр төлбөр				
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	92,386,360	70,630,118	Зах зээлийн үнэлгээний арга	SOFR хүү, репо хүү, засгийн газрын бондын өгөөж, валютын ханш, барааны форвард ханш, Ам. долларын хөнгөлөлтийн хувь, ЧМ

2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-нээр дуусгавар болсон санхүүгийн жилүүдийн 2 дугаар түвшний бодит үнэ цэнийн үнэлгээний аргачлалд өөрчлөлт ороогүй болно.

3 дугаар түвшний санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг үнэлэхэд шаардагдах ажиглах боломжгүй гол мэдээлэл болон ашигласан мэдээллээс шалтгаалж гарч болох боломжит өөрчлөлтийн мэдрэмтгий байдлыг доор тодорхойлон үзүүлэв:

	Бодит үнэ цэн	Боломжит өөрчлөлтийн хувь	Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан мэдээлэл	Хүрээ
2025 оны 12 сарын 31	мян.төг	хувь	мян.төг	аргачлал	мэдээлэл	
Санхүүгийн хөрөнгө						
ИЗББ	418,180,174	+/-1%	+/- 4,181,802	Хорогдуулсан мөнгөн гүйлгээний арга	Зах зээлийн хүүгийн хувь	9.0% - 13.0%
ЗБҮЦ - Энгийн Транч	98,285	+/-1%	+/- 983	Хорогдуулсан мөнгөн гүйлгээний арга	Зах зээлийн хүүгийн хувь	9.5%
Биржид бүртгэлгүй үнэт цаас	5,183,073	+/- 10%	+/- 518,307	Нийт хөрөнгийн үнэ цэн	Хувьцааны зах зээлийн үнэ, Гүйлгээний дүн	1,094 төгрөг - 20,205,866 төгрөг
Санхүүгийн бус хөрөнгө						
Дахин үнэлсэн хөрөнгө	182,040,766	+/- 10%	+/- 18,204,077	Зах зээлийн төсөөлөл	Ижил төстэй үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ/ Байршил, нөхцөл байдал, түүнтэй төстэй хүчин зүйлүүдийг тохируулсан зах зээлийн төлөөлөл	1 метр.кв 1.1-3.6 сая төгрөг; 1 метр.кв 3.2-9.8 сая төгрөг
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	100,192,970	+/- 10%	+/- 10,019,297	Зах зээлийн төсөөлөл	Ижил төстэй үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ/ Байршил, нөхцөл байдал, түүнтэй төстэй хүчин зүйлүүдийг тохируулсан зах зээлийн төлөөлөл	1 метр-кв 10.0 – 13.9 сая төгрөг

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

34. Бодит үнэ цэнийн тодруулга (үргэлжлэл)

2024 оны 12 сарын 31	БҮЦ мян.төг	БӨ хувь	БҮЦӨ мян.төг	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан мэдээлэл	Хүрээ
Санхүүгийн хөрөнгө						
Ипотекийн Зээлээр Баталгаажсан үнэт цаас	362,556,440	+/-1%	+/- 3,625,564	Хорогдуулсан мөнгөн гүйлгээний арга	Зах зээлийн хүүгийн хувь	9.0% - 13.0%
ЗБҮЦ - Энгийн Транч	292,792	+/-1%	+/- 2,928	Хорогдуулсан мөнгөн гүйлгээний арга	Зах зээлийн хүүгийн хувь	9.5%
Биржид бүртгэлгүй үнэт цаас	3,538,351	+/- 10%	+/- 353,835	Нийт хөрөнгийн үнэ цэн	Хувьцааны зах зээлийн үнэ, Гүйлгээний дүн	1,000 төгрөг - 5,691,675 төгрөг
Санхүүгийн бус хөрөнгө						
Дахин үнэлсэн хөрөнгө	186,313,991	+/- 10%	+/- 18,631,399	Зах зээлийн төсөөлөл	Ижил төстэй үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ/ Байршил, нөхцөл байдал, түүнтэй төстэй хүчин зүйлүүдийг тохируулсан зах зээлийн төлөөлөл	1 метр.кв 0.5-2.4 сая төгрөг; № метр.кв 2.5- 8.7 сая төгрөг
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	80,749,541	+/- 10%	+/- 8,074,954	Зах зээлийн төсөөлөл	Ижил төстэй үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ/ Байршил, нөхцөл байдал, түүнтэй төстэй хүчин зүйлүүдийг тохируулсан зах зээлийн төлөөлөл	1 метр-кв 8.3 – 10.2 сая төгрөг

2025 болон 2024 онуудын 12 сарын 31-нээр дуусгавар болсон санхүүгийн жилүүдэд үнэлгээний аргачлалд ямар нэгэн өөрчлөлт ороогүй болно. 2025 оны 12 сарын 31-ний байдлаар удирдлага нь санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэн нь дансны үнээсээ материаллаг зөрүү байх магадлал багатай гэж үзэж байна.

Тайлант жилийн 3 дугаар түвшний санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн хөдөлгөөн

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
Орон сууцны ипотекийн зээлээр баталгаажсан үнэт цаас		
1 сарын 1-нээрх	362,556,440	360,010,446
Нэмэгдсэн	370,132,700	106,602,800
Борлуулсан	(310,348,900)	(98,873,000)
Хуримтлагдсан хүү	36,873,070	33,326,919
Хүлээн авсан хүүгийн орлого	(41,033,136)	(38,510,725)
12 сарын 31-нээрх	418,180,174	362,556,440
Зээлээр баталгаажсан бонд – Энгийн Транч		
1 сарын 1-нээрх	292,792	2,399,558
Төлөгдсөн	(196,200)	(2,032,200)
Хуримтлагдсан хүү	12,725	97,228
Хүлээн авсан хүүгийн орлого	(11,032)	(171,794)
12 сарын 31-нээрх	98,285	292,792

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

34. Бодит үнэ цэнийн тодруулга (үргэлжлэл)**Тайлант жилийн 3 дугаар түвшний санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн хөдөлгөөн**

	2025	2024
	мян.төг	мян.төг
Биржид бүртгэлгүй үнэ цаас		
1 сарын 1-нээрх	3,538,351	3,168,023
Борлуулсан	1,953,954	370,184
Нэмэгдсэн	(311,278)	–
Ханшийн өөрчлөлт	2,046	144
12 сарын 31-нээрх	5,183,073	3,538,351
Дахин үнэлсэн хөрөнгө		
1 сарын 1-нээрх	186,313,991	216,024,924
Нэмэгдсэн	1,490,565	5,794,186
Шилжүүлсэн	–	(18,036,301)
Борлуулсан	(567,410)	(11,158,246)
Элэгдлийн зардал	(5,196,380)	(5,229,221)
Данснаас хассан	–	(1,081,351)
12 сарын 31-нээрх	182,040,766	186,313,991
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө		
1 сарын 1-нээр	80,749,541	53,256,860
Шилжүүлсэн		20,377,762
Дахин үнэлгээ	19,443,429	7,114,919
12 сарын 31-нээр	100,192,970	80,749,541

Үл хөдлөх хөрөнгө ба хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн дахин үнэлгээ

Үл хөдлөх хөрөнгийн бодит үнэ цэн нь итгэмжлэгдсэн хараат бус үнэлгээчний хийсэн үнэлгээнд үндэслэдэг. Газар болон барилга байгууламжийн бодит үнэ цэнийг зах зээлийн аргыг ашиглан тогтоодог. Зах зээлийн арга нь үнэлгээчний хийж буй үнэлгээ нь зах зээл дэх ижил төстэй барилгын худалдан авалт, зар сурталчилгаанд тулгуурлан байршил, баригдсан огноо, нөхцөл байдал зэрэг бусад хүчин зүйлүүдийг харьцуулж тохируулга хийгдэх процесст үндэслэн гарсан гэсэн үг юм.

Бодит үнэ цэнээр бүртгэгдээгүй санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрүүд

Санхүүгийн тайланд бодит үнэ цэнээр бүртгэгдээгүй санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход ашигласан арга зүй болон таамаглалыг дараах байдлаар тайлбарлав:

Бодит үнэ цэн нь дансны үнэтэй ойролцоо байгаа хөрөнгүүд

Хөрвөх чадвар өндөр эсвэл богино хугацааны (1 жилээс бага хугацаатай) санхүүгийн хөрөнгүүд болон санхүүгийн өр төлбөрүүдийн хувьд бодит үнэ цэн нь дансны үнэтэй ойролцоо гэж үздэг. Банкны өөрийн бодит үнэ цэнийн үнэлгээнээс үзвэл, Банканд байршуулсан 1 жилээс дээш хугацаатай хөрөнгийн тооцоолсон бодит үнэ цэн нь санхүүгийн байдлын тайлан дахь дансны үнэтэй ойролцоо байна. Энэ нь зах зээл дэх ижил төстэй хадгаламжийн бүтээгдэхүүнийг одоогийн хүүгийн түвшин анх байршуулах үеийнхээс мэдэгдэхүйц өөрчлөгдөөгүйтэй холбоотой юм.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

34. Бодит үнэ цэнийн тодруулга (үргэлжлэл)**Тогтмол хүүтэй санхүүгийн хэрэглүүр**

Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн тогтмол хүүтэй санхүүгийн хөрөнгүүд болон өр төлбөрүүдийн бодит үнэ цэнийг анх бүртгэгдэх үеийн зах зээлийн хүүгийн түвшинг Монголын одоогийн зах зээл дэх адил төстэй санхүүгийн хэрэглүүрийн хүүгийн түвшинтэй харьцуулж тооцоолсон. Доорх хүснэгтэд Банкны санхүүгийн тайланд тусгасан түвшин 2-т багтах санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэн болон дансны үнийг харьцуулсан харьцааг харуулав.

	Дансны үнэ мян.төг	Бодит үнэ цэн мян.төг
2025 оны 12 сарын 31-нээр		
Санхүүгийн хөрөнгө		
Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	7,919,104,322	8,218,208,580
Хорогдуулсан өртгөөрх өрийн хэрэглүүр	9,766,199	9,766,199
Санхүүгийн өр төлбөр		
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	11,610,860,714	11,587,140,420
2024 оны 12 сарын 31-нээр		
Санхүүгийн хөрөнгө		
Харилцагчид олгосон зээл ба урьдчилгаа	6,179,569,553	6,387,826,556
Санхүүгийн өр төлбөр		
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	10,337,810,771	10,470,011,420

35. Холбоотой талын тодруулга

Банкны холбоотой талуудыг дор үзүүлэв:

- Вайлент Арт ХХК-ТУЗ-ийн гишүүн гэр бүлийн гишүүний хамт Вайлент Арт ХХК-ийг эзэмшдэг
- ТиДиБи Секьюритис ҮЦК ХХК (өмнө: Ти Ди Би Капитал ХХК), Ти Ди Би Ассет Менежмент ҮЦК ХХК, Суприм 17 Холдинг ХХК - Банкны хувьцаа эзэмшигч Ти Ди Би Капитал ХХК-н охин компаниуд юм.
- Монголиан нэшнл рийр ийрт корп ХХК (“МНРИК”) – Суприм 17 Холдинг ХХК нь МНРИК-ийн хувьцааг 100% эзэмшдэг.
- МИК - Хараат компани (Тодруулга 15-г харна уу)
- Монгол Женерал Лизинг ХХК болон охин компаниуд (МЖЛ) - Банк нь МЖЛизинг ХХК-н хувьцааны 10%-г эзэмшдэг мөн тус компани банкны хувьцаа эзэмшигч Ти Ди Би Капитал ХХК-ийн охин компани.
- Нэйшнл Ньюс Корпорэйшн ХХК (“ННК”)-Банк нь ННК-н хувьцааны 10%-ийг эзэмшдэг.
- Эн Эн Си Пабблишинг ХХК,-ННК-ийн охин компани юм.
- Жэй Си Дэко Монголиа ХХК - ТиДиБи Секьюритис ҮЦК ХХК-ийн охин компани юм.
- Си Эн Би Консалтинг ХХК (“СНБК”) - СНБК-ийн гүйцэтгэх захирал нь Банкны эцсийн өмчлөгч.
- Абсолют Менежмент ХХК - Компанийг Банкны эцсийн өмчлөгч эзэмшдэг.
- Таймс Медиа Корпорэйшн ХХК- Ти Ди Би Капитал ХХК-ийн охин компани юм.
- Бороо Гоулд ХХК- Ти Ди Би Капитал Сингапур ХХК-ийн охин компани.
- Степпэ Гоулд ХХК- Ти Ди Би Капитал Сингапур ХХК-ийн охин компани.
- Гол удирдах албан тушаалтнууд - Гол удирдах албан тушаалтнууд гэдэгт ажилтнуудын болон Банкны үйл ажиллагааг эрх мэдлийн дагуу шууд болон шууд бусаар удирдах, нөлөөлөх үүрэг хариуцлагатай хувь хүмүүс багтана. Банк нь Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүд болон Гүйцэтгэх удирдлагууд тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүдийг холбоотой талууд гэж авч үздэг.

Банкны гол удирдах ажилтнуудтай хийсэн гүйлгээ

Банкнаас тухайн жилийн хугацаанд олгосон захирлууд болон ТУЗ-ийн гишүүдийн цалингийн нийлбэр нь дараах байдалтай байна:

	2025 мян.төг	2024 мян.төг
<i>Богино хугацааны өгөөж:</i>		
Цалин болон бусад тэтгэмж	25,775,951	18,497,556
Нийгмийн болон эрүүл мэндийн санд оруулсан хувь нэмэр	3,221,994	2,312,195
Нийт дүн	28,997,945	20,809,751

35. Холбоотой талын тодруулга (үргэлжлэл)

2025 болон 2024 онуудын 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон санхүүгийн жилүүдэд холбоотой талтай хийсэн томоохон ажил гүйлгээнүүд, үлдэгдлийг доор үзүүлэв:

2025 оны 12 сарын 31-нээр	Хадгаламж ба хуримтлагдсан хүү	Олгосон зээл ба урьдчилгаа, хуримтлагдсан хүү	Авлага ба урьдчилж төлсөн төлбөр	ОСИЗБҮЦ (Тодруулга 14)	Свопийн хуримтлагдс ан хүүгийн өглөг	Аккредитив болон баталгаа	Ашиглаагүй зээлийн шугам	Үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
Ти Ди Би Капитал ХХК	7,127,988	—	—	—	—	—	—	—
Нэйшнл Ньюс Корпорэйшн ХХК	56,865	1,962,814	—	—	—	—	39,000	—
Монгол Женерал Лизинг ХХК	4,032	—	—	—	—	—	—	—
Монголын Банкны Холбоо	126,520	—	—	—	—	—	—	—
Зээлийн мэдээллийн төв ХХК	450,553	—	—	—	—	—	—	—
ЗГММ ХХК	512	—	—	—	—	—	—	—
Ти Ди Би Секьюритис ҮЦК ХХК	8,200,311	7,058,685	—	—	—	7,540	3,002,609	—
Эн Эн Си Юу Би омни медиа ХХК	892	—	—	—	—	—	—	—
Луксор интернэйшнл ХХК	247,149	—	—	—	—	—	—	—
Лагердере монголиа ХХК	928	—	—	—	—	—	—	—
МИК ба түүний охин компаниуд	207,372,717	21,644,977	2,270,570	418,180,174	6,132,483	—	—	34,466,537
Таймс Медиа Корпорэйшн ХХК	32	—	—	—	—	—	—	—
Ти Ди Би Лизинг ХХК	22,318,276	13,113,973	—	—	—	—	—	—
Ти Ди Би Ассет Менежмент ЭсСи ХХК	772,369	—	—	—	—	—	—	—
Эн Эн Си Паблишинг ХХК	5,368	—	—	—	—	—	—	—
Жэй Си Дэко ХХК	3,526,165	—	—	—	—	—	—	—
Абсолют Менежмент ХХК	7,563	—	—	—	—	—	—	—
МНРИК ба түүний охин компаниуд	1,583,792	—	—	—	—	—	—	—
Азиа дайверсифайд рийл истгэйт фанд ХХК	32	43,392,707	—	—	—	—	—	—
Бороо Гоулд ХХК	238,136,781	5,713,493	—	—	—	—	3,189,822	—
Степпэ Гоулд ХХК	4,341	189,139,610	—	—	—	—	—	—
Гол хувьцаа эзэмшигч тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд	223,201	116,360	—	—	—	—	1,131,471	—
Гол удирдах албан тушаалтнууд	826,473	3,221,419	—	—	—	—	476,546	—

35. Холбоотой талын тодруулга (үргэлжлэл)
Үлдэгдэл (үргэлжлэл)

2024 оны 12 сарын 31-нээр	Хадгаламж ба хуримтлагдсан хүү	Олгосон зээл ба урьдчилгаа, хуримтлагдсан хүү	Авлага ба урьдчилж төлсөн төлбөр	ОСИЗБҮЦ (Тодруулга 14)	Свопийн хуримтлагдсан хүүгийн өглөг	Бусад өглөг	Аккредитив болон баталгаа	Ашиглаагүй зээлийн шугам	Үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
Ти Ди Би Капитал ХХК	45,294,051	—	—	—	—	—	—	—	—
Глобулл Инвестмент энд Девелопмент Пти.Лтд	342	—	—	—	—	—	—	—	—
Юу Эс Глобал Инвестмент ХХК	298	—	—	—	—	—	—	—	—
Нэйшнл Ньюс Корпорэйшн ХХК	24,961	1,000,921	—	—	—	—	—	—	—
Монгол Женерал Лизинг ХХК	6,326	—	—	—	—	—	—	—	—
Монголын Банкны Холбоо	198,753	—	—	—	—	—	—	27,101	—
Зээлийн мэдээллийн төв ХХК	72,720	—	—	—	—	—	—	—	—
ЗГММ ХХК	522	—	—	—	—	—	—	—	—
Ти Ди Би Секьюритис ҮЦК ХХК	228,793,802	—	—	—	—	—	2,540	1,596	—
Суприм 17 Холдинг ХХК	—	—	5,052,393	—	—	—	—	—	—
Эн Эн Си Юу Би омни медиа ХХК	902	—	—	—	—	—	—	—	—
Луксор интернэйшнл ХХК	508,436	—	—	—	—	—	—	—	—
Лагердере монголиа ХХК	938	—	—	—	—	—	—	—	—
МИК ба түүний охин компаниуд	96,606,808	9,062,962	2,273,635	362,556,440	4,165,860	52,787,550	—	—	1,821,143
Таймс Медиа Корпорэйшн ХХК	37	—	—	—	—	—	—	—	—
Ти Ди Би Лизинг ХХК	10,304,126	24,210,411	—	—	—	—	—	5,000	—
Ти Ди Би Ассет Менежмент ЭсСи ХХК	3,653	—	—	—	—	—	—	—	—
Эн Эн Си Пабблишинг ХХК	9,508	—	—	—	—	—	—	—	—
Жэй Си Дэко ХХК	4,831,943	—	—	—	—	—	—	—	—
Абсолют Менежмент ХХК	7,595	—	—	—	—	—	—	—	—
МНРИК ХХК	71,279,585	16,693,320	—	—	—	—	—	—	—
Азиа дайверсифайд рийл истэйт фанд ХХК	—	43,392,707	—	—	—	—	—	—	—
Вайлент Арт ХХК	1,690	—	—	—	—	—	—	—	—
Гол хувьцаа эзэмшигч тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд	277,986	72,509	—	—	—	—	—	821,471	—
Гол удирдах албан тушаалтнууд	1,879,516	2,389,470	—	—	—	—	—	552,901	—

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

35. Холбоотой талын тодруулга (үргэлжлэл)**Ажил гүйлгээнүүд**

2025 оны 12 сарын 31-нээр	Зээл, урьдчилгаа, авлагын хүүгийн орлого	ОСИЗБҮЦ-н хүүгийн орлого	Свопийн хүүгийн орлого	Хадгаламжийн хүүгийн зардал	Авсан үйлчилгээ	Шимтгэлийн орлого
	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
Ти Ди Би Капитал ХХК	–	–	–	–	126	16,648
Глобал Инвестмент энд Девелопмент Пти	–	–	–	–	–	6
Нэйшнл Ньюс Корпорэйшн ХХК	217,506	–	–	–	–	19,653
Монгол Женерал Лизинг ХХК	–	–	–	–	–	15
Монголын Банкны Холбоо	–	–	–	3,722	30	116
Зээлийн мэдээллийн төв ХХК	–	–	–	29,385	–	18
ЗГММ ХХК	–	–	–	–	–	1
Ти Ди Би Секьюритис ҮЦК ХХК	1,207,384	–	–	235,696	459	62,780
Эн Эн Си Юу Би омни медиа ХХК	–	–	–	–	–	1
Луксор интернэйшнл ХХК	–	–	–	–	579	36
Лагердере монголиа ХХК	–	–	–	–	–	1
МИК ба түүний охин компаниуд	2,436,975	36,873,070	36,336,276	5,212,046	–	56,552
Таймс Медиа Корпорэйшн ХХК	–	–	–	–	–	5
Ти Ди Би Лизинг ХХК	2,262,365	–	–	536,142	138	9,003
Ти Ди Би Ассет Менежмент ЭсСи ХХК	–	–	–	42,161	–	9
Эн Эн Си Пабблишинг ХХК	–	–	–	–	–	12
Жэй Си Дэко ХХК	–	–	–	313,723	206	183
Абсолют Менежмент ХХК	–	–	–	–	–	4
МНРИК ба түүний охин компаниуд	–	–	–	146,475	–	4,364
Азиа дайверсифайд рийл истэйт фанд ХХК	–	–	–	–	–	12
Эм Жи Эл Капитал ХХК	–	–	–	–	–	20
Бороо Гоулд ХХК	2,690,968	–	–	1,808,404	–	22,118
Степпэ Гоулд ХХК	24,152,030	–	–	–	–	1,601
Гол хувьцаа эзэмшигч тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд	26,830	–	–	–	–	14,322
Гол удирдах албан тушаалтнууд	327,967	–	–	51,046	–	5,199

35. Холбоотой талын тодруулга (үргэлжлэл)

Ажил гүйлгээнүүд (үргэлжлэл)

2024 оны 12 сарын 31-нээр	Зээл, урьдчилгаа, авлагын хүүгийн орлого мян.төг	ОСИЗБҮЦ-н хүүгийн орлого мян.төг	Свопийн хүүгийн орлого мян.төг	Ам.долларын бондын хүүгийн орлого мян.төг	Хадгаламжи йн хүүгийн зардал мян.төг	Худалдаж авсан ам.долларын үнэт цаас мян.төг	Авсан үйлчилгээ мян.төг	Шимтгэлийн орлого мян.төг
Ти Ди Би Капитал ХХК	352,938	—	—	—	—	—	98,534	69,399
Нэйшнл Ньюс Корпорэйшн ХХК	131,040	—	—	—	—	—	5,162,527	—
Монгол Женерал Лизинг ХХК	—	—	—	—	—	—	—	24
Монголын Банкны Холбоо	—	—	—	—	29,678	—	122,940	674
Зээлийн мэдээллийн төв ХХК	—	—	—	—	8,820	—	—	14
Ти Ди Би Секьюритис ҮЦК ХХК	—	—	—	338,426	439,584	168,706,103	147,650	1,442
Луксор интернэйшнл ХХК	—	—	—	—	—	—	—	30
МИК ба түүний охин компаниуд	1,333,759	33,326,919	24,008,242	—	5,839,620	—	—	13,108
Таймс Медиа Корпорэйшн ХХК	—	—	—	—	—	—	—	19
Ти Ди Би Лизинг ХХК	3,812,164	—	—	—	376,655	—	163,315	5,872
Ти Ди Би Ассет Менежмент ЭсСи ХХК	—	—	—	—	—	—	—	13
Эн Эн Си Паблишинг ХХК	—	—	—	—	—	—	300	12
Жэй Си Дэко ХХК	—	—	—	—	424,559	—	560,413	281
Абсолют Менежмент ХХК	—	—	—	—	—	—	—	21
Монголиан нэшнл рийр ийрт корп ХХК	—	—	—	—	8	—	—	54
Азиа дайверсифайд рийл истэйт фанд ХХК	3,227,097	—	—	—	—	—	—	—
Вайлент Арт ХХК	—	—	—	—	—	—	—	68
Гол хувьцаа эзэмшигч тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд	19,390	—	—	—	—	—	—	58
Гол удирдах албан тушаалтнууд	213,401	—	—	—	57,533	—	—	4,480

Холбоотой талуудтай хийсэн гүйлгээний нөхцөлүүд

Дээр дурдсан үлдэгдэл дүнгүүд болон ажил гүйлгээнүүд бизнесийн ердийн үйл ажиллагааны үр дүнд үүссэн. Холбоотой талуудын төлсөн болон хүлээн авсан хүү нь ердийн арилжааны хүүгээр тооцогдсон. Холбоотой талуудад олгосон зээл ба урьдчилгаанаас бусад үлдэгдэл дүн барьцаагүй болно. Бусад холбоотой талуудын өглөг эсхүл авлагын дүнд ямар нэгэн хүлээн авсан эсхүл гаргасан баталгаа байхгүй.

Гол удирдах албан тушаалтнууд Банкны бизнесийн ердийн үйл ажиллагааны хүрээнд энгийн нөхцөлтэйгөөр Банкнаас үйлчилгээ авдаг.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

36. Хөрөнгө болон өр төлбөрийн хугацааны шинжилгээ

Дараах хүснэгтэд Банкны хөрөнгө, өр төлбөрийг эргэн төлөгдөх эсвэл барагдах хугацаагаар шинжилгээг харуулсан байна. Тодруулга 33 'Хөрвөх чадварын эрсдэл'-ээс Банкны хямдруулаагүй буюу хорогдуулаагүй гэрээний дагуу төлөгдөх үүргийн дүнг харна уу.

2025 оны 12 сарын 31-нээр	12 сар хүртэлх мян.төг	12 сараас дээш мян.төг	Нийт мян.төг
Хөрөнгө			
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкинд байршуулсан мөнгө	4,878,600,362	–	4,878,600,362
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	1,053,828,529	–	1,053,828,529
БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	17,088,459	401,190,000	418,278,459
БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр	2,001,657,172	560,822,635	2,562,479,807
БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өмчийн хэрэглүүр	–	59,527,889	59,527,889
Хорогдуулсан өртгөөрх өрийн хэрэглүүр	3,524,725	6,241,474	9,766,199
Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	–	1,769,992	1,769,992
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	7,071,511	79,340,517	86,412,028
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	3,308,822,245	4,610,282,077	7,919,104,322
Бусад хөрөнгө	282,689,223	257,835,058	540,524,281
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	–	100,192,970	100,192,970
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө	132,667,403	(123,730,498)	8,936,905
Үндсэн хөрөнгө	–	557,376,237	557,376,237
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	–	17,323,237	17,323,237
Биет бус хөрөнгө	–	49,905,429	49,905,429
Нийт хөрөнгө	11,685,949,629	6,578,077,017	18,264,026,646
Өр төлбөр			
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	805,449,833	–	805,449,833
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	10,847,054,755	763,805,959	11,610,860,714
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	35,255,251	57,131,109	92,386,360
Зээлээр авсан санхүүжилт	2,244,626,277	631,620,837	2,876,247,114
Банкны гаргасан бонд	4,441,715	996,456,798	1,000,898,513
Бусад өр төлбөр	99,454,325	(22,978,941)	76,475,384
Түрээсийн өглөг	9,544,683	8,407,717	17,952,400
Орлогын албан татварын өглөг	43,853,900	(3,057,083)	40,796,817
Хойшлуулсан татварын өр төлбөр	9,623,918	9,236,252	18,860,170
Нийт өр төлбөр	14,099,304,657	2,440,622,648	16,539,927,305
Цэвэр дүн*	(2,413,355,028)	4,137,454,369	1,724,099,341

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

36 Хөрөнгө болон өр төлбөрийн хугацааны шинжилгээ (үргэлжлэл)

2024 оны 12 сарын 31-нээр	12 сар хүртэлх мян.төг	12 сараас дээш мян.төг	Нийт мян.төг
Хөрөнгө			
Бэлэн мөнгө ба Монголбанкинд байршуулсан мөнгө	3,094,565,161	—	3,094,565,161
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	1,396,738,984	—	1,396,738,984
БҮЦӨАА-д бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө	21,179,446	341,669,786	362,849,232
БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр	1,842,366,571	648,130,655	2,490,497,226
БҮЦӨБДО-д бүртгэгдэх өмчийн хэрэглүүр	—	50,632,562	50,632,562
Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	—	164,244	164,244
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	73,112,680	15,671,451	88,784,131
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	2,583,601,964	3,595,967,589	6,179,569,553
Бусад хөрөнгө	100,998,697	454,311,952	555,310,649
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	—	80,749,541	80,749,541
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө	95,381,015	—	95,381,015
Үндсэн хөрөнгө	—	548,521,958	548,521,958
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	—	8,985,640	8,985,640
Биет бус хөрөнгө	—	47,618,788	47,618,788
Нийт хөрөнгө	9,207,944,518	5,792,424,166	15,000,368,684
Өр төлбөр			
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	371,879,479	6,981,527	378,861,006
Репо хэлцэл	25,675,412	—	25,675,412
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	9,149,529,248	1,188,281,523	10,337,810,771
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	59,151,775	11,478,343	70,630,118
Зээлээр авсан санхүүжилт	1,336,297,329	327,840,036	1,664,137,365
Банкны гаргасан бонд	3,721,897	666,848,059	670,569,956
Бусад өр төлбөр	76,408,255	60,845,088	137,253,343
Түрээсийн өглөг	9,544,683	—	9,544,683
Орлогын албан татварын өглөг	77,219,441	—	77,219,441
Хойшлуулсан татварын өр төлбөр	—	12,681,002	12,681,002
Нийт өр төлбөр	11,109,427,519	2,274,955,578	13,384,383,097
Цэвэр дүн*	(1,901,483,001)	3,517,468,588	1,615,985,587

*Зарим санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрүүдийн ангилал нь гэрээний үүрэгт үндэслэсэн. Банк нь олон тооны харилцагчид бүтээгдэхүүний хугацаа дуусах үед төлбөрөө шаардахгүй дахин сунгана гэж үзсэн бөгөөд хүснэгт нь Банкны харилцах, хадгаламжийн тодорхой түвшинг хадгалах бодлогоор тодорхойлогдох хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалыг илэрхийлэхгүй болно.

37. Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ

Монголбанкнаас тогтоосон дүрэм, харьцаануудыг удиртгал болгон Банкны өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хянадаг.

Өөрийн хөрөнгийн удирдлага

Банкны өөрийн хөрөнгийн удирдлагын үндсэн зорилго нь хөндлөнгөөс тавигдсан зохистой харьцааны шалгууруудыг биелүүлэх ба сөрөг цочролыг дааж чадах өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хадгалахад оршино.

Банк өөрийн хөрөнгийн бүтцийг удирдаж, эдийн засгийн нөхцөл дэх өөрчлөлт болон өөрийн үйл ажиллагааны эрсдэлийн шинж чанарт харгалзан капиталын бүтцэд тохируулга хийнэ.

37. Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ (үргэлжлэл)

Заавал байлгах өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа

Монголбанкнаас арилжааны банкнуудын нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгийн эрсдэлээр жигнэсэн активын зохистой харьцааг хамгийн багадаа 9% (2024 онд: 9%) нийт өөрийн хөрөнгийн эрсдэлээр жигнэсэн активын харьцааг 12% (2024 онд: 12%)-иас доошгүй байхаар тогтоосон байдаг бөгөөд эдгээр харьцаа нь эрсдэлийн уг шинж чанараар нь тохируулсан нийт хөрөнгө болон нийт капиталыг авч тооцоолсон байдаг.

Банкны 12 сарын 31-ний байдлаар өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг доор үзүүлэв:

	2025	2024
Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгийн эрсдэлээр жигнэсэн харьцаа	14.48%	14.80%
Нийт өөрийн хөрөнгийн эрсдэлээр жигнэсэн харьцаа	14.48%	14.80%
	2025	2024
	мян.төг	мян.төг
Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө		
Энгийн хувьцаа	340,852,905	340,852,905
Нэмж төлөгдсөн капитал	64,069,779	64,069,779
Хуримтлагдсан ашиг	1,044,110,505	887,536,052
Нийт нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	1,449,033,189	1,292,458,736
Хоёрдугаар зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	—	—
Нийт капитал / капиталын суурь	1,449,033,189	1,292,458,736

12 сарын 31-ний байдлаар эрсдэлээр нь жигнэсэн хөрөнгийг эрсдэлийн ангилал тус бүрээр үзүүлбэл:

	2025		2024	
	Хөрөнгө	Эрсдэлээр жигнэсэн	Хөрөнгө	Эрсдэлээр жигнэсэн
%	мян.төг	мян.төг	мян.төг	мян.төг
0	7,515,407,814	—	5,436,224,452	—
20	604,070,276	120,814,055	1,559,295,864	272,456,343
50	2,665,981,971	1,332,990,986	2,445,582,209	1,192,951,993
75	51,108,416	38,331,312	19,306,661	14,407,596
100	7,251,561,343	7,251,561,343	6,122,090,877	5,613,238,183
150	676,528,161	1,014,792,242	1,239,103,055	1,541,635,918
Тохируулгууд:				
Үйл ажиллагааны эрсдэлийн харьцаа	—	90,006,078	—	75,988,824
Гадаад валютын эрсдэлийн харьцаа	—	159,961,547	—	19,525,490
Нийт	18,764,657,981	10,008,457,563	16,821,603,118	8,730,204,347

Дээрх хүснэгтүүдэд харуулсан өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа болон эрсдэлээр жигнэсэн хөрөнгийн харьцаа нь 2025 оны 12-р сарын 31-ээрх аудитлагдаагүй санхүүгийн үзүүлэлтээр Монгол банкны журмын дагуу тооцоологдон Монголбанк-руу илгээгдсэн дүнгүүд болно. СТОУС-ын дагуу бэлтгэж, аудитлагдсан санхүүгийн тайлангийн үр дүнд үндэслэн тооцсон үндсэн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцаа болон эрсдэлээр жигнэсэн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцаа нь тус тус 14.08% (2024 онд: 14.79% ба 14.79%) байна.

38. Тайлангийн дараах үйл явдал

2026 оны 03 дугаар сарын 23-нд Банкны Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл-өөс нийт хувьцаа эзэмшигчдийнхээ эзэмшилд хувь тэнцүүлэн нэгж хувьцаанд 692 төгрөгийн ногдол ашиг хуваарилахаар баталсан.

Удирдлага нь тайлагналын өдрөөс хойш санхүүгийн тайланд нөлөө үзүүлэх бусад үйл явдал гараагүй гэж үзэж байна.

39. Харьцуулсан мэдээлэл

Монгол улсын системийн нөлөө бүхий бусад банкнуудын зах зээлийн нийтлэг толилуулгын жишигтэй нийцүүлэх зорилгоор өмнөх оны зарим дүнг дахин ангилан үзүүлэв. Эдгээр дахин ангилал нь тайлант жилийн толилуулгатай нийцүүлэх зорилготой бөгөөд үйл ажиллагааны тайлангийн үр дүнд ямар нэгэн нөлөө үзүүлээгүй болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон

40. Монгол хэл дээрх орчуулга

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг Англи хэл дээр мөн бэлтгэсэн болно. Монгол, Англи хувиудын хооронд утга, агуулгын зөрүү гарах тохиолдолд Англи хэл дээрх хувийг дагана.

**БЭЙКЕР ТИЛЛИ
ДАЛАЙВАН АУДИТ**

Монгол улс, Улаанбаатар-16066
Баянгол дүүрэг, Амарсанаагийн гудамж-5
Бэйкер Тилли Далайван Аудит ХХК-ийн байр
Утас: +976-70005401, 70005402
И-мэйл: info@btdalaivanaudit.mn
Вэб хуудас: www.btdalaivanduit.mn

Baker Tilly International олон улсын байгууллагын бүрэн эрхт гишүүн